

۹

چهار بخش است که مجلد

اصطلاحات لغت ۱
قصاید شیخ فریدالدین
۲ خطار

غزلیات شیخ زکریا کواری ۳
مشق سوره
۴ اجازت

بازدید شد
۱۳۸۲

۵۶۵۱

کتابخانه مجلس شورای ملی

کتاب اصطلاحات لغت و کمال الدین محمد الزان کاشانی
مؤلف قصاید و غزلیات و کتب مزین از شیخ خطار
موضوع

شماره ثبت کتاب ۶۴۶۴۴
شماره قفسه ۳۳۹۱۷

غنی فهرست شده
۴۵۸۰

۸
۱
۱
۸
۳
۳
۵
۶
۸
۷
۶
۱
۱۱
۸۱
۸۱
۳۱
۵۱
۶۱
۸۱
۷۱
۶۱
۸۱

۱۱۹

۲۵

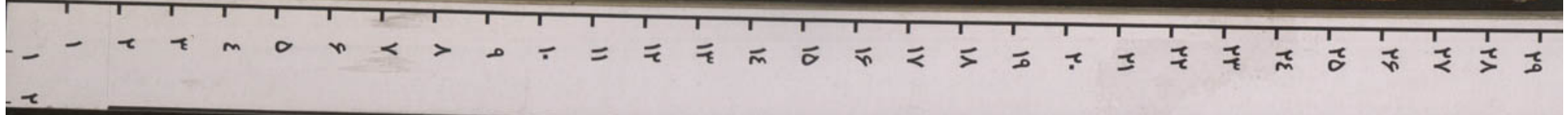
بازرس شد
۱۲ - ۲۶

۲
قصائد شیخ عطار
فدوی حقه

۱
اصطلاحات صوفیه
شیخ عطار از سنه
۱۱۵۱

۳
مشقوی سواد عطار
مشق عطار و عطار الله
محمد

۳
غزلیات شیخ فرید الدین
عطار نیشابوری
عطار الله

الخطار
أجل في المديرة أعمار الكفا
لنينا بوب

لصحة صوفية وقصائد
منه في سنة ١٢٤٥
بمنتهى صلاح
سنة ١٢٤٥

مكرر
مصادره
مصادره
مصادره

مصادره
مصادره
مصادره
مصادره

٤
٣٩
٣٠ مئذرى آخر

۲۰۵

اصطلاحاتِ صوفیه

کتابخانه مجلس

اصطلاحات صوفیه در لغت الفقه

از آقای فیروز کوشانی
ترجمه از کتاب "اصطلاحات صوفیه"
اصطلاحات صوفیه در لغت الفقه
اصطلاحات صوفیه در لغت الفقه
اصطلاحات صوفیه در لغت الفقه
اصطلاحات صوفیه در لغت الفقه

شماره اول در باب شرح
اصطلاحات صوفیه
این شماره به عین انوار شریعت
درجیت پس وفای را از آن
درجیت است الهام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
النَّصُ نصفه فليست از کدورت غالب **الدنيا** عبارتست از آنچه
 بگذرد و بالبرسب دارد **الزهد** عبارتست از ترک دنیا **المراجه** عبارتست از
 مخاطب جوارح از تسبیح الله و توجه بحق **التوحيد** عبارتست از اضمحلال
 رسوم و مذابح معلوم **التوحيد** **الانانية** که هر چه بگذرد و با باشد بخود اسناد کند
 چنانکه گوید نفس من و روح من و دل من **الباطل** غیر حق را گویند **البطلان**
 دلی را گویند که ظاهر نبود از تعلق غیر **البیت الحرام** دل نشان کامل را
 گویند **الجدید** عبارتست از تقریب سبده بجای بافضای عنایت حق نعم
الجلال احتجاب حقیقت از بصر بر جمعیت **التبذیر** اجماع نام همت
 اوست در توجه بسوی **حصر** او **التفرد** مشغولیت بخلق **الجمع**
 شوق حق است در غیبتات **الجمع الجمع** عبارت از مرتبه انسان کامل است
هو اسم فعل است بافضای طبع علوی **الغیب** سغله **الوارد** از آنچه نازل
 شوی بر دل غار از معانی عالم غیب هر طریقی که باشد **مبولی** اسم خبریست
 که صورت درونی پیدا شود و هر باطن را که در صورت پیدا شود **مبولی** خوانند **الوصل**
 و عدل است **الواسط** میان ظاهر و باطن است **الواحد** توحید است
 بان که در آنست که قطع نظر از ماضی و مستقبل کرده **الولی** آنست که پایه

سده باشد تا باشد **الحال** عطیه است که فرود آید بر دل بوجهت حق
 از غیر عمل سبده چون فحش یا بسط یا دوقی **الحجاب** انطباع صورت کویت است
 بر دل که جامع جمیع حقا نیست **الحقیقت** **الحقایق** ذات احدیست
 و جامع جمیع حقا نیست و حقیقت ذاتیست باغبین اولی فله الامناء الحسنه و
 کمالها و هو الاسم الاعظم **الحق البقین** عبارت از احدیست علم است بحقایق
 اشیا و اصناف و احکام **الکتاب البقین** عبارت از لوح محفوظ است و بقیع دل
 انسان کامل **اللاهوت** عبارت از حیثیست که سناری باشد در اشیا **الناسوت**
 عبارت از عقل انبلی عقلت که منور بود بنور قدسی و صاف باشد از مشرور او تمام
 تجلیات **اللب اللب** ماده نور الهی و قدر است **الحق** است که مشاهده
 حق کند بکده در هر چه جزیرا که حق است **در** معنی با صفتی **محصر**
 نیست **الاجرم** مطلق و عقیده و عقیده و مطلق **نبوت** اخبار است از حقایق الهی غیر از غیر
 ذات و صفت و احکام **نفس** عبارت از بخار لطیف است **الحسین** عبارت از جوهریست
السفر عبارت از توحید است بسوی الوهیت **الامیضا** چهار است اول سیر الله از صفات
 نفس و صور باقی مبین **واقف مبین** عبارت از نهایت مقام دلست در سیر
 فی الله که عبارت از مصف بود **صفا** حق است و مصف بصفا حق بود **عبادت**
 از تحقیق بانها در صفت حق را باقیست **سیر** فلیست معین و جمع **حصر** احدیست ان

مقام غایب فوسین است چو دوی سرافغ سوزد و معیارش مندیغ نهایت و لایق میشود چنان
 سزایانده عمل بقدر بری ناقصا و این مقام عبارت از بغاء بعد فنا است **السواد الحجب**
 فی الدارین که عبارت از فانی نام است اشاره باین مقام است و فانی نام فانی شدنست در حق
 بکلیت چنانکه صاحب این مقام را وجود نماند باشد نه در ظاهر نه در باطن و رجوع معقد
 اصل از انجاست که گفته اند **ایام العفر وهو الله** چه عالم صفات عالم الیه و عالم الیه عالم غیب عالم
 رؤیایا که بر وجودش با روحی بوسطه ماده عالم خلق و عالم ملک و عالم شهادت اجناس است
 که الله عالم اولیایا که نماند باشد بکلیت خود و افعال خود و معرفت او از دیدن چنانکه گویند **عناز زنده**
 گویند **عناز زنده** و صاحبان و صاحب و صاحب و صاحب **عناز زنده** و صاحبان
 بعضی محقق بودیم و بر زحمت و مطلع بر بعضی است که ما را چند از صفات ما منبر
 مستعمل این عبارت از جوهر نورانیست و حرکت و متوسط است میان نفس و روح و کلام
 این جوهر نورانی را نفس مافیه گویند **الشهود** عبارت از رؤیت حق است و **بجای الحبل**
فی المفصل رؤیت ذات احدیست در کثرت **المفصل فی الجمل**
 رؤیت در کثرت و ذات احدیست پس ملاخط **شهود الحبل** عبارتست از آنچه ظاهر شود
 بر معلوم و التوارع **الحسن** جمیع کمال را گویند در یک ذات **الجمال** عبارت
 از ظاهر کردن بزرگی معشوقست **الجلال** عبارت از معشوقست **جانان** عبارت
 از هوس است که هر موجودی با او فایز باشد **زلف** عبارت از هوست غیب حق است

که هیچ کس را بدان راه و خوف نباشد **روی** ظاهر هوست را گویند که وجود همه
 کس را بوجود او علم حاصلست **پیشانی** طریق طلب را گویند بعالم غیب
المجمل المبین عبارت از هوست **الدال** عبارت از سید مجتلیا
 اسماء و صفات **کبیری** مفسلات مشکلا را گویند **خم زلف**
 لذت الهیست با حق **عیش** دوام حضور است و سر زلف **شراب** عبارت
 از غلبات عشق است با وجود اعمال که مسنوب ملاحت بود این اصل کمال را باشد
شرابمانند عبارتست از عالم ملک و ملکوت **مخمانند** عبارت از غلبات
 عشق است و غلبات را **مخمانند** گویند **میکده** عبارت از مقام مناهاست و
 طریق محبت **مخمانند** عبارت از محیط مجتلیات عالم غیبست **بانی**
 عبارت از عشق است **سینایی** مجلی را گویند که موجب سکر باشد **فدح**
 عبارت از وفست **جرعه** عبارت از اسرار و مقامات است و بعضی گفته اند که
 جرعه عبارت از احوال است که در سالک پوسیده باشد **مشبه** عبارت
 از عزت کفر عشق است **مجموعه خرابات** عبارت از بشرت است **مشبه**
 عبارت از با امانت از غلبه عشق **مخمور** رجعت را گویند از مقام حوول
 بطرفه انقطاع است عبارت از قطع نظر از اعمال و رسوم خلاف **مجمع** نورانیت را گویند
 که در همدیگر سالک افزون باشد **شاهد** مجتلی حق را گویند **بامداد**

عبارت از بدایت حواله است **شبانگاه** عبارت از نهایت احوال مقام است **کفر**
 عبارت از تاریکی مقام است **کافر** صاحب مقام نغز و آکوید **ترسا** عبارت
 از نخل حبال است **ترسا** بجز عبارت از نخل حبال است **دیر** عبارت از استقامت
 معشوق است عبارت از توحید ذات است **الآنجان** عبارت از دریا بین
 خواست **الاسلام** عبارت از انقیاد نفس است با حکام الهی **الدين** عبارت
 از اعتقاد است که از مقام نغز سر کرده باشد **نار** عبارت از توحید است **نخس**
 حق تبارک و تعز **زکوة** عبارت از ترک اشارت است در راه حق جل جلاله **کعبه**
 عبارت از مقام وصل است **الانقطاع** خروج در سلوک سالک است **خود**
مخود طاعت عبارت از معرفه الله است **خود** عبارت از سبب و سبب **رو**
 عبارت از مرتبه تجلی الهی است **خال** عبارت از عالم غیب است **خطب**
 عالم برتر از کونیند بعضی **لعل** عبارت از کلام بی سطر است **دین**
 عبارت از ضعف منکلم است **سبحن** اشارت و اشارت انبیا و الهی را گویند **تجا**
زنج عبارت از مشکلا اسرار مشاهده است **و فغدا** عضماد خلا بفر گویند
میان عبارت از خود سالک بشیر طیکه رضع حجاب کند از خود و از غیر است
 عبارت از ضعف فدا است **جماعه** عبارت از ضعف فدا است **انگشت**
 عبارت از ضعف احوال است **نادر** عبارت از پیش خواست **مثال** عبارت از مقام

عبارت از نخل حبال است
عبارت از توحید ذات است
عبارت از انقیاد نفس است
عبارت از توحید است
عبارت از ترک اشارت است
عبارت از مقام وصل است
عبارت از سبب و سبب است
عبارت از مرتبه تجلی الهی است
عبارت از کلام بی سطر است
عبارت از ضعف منکلم است
عبارت از مشکلا اسرار مشاهده است
عبارت از خود سالک بشیر طیکه رضع حجاب کند از خود و از غیر است
عبارت از ضعف فدا است
عبارت از ضعف احوال است
عبارت از پیش خواست است
عبارت از مقام

وعدت **الکتاب** عبارت از دریا بین اسرار کلام الهی است **کوش**
 عبارت از استعداد قبول کعبت الهیست بطریق کعبه قبول کند علم و معنوی
فراق عبارت از غیب مقام و حدث است **یا کبازی**
 عبارت از توحید خالص است که در اعمال ثواب جوید و نه سربله بلکه خدا براه
 جوید پس نیست جز دوست و جوید دوست هیچ نیست
 سرور باجوبی و پس از دوست با زمانی به هیچ حال
 با خدا و کرمه آید از این نیز بگذرد و در کار
 نه هذا التخیل التیسو حیا حیا حیا
 انما یستخج کمال الدین عند
 الرزاق کما عند
 فی الشیخا
 ۱۳۱۲

فصايد شيخ زركوار فريد الدين

الطار النبساوي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بُحَانِ ذُرِّي كَصَفَائِشِ زَكْرِيَا كَرْصَةِ هَمَزِ رُفَيْنِ هُمُ خَلْقِ كَابِنَاتِ اِخْوِ عَجْرِ مُعْرِفِ اِبْنِ كَالِدِ جَانِي كِ افْتَابِ بِنَابِ ذُرْجِ عَزِ جَانِي كِ مَجْرَمِ مُنَاهِبِ مَوْجِ زَنْ جَانِي كِ كَوْسِ رَعْدِ بَغْرِ ذُرْطَاقِ مَوْجِ عَقْلِ كِ مِي بَرْدِ فِدَاحِ دُرْدِ بَشِ زَدِ سَدِ حَقْرِ اَلْمَجْنُونِ شِنَاسِ كِ دَرِ فِلَازِمِ عَقُولِ چُونِ نَيْسِ زِ افْتَابِ حَقِيقَةِ تَقَايُدِ چُونِ اَبِ نَفْسِ نَبِيذِ رِ دَقْلِمِ لَبُوزِ سَجْجِ اَصَانِعِ كِ كِشَايِدِ بَهْرِ شَبِ	دَرْغَاكِ عَجْرِ مِيفَكِدِ عَقْلِ اَبِي فَكْرِتِ كِنْدِ دَرِ صَفِ عَزْتِ خُدَا دَا لَسْتِ شَدِ كِهِي دَا لَسْتِ اِيْمِ نَا سَرِ كِشَايِدِ اَسْتِ مَصْلِحِ مَرْزِهِ دِهْوَا شَايِدِ كِ شَبِي بَكِنْدِ مَصْدِ اَشْنَا زَنبُورِ دَرِ سَجُو نَوَا چُونِ كِنْدِ اَدَا چُونِ اَوْرِدِ سَجْرَتِ كَرْدِ كَارِ پَا مِي دَرِ كَشِدِ نَهْنَكِ مُخْتَرِ مَنُ وِزَا اِي كِمِ رَزْزِهِ جِثِ تَشَاوِ اَدْتِ خَطَا دَرَا بِ شُجُو لَوْحِ دَلِ اَنْچُونِ وَا زِ چِرَا اَزْ رُو لَعْبَانِ فَلَكَ بِنَا كُونِ عَطَا
---	--

اوج
آنها

از بَرخِ مَهْرَةِ اِنجَمِ كِنْدِ پَدِ شِيرِ اَزْ اَخْرَانِ هَمِ دَنْدَانِ كِنْدِ مَقِيدِ دَرِ دَسْتِ مَوْجِ مَصْفَلِ مَوْجِ نَهْدِ دَرْ پَايِ اَسْتَامِ كِشَا طَلَسِ شَفَقِ كُوْتِ كِ افْتَابِ مَكْرُورِ ذَرِهِ كَرْدِ كِرْمِهَشِ كِرْمِ وَ فِدَرِي نَا نَدِ نَا فَا دَرِ سَجَا فَا دَرِي كِهِ دَرِ اَبْنِهِ وِجُودِ چُونِ بَرِ كَشِيدِ اَبْنِهِ كَلِ كَابِنَاتِ دَرِ كَجَبِ جَوِ نَدْرِهِ بُو دِ ظَلَمِ رِ عَرِشِ خُودِ هَمِ جَايِ نَيْسِ كِهِ اَرِ نَيْسِ اَوْ اَزْ كُوْرِهِ نِيْمِ ذَرِهِ سَبَابِ چُونِ بَرِ فِتِ بَكْدَرِهِ سَا پَرِ نُو خَوَاهِي كِهِ افْتَابِ اِي اَزْ فَنَائِ مَحْضِ پَدِ اِمْدَا رَا مَدِه خَوَاهِي دَرِ فَنَائِ حَقِيقَةِ رِسِي بَكَلِ بَرِ عَرِشِ ذَرِهِ نَدْرِهِ خُدَا وِنْدِ مَسْئُو دَرْ نَا فِخُونِ چُونِ نَيْسِ خُودِ صَوْبِ پَدِ	زَانِ مَهْرِ هَا حَقِيقَةُ اَزْ رِي دِهْدِ مَضْبَا چُونِ زَكِي كِهِ خُنْدِهِ زَانِ اَفْتَا اَزْ فَنَا نَا اَخْرَانِ اَبْنِهِ كُوْتِ اَدِهْدِ جِلَا دَرْ جَبِ بَرِ كِ صَبِغِ نَهْدِ عِنْدِ جَنْبَا بَرِ كِهْ كِشْتَانِ زَرِيْرِهِ سَرِجَانِ وِ كِهْرِيَا اِحْكَامِ خُوِيْشِ جِلْدِ مَضَا مِي كِنْدِ فَضَا بِنَا كِشْتِ اَزْ دَرْ حَرْفِ دُو كِيْبِي كَابِنَاتِ عَرِشِ اَفْرِيدِ تَمِ عَلِ الْعَرِشِ اَسْتَا وَا نَجَا كِهِ اَوَسْتِ جَا نَيْبِي اَبِي هَمِ جَا چُونِ جِلْدِ اَوَسْتِ كِيْبِي اَفْرُو بَدِ نَسْوَا نَدْرِ خَلَا بَانَدَا اَزْ رِزْوَنِهِ دَرِ مَسَا دَرِ بَرِ كِيْمِ رِ اَوَسْتِ بَرِ دَرِ كِشِ مَسَا اِنْدِ فَنَائِ مَحْضِ كَجَا نَا نَدِ نَفَا اَزْ هَمِ شِيْمِ مَجَا زِي خُودِ تُو بَكَلِ فِدَا چُونِ ذَرِهِ ذَرِهِ سَفَلِ وِ چِي عَرِشِ وِ چِي عَلَا بَرِ مَشَا شَدِ زَا نَا فِدَا مِ اَبُوِي خَطَا
---	--

چون کسی از فتنه از فتنه بر

سب

چیزی که نمی برایش از پیش مسرور
 بس که همچو کوی دین راه باخشد
 خاموش باش خرمی کوی ایسکیم
 که سر کار مبطله صبر کن خوش
 که نوزبان مجنونی و خوش خیز روی
 لبیک عشق زنی تو درین راه خوفا
 گویند پشتر لب ز با نشسته بود
 گفتند چیست حاجت ای پشتر ضعیف
 گفتند جو صله چو نداری لب این کو
 منکر نی توانی شخص ضعیف من
 عظم هزار بار بر روزی کند خمش
 چون نیست کیج و پای بکج فوشدن
 در خون نواشان در دل العجب پنا
 جاوید در سنا بعت مصطفی که بر
 خورشید خلد خواجده دنیا و آخر
 مفرق کل عالم مهک جن و انس

چشم بیواغ سنت و نور چشم دین
 کان بود کل عالم و او بود افساب
 چون افساب از فلک دین حو ثافت
 کرد و ن که خیمه بکمرش از افساب
 اندر نظاره کردن مشک و کبوش
 خورشید را از آن سبیل نیست در دو
 کس را کشت معجزه خود در زمین پند
 گویند که شکافت تو دینی که آن چو بود
 بکشت بر او ناخن چو بر اندرون چرخ
 در پیش او که غاشبه کش بود جبرئیل
 از ایننا چو مشعله طر فوا انجوست
 چون زگر از نظاره کلشن نگاه داشت
 انجلا که جای کم شد و کم کرده باز یافت
 از دست ساقی و سفاهم شرب خوست
 مؤمنی ز بیفرازی خود در لباط فریب
 حالی و ایاق جارش عزت بدور پدید

صاحب جولهفت قران صاحب
 مس بود خاک آدم او بود کیمیا
 ناهمرد و کون بر شد از نور و الصحنی
 پزلهن مجرزه از شوش کذ قبا
 صد چشم کتاده از این طارم علا
 کو چشم از خاک درش کرد تو با
 کار خاص بد بجزیره بر ارض بر سنا
 کردون ز پنج دست سبز پد از لفا
 از فدایان خوش بر آمد که مرجبا
 هم ایضا پاچه دویده هم اصفا
 در عرش و فساد از ان طر فوا صدا
 لبکفت کل ز کلشن نازاغ و اطع
 از هر صفت که وصف کم بود ما و را
 حالی شراب بافت ز جام جهاننا
 خود را در او فلکند بد را ش از عصا
 کای ز غل خود کفیه ز تعلین شو جدا

چل شب درین حرم بخلوت چله نشین
 مو بزل زانی خبانوز حر به خورد
 انرا خدای گفت ز نعلین دور شو
 ان را ز بعد چل شب پوسه نارداد
 ان را ز طور کرد سزای حرم پدید
 ای قناب مطلق صاحب تو بخوم
 زان جمله محرم حرم خاص چار بار
 صد بن مطلق آنکه کس مصطفی بحق
 در باخت نال و در خرد پیش بار غار
 دیدند جای خواجه صاحب سزای و
 کرد قبول می نکتی در خلافتش
 فاروق کبر آنکه چو ظاهر او میشد
 اهوی طاو نیا چو بر آورد نمای هوی
 چون نوش کرد از کف ای شراب خاص
 هرگز ندید کسی که دیده کم داشت
 پرسبوم خلاصه بدین آنکه در کشید

۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

از ذات او ز کف او سبید دو کون
 در بحر پنهان شران چو غوطه زد
 دانی بر آسپای فلک چیست این اشغاف
 صد پر که بود از پس و جلو از پس بود
 شیر خدایان عم خواجه آنکه یافت
 چو مصطفی را رسد الله مثال او داد
 زین هفت حقه که در رجبت آنکه یافت
 کز عشق چار بار نداری میان جان
 کز چار رکن کعبه تو چار بار نیست
 ای مگر می که هست رغبت ترا کرد
 چون در تنای تو دم علیه بر آید پس
 بسپار کهنم و نبد کهنم یک منور
 بانک درای اش ترا هست شنید نام
 چون در تنات افضح افق دم نزد
 خود را کیشتم من سرگشته از خبر
 چون بعل خود شده مغر کنین

هم کوه خلم دیده و هم فلزم صفا
 شد غرق بخور که در دوان بحر سز قد
 پر خون بکشت ز غم خون و بی اسپا
 ان صدر و بدر هر دو جهانست
 مخنه زد و شر خواجه و ناجی ز مملانی
 طغر ایمان مثال کشیدند لافتن
 ان در دزدیده علم است بابها
 صورت مکن که هیچ نازت بود روا
 ز نار چار کن تو بکن کلینا
 وی عطش که نیست عبت ترا عطا
 در وصف تو چگونه بر دم صفا
 در داکه نیست در رسد اندکی دوا
 مست لیب هموزان بانک وان در
 لا احصی بکفت و زبان لب همچو لا
 وانکه ز خون دیده بخود داده خون
 بر مرچ خاجانست کوه دست و پای

بک ز غم خون

دزینکای پرده پندار مانده امر
بفضل خود نویس برت نجات من
اکس که بر مناعت دوسنان نو
عطار خود سک مردان راه لست
از غم ز کفش که صبد بر آمد است
بارب بفضل حاجت اکس رو ایکنه

بازم در همان ز پرده پندار تنگنا
بر من بچس بر عمل من مد جزا
کای دو بر گرفت ر بهید از هم بلا
در خال خود ز سر لطف رتبا
خوشش بان نفس کن و بگذر ز ما
کین خسته زاد واکند از هم دعا

وله ایضاً فی العصبه

ایسرع روح بر گزار بن دام بر سبلا
سهرغ وار از هم کس غزل طلبک
بر دل درد و کون فو بند از کمال
کینج و ف مجوی که در کینج روزگار
بشنو که چند بند شنید زینک و بد
این جله گفتگو به از ان بود با خوش
اخر بقای عمر نو تا چند در کشد
ای همچو مور خسته دین کسای خون
افلاک دین پاکش دت خوش خوش زکار

بزرگ کن بد زوه ایوان کبر یا
کر هیچکس نید به دی هیچکس رفا
تا چشم خویش باز کشانی بدان لغا
کینجی بناف هیچکس از نیم از دهها
بگر که با نوچه گفتند ای بابا
در شد و غم و رود غل بازی ای بدغا
نودد عمل نیست و معرض فنا
وی چون کلاه ضعیف برین ورم کبغا
وایام در میان کند خون خوش از سرا

کر آنچه می کنه نو بغلب کجای خویش
مرکب ضعیف و بار کران وره دراز
نوخفته ز در بر که و عمر در کد ار
عمر نو بر موس هم بز باد رفته شد
دز بند حلق نالیدی و رمد از ار کنه
این ز مد کی بود که ترا شرم با دازان
ناید عمر و راز سر نو کی شود برون
از لب که چرخ بر سر نو اسبا برند
کافور کشت مو نوساز کفن بکن
منشین که عمر رفت و در پیجا بدست
خو کرده اند جان دین از د به که بهیم
بگر که چو بر ویس زاری کر می
از خون رسیده و آخر شوی نوحاک
خاکست خون بگرد نودر بهانه نو
اکاه نیست که ز چندین سرا و باغ
کمدی خویش جله بگر که بجام دل

بزه همان کند کپی کنه رضا
نوخوش مخفته که بر سبب اخر مینها
نوغافل ز کار خود و مرگ در فغا
نوم چنین شش چنین که بود رو
تا خلق کو بدت که فلا نیست با رسا
کوی ترا شرم با ند است و رجهبا
ناید و رند ازین نوسر چو کند نا
نوسر سبب سفید شد از کرد اسبا
کامد که الرحیل نوسر عالم جزا
بر خیز و رو که بانگ بر آمد که الصلا
خواهند شد هر پنه از یکد کرد جدا
در نام جدائی این هر دو آشنا
نیکر که اولت ز کجا اخرت ز کجا
که باغ و محض سازی و که منظر سرا
نخنه ز بهن است شرم نود بگر که بهبا
در ملک کایان ملبس شود سرا

درد روز و اسپین که سر انجام کار شد رو که ما مرا اگر فتنه به منیم جو نو طفل این جهانی و ناپدید این جهان دوزخ عظیم بر آید بگرد نو نه مادربند دوزخ مشفقیت بار نود زبان خاک فروماند اسپین ان شیشه کلاب که بر خویش منبر نوجون کلاه خشک بریزند ز خاک نوز ز خاک و پنجه را خبر نه زانکه چون مدت مدید بدین کار بگذرد خاک نو خالی میز بعز مال میزند بسیار چون به سزدت و باز جویدند نویا حال کشته و مهر زده خاک نو اندک که طاق عمر تو از هم فروفتند بر ایمان مسای سرخو که مانده سپر دز سرف و عمر حمله سرا پای خفته اند	از خشت باشد کله و ز کفن فیما درد ز خاک ز زنده شده همچو کهر یا که هواره نو کور و نو در کج و در عتقا از نیک و بد بت بر سندان ماضی ای وی بر نو کور ز سندان خدا کوزبان حال نو با حق که ربتنا بر خاک نوبزند بار نداد از ان عز تا بندگی ز خاک نوبسود مد کجا بر شخص نو میسر و داز خوف و از و جای گذر شود سر خاکت بزیر پا باد هوا می بردان خاک در هوا نقدی بناید از نو کند در رهت و یا بر داشته زبان که در پیغ و حسرتنا نه ظم طرفی ماند و نه تاج و نه هم لولا خواه شدن بزیر زمین همچو نو بیا خورد و بزک و میر و جوان و شه کدا
--	--

نود ز هوش و آگاه نپسند نه پشوی وقت بماند نه پس نشین بچاره ادبی دل پر خون ز دست خویش از دست حرص و از تنه پسین محبسته بچاره ادبی که فروماند است سخت گاه از هوشی کار جهان رو و چوزر که خوف آنکه پاره کند سپهر از خشم که مرده دل بیکجی طنز از کیم که نیم جوسنجید اگر خوانش اسپین که پیغیر ز طفلی ان در حساب نه هیچ صدقه داده برای خدای خویش کر پیغی نای بر سر خاری نهاده عمرش کر و بیکدم و او صد هزار کوه بسیار زبان بکنده و جان داده صد بارب بفضله ردل عطار کن نظر بارب هزار نور بخانش رشا بفضله	کاجزاء خفتن کانت همه ذره در هوا نه پاسبان ملک بماند نه پادشا که مبتلا به حرص و که از اراد کربلا زین پیش دست می نهاده چون کنیم ما در ما نماند و در و شیشه در رضا گاه از بلا همه بار شک پست او و نا که پیم آنکه جامه بد ز در شنگ که زنده دل که طال بقای مرغبا که در جهان بنگهد اگر کو بدیش ثنا که دست از جوی و که دست از هوا نه هیچ کار ساخته سپر و سپر یا بجا بگذردش ان خاد مبتلا بر جان نهاده که این چون وان چسرا من جمله خد بکنم بسر ملا خط ذکرش امچه کرده در بر خط خطا انرا که کو بدیش ز دل پاک بکده عا
--	--

ولایه فی الوعظ

خطاب هانف وک رسیده و ش با	که هست عرصه بیدو سزای فنا
و چون نفس جفا پیشه سدد و لشد	طریق دولت دل بسته شد بدجا
هر آنچه روان	ز کوه خوانسته خشک شد نبوت ما
چون نفس ملک بجفا شام خورد بر دما	نفس چگون بر آید کون ز صبح وفا
هر نامه حاجت کون فرستادم	لبس عرش بدست کون کونان دعا
نه ملک کون از انم جواب با ز آورد	نه شد لم سیردی شام کام روا
منم که هر شب بپنهان کلمه بین	سپه کلیم فلک مینماید از بالا
هر از بازی شهرن سپهر بازی کرد	که ز کتاد چو پر کار صد دهن بالا
چون غفلت لبست و ضنا سنا کم بیکر کند	که از خویش نوال خورد پیش وادرا
بهای و مویبارم کر بستان که فلک	بر مد و جز ز یک شد دل من در با
ز لب که اشک ضرور بچشم ز کوشه چشم	که چون بچیطن اندر چشم خون پلا
بچط چون نفظ دل ز چشم زد ارم	که روز و شب بر ز بیم میکند سودا
سزد که بر رخ خود خون نشانم اشک چو	که گشت از کل رخ اشک همچو سجد
ز خون دل هم اشک چو سیم مهر بره	اگر مرا بغم خویشان کنند ره
مرا که صد غم پیش است همچو غم نخورم	

ز کار و خویشتم دست پاک و خنده نهی	چو مهره کشیده بان خوف حیا
ز سر کزانی مرده و بر و ن شد بر دست	ز حوب دیده کردون بر آمدیم از پا
نه موی نه کیشانش او دهد نور نه	نه همسید که دی می هد می کند بنوا
اگر بدست فد بکفری بکباد ان	که جفت در نهاد هفت خار طاد و ما
بخنده دم دهد صبح ناکه خوش بخوا	نواز کجا و دم و بشنند او ز کجا
اگر خوانچه خورشید با هم است و لبک	چه فایده که هر خود همی خوردن بها
اگر چه صبح کله در صا دشت و خور	که کرد پرده ز زلفش شب بیخ و فیا
و گر چه کاسه سپهرن ماه می بلین	سپاه کاسه بکشد در ضنوف شد پیدا
چو دلس ماه نواز بهمران همی آید	که تا چو خوشه سر خلق بد زو چو کجا
کجا میند ز کور و خال غم اینست	که نیست هیچ غمی اسر از رخ و کجا
چو اسباب بر این خلق جمله بر کرد	ز لب که بر سر ما گشت کیند خضرا
کدام صدر اجل دیده که با او هم	اجل نخورد و جادو درین سرای شیخ
کدام مفلس سر کشنده راستند نو	که در سرش بر نکر دید اسپای فنا
فرود خفته جوخ زردای مهره خاک	نور ز میان این خوش محضه لبند جا
چه خواب دیدند انم سپهر برالجبک	که او لبعبده مست و خواب کرد ترا
صفای نل طلب زرد و مهره بد از نل	ندیدد و کینه نایافت اب صفا

زاشا کرم و دم سرد جو خشک کن
 لیون خون دل چو مشک ز دم صد
 بوفت صد فرزند و محبت است
 ز سر سینه خود دم مرز ز پرده بر
 ز سر پرده کراوادی لب بر سر
 اسپرچو و چرائی ز کار بر علت
 مبان بش هر علتی چرا مطلب
 زانبا و اول دم زنی و پنداری
 اگر دلیل چو خورشید باندت نیکر
 دران مقام که خورشید و ما جمع شوند
 اگر کمال طلب میکنی چه کار افتاد
 چو پیر کشته و کهوره نو اند کور
 از آن بر پیر و در کارهواره خواهی شد
 بدان خدای که در آفتاب معرفت
 که چنانکه آن ره و کمالان موشکاف
 چو مرغ و ماهی ازین درد سبب چندانند

که معده لرا ازین نیست هیچ آب و هوا
 چرا چو نافرین شد با که دم ز نذر پا
 که زنده دل شیوا از بکف نوع ظال بقا
 که کل ز پرده اگر دم زنده شود رسوا
 از آن سبب که ز پرده پرده کن یاد او
 و لبیک کار خدایان بود چون و چرا
 که آن سوخته بود کوفت و شود بچرا
 که هم نشین سلطان کن کنه نو کدا
 که بز کوه او دزده دزده کوا
 مندره راست مجال و نسا هر را بازار
 فضای عمر کنی و رضاد هی بغضا
 چو کوردگان دغل باز تا بکے زد غیا
 اگر چه پیر شد طفلین ز حفا
 بذره ز سده عقل جمله عقلا
 چو طفلکا بشیر نند ز طریق خدا
 تو هم محسب که این را نویی لبزا

نه مرغیکت کسب خویشتن در او پرده
 چو زاناله کند جمله شب از سره زد
 بصبح ز سر منقار فطره خوش کن
 اگر چه نوحه کند فوج کریمه زان
 اگر تو نامش این درد داشته هرگز
 و گرنه از کهر و سنک و اهل سحر
 چه روز روشن و خفاش ریشا پره
 کی که چشمه خورشید را ندر چشم
 نفس مرز نفس و خوش اعطار
 بشعر خاطر عطار هر که عبیت
 ز دور آدم با این زمان پناوت کی
 بز کوار خدایا مرا میسوزد کم
 نگاه کرده ام و ز پر پرده داشته ام
 ز انسان نوصد شیرگی تواند کرد
 زبان که از پی ذکر توام هی بالبت

چنانکه دم زنده ساعی زمانک و وفا
 مزار در زین بغل پدش زبوی دو
 ضرر و چلکه که بزاید زنه فلک غوغا
 که نوحه مادر فرزند کشته کرد او
 لب ترا منحنی را لب سر شو دانا
 تفاوتی کند پیش چشم نابینا
 ز نور کوری خود شب پر ز نیم ضیا
 جهان هر آنه مشغولش بعد سپها
 که پیش کینه نیست عمر تو اینجا
 از آنکه هست چو موش صد بصد
 نظیر این کهر اندر خزانه شعرا
 ز اشکها و درک پنجه ام لبی سودا
 تو هم سپرده فضلک پیش روز جزا
 لب سنک پوسک احتیاج کف دورا
 بشعر چقدر خوش چون زبان در ا

زدرکھت بشام دلم رسان ز کرم / بدست بیک صبا نسیم صبا

وله انصر فی التصحیح الثالث

نذار در دما در مان در پغا	بماندم بپسر و سامان در پغا
درین جزر فلکها نیز در پست	کدی کردند سر کردن در پغا
درین دشواری ره جان من شد	کدرایه نیست کسان در پغا
رہ کس دوری بدین من این راه	نرسیدند و نیاپان در پغا
فرماندم درین راه خطرناک	چنین زار چنین جزان در پغا
ز درخ ششک هر دم سزار پی	جهان پر چشمه حیوان در پغا
که نه جانان بخورم ماند و نه جان	زبان در دوا ز جانان در پغا
اگر سیدین نه بدوش اختر	ز بیک سدا کرسنان در پغا
غریبان جهان بین جمله بگراه	شده با خالک ز چکان در پغا
مگر جانهای ایشان بر بوده است	که مینارند خونباران در پغا
بنا اندر وفای دوستداران	فریادیم صد طوفان در پغا
هر نادان بزیر خالک رفتند	تو خواهی نش چو باران در پغا
بزیبائی ریخی کامد چو خوردید	کفون در خالک شد پنهان در پغا
زان بپها چون غناب در دوا	وزان خطها چون مغان در پغا

بیک بیع اجل درج دهان را	نه پسته ماند و نه دندان در پغا
شانان هر دو خوش سخنرا	کجا شد آن لب خندان در پغا
ز بخندانها جو بر خوانند کسین	ز بخندان رخ میخون در پغا
بسا شخصه که از لب بچند برسان	شدا ز بگریز تا کرمان در پغا
بسا ایوان که با کواش بر دند	کجا شد صاحب ایوان در پغا
بسا قصر که چون فرزند کرد	کفون شد کلبه اخزان در پغا
درین غمخانه هر یوسف کد	مخد بر جله شد زندان در پغا
چو کجاست اینجا کجاست و جبهک	کم از ابران هم توران در پغا
تو خواه از زو باش و خواه این	نه فکصد و نه خافان در پغا
ز هر پدرون و ز چشمه در دوا	ز کبشیر ز نوشی روان در پغا
هر از آن کونه دستا داشت بلبیل	نوشش شو بکد شتا در پغا
بسا و کسلی که همچو باد بکد شتا	دوامد اینم همجران در پغا
ز ملک این عالم شناسمست	تا بکلفه چون لغمان در پغا
برای آن چه در آب رویت	کز آنش بد تراست پنهان در پغا
ترا تا جان بود نان کم نباید	چنان بد کند چندین جان در پغا
خدا و داده عمر عزیزه	ز جهل آورده ام زبان در پغا

اگر چه بس سپیدم میشود موی
چو دوران جوانی رفت بر باد
شد معلوم من جز آخر عمر
مرا که عمر با کسی خریدن
خدا با چون کاهم کرد ناقص
بیم عطار را در درد رو نیست
اگر کرد این کد از جهل کار
نوع فوش کن که گرفتار نشاند

سپه به کرم دم دیوان در بیغا
بیم کفتم درین دوران در بیغا
که کرم عمر خود تا وان در بیغا
تلف کنی کردی بیستان در بیغا
نهادم رگ در نقصان در بیغا
که اورا هست جای آن در بیغا
از این غم که صد خندان در بیغا
فروماند صد خندان در بیغا

و فتنه توران و قیامت کشته از غیب آید

رفت کویست از جبل ابدل ازین جای خورشید
بال پرده مرغ جان را نامهان این نفس
عقل او بفکر همچون ترا زور است دار
چون عقل و نقل از پیش کشت حاصل بر
کر چه عالم مینماید بگر از انبیا
کر صواب را در خواهی ندین و ادبی صفی
رودین را در خواهی نشانی بکند از خطا

تا از حضرت موسی جانان ارجی از خطاب
تا بر دل کس پیدا شود که نفس صد فضا
محمد کنی در میان سخن نودنه کتاب
از دل پر عشق خود ازین اندر زبان آب
نوجوان که می کرد پیش و چون است
از خطای نفس خود تا چند بیضا
نرم و بار مسکین خا بر پیخور و صواب

ان هوای نفس شومت در جهانی نمانده
در شراب شاهد دنیا گرفتار آمدی
خیز کاخر این جهان و وفوف بپناه نماند
هر نفس سر ما به ملک و نوزان بی خبر
نوحنا دانی که هستی باز در کاه سعنا
این زمان با نشت حرص ندانی این سخن
چو اجل در دامن عمر زندگانا چنگ
ابد بیغای ندانی چونکه دور افتاده
چون چراغ عمر نوبشک بخود میزد
اخرال شورش بخت بختگر عافیه
نوشه این ره دنیا آخر که مردان جهان
غره دنیا میباش و پشت بر عقبی مکن
شب چو مرغان زنده دار و اونی شب
بسکه بود خوب باشد ازین چرخ کو بود
کار روز و ایسین دارد که روز و ایسین
نکته بر طاعت مکن زیرا که در آخر نفس

چون بود نفس و بشت بر خیزد حجاب
ابدل کس و خراب نفس تا چند از شراب
ابدل پر خون بر آری چو مسخراب
در دوزخ برین کس خندان کا بگر بیخنا
باش تا زین جای فی پای دگر در کباب
تا بناری زیر خاک پنهان در نقاب
تو زینک و کجاست بر چو زبان
اخر کسوفیت در نود و این سخن است
خوبش از آنچه کس می زانست شو مناب
بکدی بدت کجا از زبده کس عذاب
در چنین راه فرزند چو خورد عذاب
تا چو رواند کجاری نامه در عفا
زانکه زینک بسیار بخود بخواب
بر سر خاک نوبیناید بر آری نامناب
از سباب کرد در هر شهر و عتاب
هیچ کس نیست تا کاه کجی ابد جواب

از غیب آید
اگر در غیب آید
اگر در غیب آید

روز پیش هر کس بر شود ای بر حرف
غرّه مال جهان کشته و مغرور از یاد
چو خبا نوسه بپسند نواز عمر بگوئی
عمر از کم شد و بگذشت چه باکست ازان
پیشتر جان و در سبب کن وفا رعیتش
شکرم بادت که مبد این واکامت
اگر بیجا که عمر بود رعیت شوکند
نومین خفته و همراه نوزدین فرزند
مغرور بار و بس هیچ نه در خوب شد
ای فرزندمانده خود چند ز بداد آخر
نوکف خاک و بر باد هواداری سر
بکش از بهر خند ایچو روی خوب
چون بیی پویه بهو بگردی بهوس
خون دل بر شرف ناد سحر گاه ازان
حلقه در که او کرد دل از دست مده
دل بر آمدن و صیقلش ده در صفا

عجب اینست که بر نفس نوهدم است
زنده کی دل مغرور شود دریم و زین
عمر نو کشد اگر هم روز بیشتر است
که هم سیم و روز مال نوا بر سفر است
که زاد دره این باد به چندین خط است
کسیست که مرز چو غشوده و غشوده است
بوجنین غافل و عمر نوجو مرغ است
کو چنان لغز فر روز نواز مغرور است
استخوانی در که در جنب خضا و در
باد پندار محمد خال محمد کار کار است
صد شب از بهر شو بچوب و خور است
نوبه کن نوبه اگر بگفت خضر است
نوشته راه نوحون دل و راه سحر است
که چه چو حلقه دلان روز ازان در بد است
که دل پاک نوا بن خورشید فر است

نار بن افضل و کرم در دل عطا زکر
که از از بد و نیک نه نفع و ضرر است
عمر زیاد هواداد نوحه با در پیش
که دلش را غم بهوده نفع و ضرر است

ابحضا

بس که حکم خود کرد که ز چند است
وامر و ز پیشانی و در دست دلورا
بانه که بیی پویه بیفایده کرد است
دشمنی که بهر دامن حاجت ده من
وان فد چو سیرم که بسند دل بد است
وان دیده که خون جگر از در در میخیزد
وان زن که کشته بهوس بر هر صد
وان جان که با نصاب از هر دو جفا بود
وان کس که ز خون خود در هم پیوست
وان عفل که هشیا رین هم او بود
جان ابدل که راه چه خفته که درین راه
اندیشه کن از ترک که پیران جهان را
چندین می نوشین چه کانه چند

نادست بکام دل خویش بر است
در عمر خود از هر چه بگفت و شنید
در پیش که در دامن اند و شنید
از دست نوا مرز هجی جا در است
از بار کران همچو کانه چند است
زان که دست به که بر در در است
اکنون ز سر جری کوشه کن است
از ننگ من با حلف ازان بر است
امر و ز طمع از بد و از نیک بر است
از غایت جرئت سرانگشت کن است
نومانده و عمر نواز پیش در است
از مبدت شمشیر اجل زمره کف است
که نوحه صفت نکر جز مرچید است

سپید که ز سر نشز ز نور بخیلند
عمرت که بکلجه از خود کج به آورد
دل ز سر نفس بود ز پای فداست
هرگز نفس ناک نماند ز دلست
نوخند و همراه نواز دور بر فک
نه بادیه از ترا هیچ کز آن نیست
موبت هر چون شیر شد و بچطبعی
آخر نوبه مرغی ز مهر دانه که چینه
بارب بگرم کن نظر بر درد دل عطار

ایضا

چرخ مردم خوار کرد ز دور مردم پرور است
زان فلک هنکامیسا از دبازی خنالت
عاقبت هنکامه او سر خواهد از اندک
دو جهان الحی نوکاری با حلی صلت
دل منبر بر سوسپین برن هر از اندک
فکر کن بر خاک مگذر همچو باد بی بخر

سرام ز پی دارد اگر خند لذب است
بفر و خند نفس و بی عشو خرد است
هر چند درین واقع عمر از جهت است
تا جان تو فرزان بر این نفس بلب است
نوغا فله و صبح فبانت بلب است
نه فعل در خص زایع کلبل است
کوی نوکه امر و زلبت شیر خرد است
از دام نجسته نو و عمرت بر پد است
کز دست دل خویش دل او بر مید است

نیست از شفقت مگر پروری و اغزا است
کاختران چون لعنت و فلک چو چادر است
ز این هنکامه از پر و ام خواهی بردا است
آخرین دور بر سر بارش مرگ در خورا است
جمله که در پرور ز یکین لعنت سیمین بر است
کاین روز زین خالک نمان و دلبر است

ملک عالم را طای بیست ز مین رز است
صد مملکتان سرور از سرین کوی است
در چنبد ز کرد او شوش بر عبا سر است
دم مین دم در کس هدم مجوز بهر انک است
خوشتر از عودت فحوا هدم اخردم زدن است
تا بکتر مزاد بنا کر هدم از نفس شوم است
انش کردانه در انش خورا وزن سعام است
از حباب الهو و لعبت اینچنین خوشایب است
کردلک اب جنات این جها جو بدایب است
کچ معنی داری و کچ نو جای اشدایب است
هست نفس شوم نو چون از دمای هفت است
کر طلمس نفس کجانی ز معنی بر خود است
شمع چون انش داند ز خویش بخوب و است
در نهادادی شو و شوشت انش است
همچو مو این نان در طشت انش ماندایب است
شیر مرده ساعه حوه از کف سجا جان است

سجده سجده اگر خودی المثل صد سجده است
کین بر ممالکت و بد بس شکر است
تا ابد بان بانم نو بایک بان جوهر است
خودم خودم کفرم کفرم جای خودم شکر است
زانکه دنیا نفس انش خور انش خودم است
ورنه انش زاپرسند لکه بینه کافر است
کین حسابی سز نظار روز محشر است
زود ترازد بکران سبدا اگر اسکندر است
نفس برورداری و نفس و نفس ادر است
جان با از دمای نفست سرد در شش است
وانکس شد بر خور از معنی که بخوب خود است
لاجرم از روستانی جمع را جان پرور است
نفس سگ چو پادشاهی شیطا این لشکر است
طفل فرغوا و در پشم اگر چه احکام است
زانکه در ایامی عالم رسته زان شاعر است

کر از آن صد صاع غله بجهت بچو و نشسته باش
 هفت بار اخی بنده دل از بس نشسته
 جمله چون طفل از کنه نظاره دور فلک
 پر خ کرد آن کوز پشت تو بر چه طبع
 دانه شهر مرغ خورد چون ستم بگذر ز زال
 کز سگ لطیف کند با تو بر در کز سگ
 کچک پای کاود پد در میان غره مشو
 کرد و سپکر از تو جان خواهند و جان در دنیا
 هر چه در خر چنل بد جانم دور خال را
 چند بر پهنای پر هیز کن از شهر خر
 خوش چون کدم نای جو فر شو تا مدعی
 چون سلیمان از از تو نیم جو فرمان سبزد
 این نراز و بفکن از دست و بطری میچر
 چون کان در پشت از دست امح خشا
 همچو زار برش جوبلش شرم ناید از فلک
 دلوا کردی سن نو کرد عالم در کرد

چونک او سپر اشد ز زهر و زهر کبر است
 خست لب نماند است که چه هفت کوش
 همچو مردان صفت کن که جان آنک صفت
 بچه زان معرود کن بر نفس زبور است
 زانکه با این جمله در این زال نه زال زد است
 آن هم از رویاه باری دان که آن شهر است
 زانکه حال کوی بجان صد هزاران پیکر است
 و از خر جنگش هزاران ماهه پرده در است
 زانکه بجا صید پیش از وادی پنهان است
 گاه بر کند مده چون در بچو زار است
 نیم جو سنجی اگر کوهی سرافشان است
 چون زور را هم بلیغ که کردم در است
 بر عیب کس خود ترا در عیب بر کرد است
 فوس حجار در کچی از بهر یوباز کرد است
 زانکه آخرین رس زاهم گذرد

جمله یعنی نماند در طشت پر خ از بهر آنک
 نه خطا کهن فلک هم اخیری هم سنج
 من درین طر سکون مانند مور عاج است
 این خصم بد نیست اعطاء درای سخن
 خالف اعطاء را بوی خوش ز بهر آنک
 زان هم عطار کز کوی تو بوی برده ام
 چاره جانم کن ز بر آنکه جانم و الهه
 من کف خاکم اگر در دوزخ خواهی نکند
 پادشاهها هر چه خواهی کنیم من خوش را

چشم صفر نیست ماه معرفت الحشر است
 از فلک دور و ز اختر بی بالا راست
 دل درین مایه بلا مانند مرغ پر است
 لفظ او همچو صد معنی خود در و کوه است
 هر کجا عطا را باشد بود در و صهر است
 لبک جانم منظر در بند بود بکر است
 در دل مسکن کز بر آنکه دل بر مضطر است
 بوی و نابو دم بدوزخ در کف خاکستر است
 کا بچه بد بند کار از توان لا بقدر است

ایضا

هر دل که در خطر حضرت خضو یافت
 طیار کشت در افق عیب نا اسبد
 از فر ص مهر کرده که کواله هیچ
 مشکانه چون ورنه همچو روز
 زین خون در کف خضو کاسه کجا برم
 پشت چو چنل کشت و شمع بنافخه

سروش سر پر خوز ساری سر و بافت
 هر کوا ز این ساری جودت عب و بافت
 زیرا که آن نوال کفشان کسور بافت
 بر شیب سنا کاسه ای که از وی ظهور بافت
 بکلمه خود کاسه سر پر عز و بافت
 بر چنل چو زبک سر ناخن نیور بافت

از نور شمع شمع برافروز تا آنکه عقل
 مردمان بقا که از جگر خویش مهر سحر
 خود زنده دل کبک که از عشق است
 ان عشق که بود که بجوری نظر کنی
 خود را بسنه های بلاغت سان تمام
 در بند محو و کور میناش از آنک
 اندر سود نظر طلب نور دل که چشم
 در شب طلب حضور در چشم مردک
 در پرده دار عشق که معشوق خویش را
 که سو عشق می طلبد سینه که شمع
 در عشق دو مهر که سو خود برهنه کرد
 برضی خاک برزاکر که نفس سزا
 بگذرد عقل و نقل طلب که بوی ناپا
 خبر الامور و اسطها عقل را بود

خورشید پر خ و حدت خو در دوری است
 آهی که بر کشید بخارا از مجور بافت
 مهر و زنده با من صد نفع صواب است
 مهر که کیم که زنده که از عشق جور بافت
 کاکس که بافت جور و نضو از نضو بافت
 مردان بود که زنده بحر الجور بافت
 در جو نفع برده ناریک نور بافت
 اندر در پرده کمال حضور بافت
 عشاق کار ده بغایت عجز بافت
 اندم که سز بافت درین خطه سو بافت
 کفر است اگر زده دل خود صواب است
 در مرد و کون داعی و حد خطو بافت
 چندین عقیده ازین عقل و فکر بافت
 زیرا که عشق را سطر است الامور بافت

دزان عالم از علی تا نقطه تخت المزمع شبهه نار و روشن از بهر تونو و کمان کردن و نکات معرفت هواداری تو بود که توانان در اسبها آورده جان وصفت که جان آخر ایدم که خیزبان کنان سلطان عالی خضر بر ز نور و طلسم چو وصف و همچو نوار حد عقل برین بسکه که اندر باخت جان ناپاید از کوی نشان پیش از هر رانده فلم نوشتند مشور کرد پهلایک پیغامبر در انشاء کافیه ازین پیش کرده ای کنج چون رستی از عذیب و بی نسیه بر ساخته پرده نسیه	بسیج صیگو بدی کای غیبان سنج مردان ز توش چون زمان بر رخ زمان سنج طلد در طلب کار تو بر سردن سنج سر بر یکدیگر بران از اسنان سنج فی در عنایت ایدم فی در میان سنج دز بر دمای غرضه در لاسکان سنج هم از بهین بر بودیم از کمان سنج وز توش بود که کجا کرا نشان سنج فرغ و عو را بهم در در رسان سنج زان بر عو اذری اندر دهمان سنج نادر سز ما بر میسر دستان سنج نادر و شی از دشمنی کرد در نهان سنج
---	---

ان کرم سر کردن نو در نهر سکه زان بو چو جان دل پر دهنه نهان نجان اندا بکای چشمی اید و در در صنع رین چو شب خلد در ضروران سحر سنج شیر از انجم نوشته برین چو زین حوش هر شب بد فاد بر کند نیا فریبه چو طاق کرد و لب عدو که پیش که ما بر یکدخنه در راه ماهی باخته که خوشه برین کشد نیا اید چو ز خون کشد عقرب نهاده که در نش بکاده لب برود بلبل که جان آخر اید او دستان از ان اید او چشم بر از واکند خند زو صحر کند که بد زادی سر کشد خفا کجا خنجر کشد از توش و چو بلبل چو پیش کرد غلغله کر زان شراب شمان بکظمه بر ساجان مست برین نعمت دل بر امید رحمت	هر روز از دیون فواجر اسنان سنج مرغان نجان از خط عرش اشپان سنج صدید بد کجا اید ز هم چو بد ایدان سنج نابرس اندازد از ان دو خواهر ان سنج بشکفته در هر گوشه صد کلسان سنج از غایت صنع کرمی که مرفشان سنج ناباره همد شد شیر زبان سنج که سیر انداخته اندر کمان سنج که دلو بر کرد و ن کشد به در میان سنج جو از خند کردش کسبه میان سنج نادر و سیر اید او با صد زبان سنج خرچنگ اید کند زاب روان سنج از کاوه ریش بر کشد بر کاوه بان سنج صدیر اید هر کله از کلسان سنج خاموش ناید از ان نالجا و دان سنج ناکی رید از خضر بکشد کان سنج
--	--

ای بر حقیقت با دشاگر برد تو این کدا
چو افرید بر کان نسو کرده نوزبان
اقل نیگو ز بسیم جز خشر اکون چسبم
بارت ل و دل دلد شد بار کهن بسیار شد
در مانده ام در کار خود زگر از بار خود
چامرا هشتبا کن شایسته اسرار کن
در شده خوف و رجا چو خاوا زین جدا
از ظلمت تخت آفرین جان بد کن شو عدا
عطار از لطف لبش فریاد رس در نفس
هر چند بیبالد در غم از لطف کن خالدا

سود کم دایم ترا نبود زبان سنجانه
اکون بخشه در زمان بعبیدان سنجانه
ای بسکمن بر کسبم از شرم ان سنجانه
وین خفته چو سیدار شد کاروان سنجانه
از پرده پندار خود بازم در میان سنجانه
وین خفته ز امید کن باز در میان سنجانه
بارت کس از سو ما اندم عنان سنجانه
نور پی داف نورث ملا در دوران سنجانه
با کم بر این پادرس زینجا اکران سنجانه
کا فلکند ز خاک و هم بار کن سنجانه

ایضا

ایر میوز کشیده بازار آمده
غیر تو هر چه هست خیال و ناله است
انجا حلول و کفر بود اتحاد هم
بک صناعت صنوع هزاران هزار
بجسب غیر ساختن تو بجای خویش

خلفه بدین طلسم گرفتار آمده
کان خانه اندک نیست نه بسیار آمده
یکین وحدت نیست لب یکبار آمده
جمله نقد علم گرفتار آمده
ابریست عین فطره عدد بار آمده

این ز امثال است باین لبک انخاب
بکهن منق کرا و ذره نبود
بر خود پدید کرده ز خود سر خود
بگر تو افکند جهان کشت پر چراغ
بر خویش جلوه کردن کار کشت لب
در باغ عشق لب احدین ک بافت
از شهر دور و زانده و وز کار خواسته
چون در دو کون ز تو بر ز نیست کار
زلف تو پیش رو تو افتاده داد خواه
بر خود جهان فروخته از نور خویش
ای ظالم تو عاشق و معشوق باطنک
این خود چه نطق است که غزلت طواف
ان کسبت ز کجا است چنین جلوه کشید
تو همچنان هر که رسید از این حدت
که هر دو کون موج بر از نصد هزار
غیر محکوم ز روی نماید که هر چه هست

کز عکس او دو کون بر انوار آمده
در صد فقره پرده پندار آمده
همه مزار عالم اسرار آمده
بکتم کشت این همه در بار آمده
با صد هزار نگار ز لب کار آمده
شاخ و درخت و برگ و گل و خار آمده
وز ضرب لطف بافته افسار آمده
صد شور هست از تو پدیدار آمده
روی تو پیش زلف تو بزنها آمده
خود را بز پر سرده خردار آمده
مطلوب را که بد طلبکار آمده
هفت آسمان مقیم چو پر کار آمده
وان چسبند در چه بود بزنها آمده
از کفر و دین برانه بسیار آمده
جمله یکیت لبک مسجد بار آمده
عین دگر یکیت سزاوار آمده

این فلند لبث که در س زید کشت
انجا ضییر سوخته بگر خنجه ز کفر
بر هر نفس که کشته ازین راز آشکار
با این همه ستاره سراسر چون فلک

سیر در حفا ب ز نار آمده
در چمن شده بعلم در کفها آمده
انفاس بردمانش چو مستماری آمده
سرکش کعبه عطار آمده

و مندا خنجه بیبا الحیبه

مکن مدار برای من ایسر روزه
ز ماه روزه چه کاپه شاد ایسر لبث
نوا چو ز شکر بوی شیر مباد
ز لعل بر شکر بوی خون مباد
ز لب که حبس جگر چون ملا لعل
دل از غرق بود روزه وصال باند
اگر سوال کنم بوسه جوب د پی
و کربش طلبم بوسه کوفی از روزه
چو من ز عشق بپاره زار ماند ایسر
چو جان ریخ کش من ز بهر دست
اگر چه من توانم کشتاد بکشا بد

که کیز غارض سپهین بچو ز روزه
چگونه ناهای و ماهی برد ایسر روزه
سغید شد شکر بوی شیر در روزه
کشاده بوی خون دلی مسکر روزه
نباه کرد بچون مردم بصیر روزه
بیجان نوک نه بکشا بد او ذکر روزه
که بشکری زود خالی از شکر روزه
که کس نداشت بدین نام ایسر روزه
نبا بوسه و پستار کو بچو روزه
روست کر بکشا بد و پستار روزه
بکشا ز لبث شاه داد کر روزه

خدا بجان فلک قدر آنکه در رمضان
سه ماهه روزه گرفت ز نور روزه او
ز بهر روزه شنه سپهر چینی خنجا
فرشتگان که ز سوق خدای میدارند
اگر چه صایم دگر نداید بکشا بد
کیسه که روزه گرفت از بی شفاعت او
اگر چه خشک لب فناد بچو بر ایسر
حسام کو هر لب لب لبث کفنا
چو دلم فتح کشادی ز خیر لعل کفاد
کیسه که سر کشد از طاعت نو بکشا بد
خدا بجانا سغر لطیف را عطار
منم که ختم سخن بر منست ز هر کرا
همیشه تا لبس روزه است عید روزه یاد

ز خون بکشا داشت فرخ خور روزه
مدام در دوجهان کشت نامور روزه
که بود که بکشا بد بدن قدر روزه
میان عرش معظم ز خواب خور روزه
مواظف بره شاه با غمسر روزه
اگر چه هیچ شمار بی توان سهر روزه
ز آرد ست نو بکشا بد بچو بر روزه
مگر بچون دل خصم بد کهر روزه
همای چو نواز دانه ظفر روزه
ببا سهر نواز وی و مدد روزه
در پیف کرد بیدمخ نوسر روزه
که صد سخن بکشا بد در پیف بر روزه
نزار عید و عید بن باد هر روزه

ایضا

الای بوسف خدیو پیر از نیا طلبا
نوخوش نشسته با کر کن خور الوده پیر

بصیر عالم جان سو که در عالم ایچانی
بر آرد خصم جان بوری پیر کغانی

بکعبان بنو و شوقه میگویند پی
 بر و بند نفس کشن که با از ان نفس بود
 بر و بر این فرست از معنی سوگتخان
 تو نازی کلد ری بنی بنی جها اکون
 ز شو که بخوش اندر سادی جان بر افشا
 تو اخر با چنیدر چو پیشین از غفلت
 مژگان چشم میناید که در کار تو خون کرب
 شد نداننا از چادر کان که تا تو میدی
 چو ارکان بار محبت شد با نیازی که در
 غریب است راه شرع و دین در روز تو کس
 بران مرکب مگر زانجا بمفصله فکرت
 ترا در راه یک یکدم چه معجز است معون
 که فرم در بهشت لبسته تویی رسیده
 زمانی از دنیا بی زمانی حوص اخر زنی
 که هزار ماده در صد بار با این هم دشمن
 میا خلط و خون نامد چه میگویند درین کلین

که در دل بسند چاه و که در بند زند
 چه در بند نفس کشد چه باز دست سلط
 که صد بید که بیدم شوران نور نور
 چو شد ناگاه چشمت از بدی خود
 ندانی کاسا نمانها و زینها با چنیدر
 ز هی حشر که خواهد به جانت در زان
 تو خو بر باد روز عمر همچون گل چه خند ای
 نه تو هیچ کس خود را مانع چار اکان
 از ان رسم که جان تو بنا در ناب عمر ای
 مرکب با از اسنادی چو مرکب نمبر ای
 که مرکب فرو نماند تو بفسد فرمای
 زبک یکجا بر بر شوی چید که میدانی
 دل خود را ازین دوزخ که غفلت بر شما
 زمانی دم ساجی نمانه شر شطانی
 نه یک هم در رضا جنت به کمره زبانی
 بگوئی که کسبم از درین کلین که میانی

هر که میان عرش دایم در شکر خوردن
 بر و چون اهل دل بگذرد بنار و عقیب هم
 از ان بفر و خستند از ان نامالک بن
 در پی عالم بر سندان ز هر چه بوده دنیا
 چو زین چشم مردم بچسند انم و جها
 چنانچه خود شدند از خو که اندر روی و
 اگر خواهی که تویی تو هر چه که بید
 اگر در زبان زانی بکلی بی بر از خود
 چو تو در بند صد چرخند از بندگی کلبه
 چو تو چشم نمیدانی که با ساد کسبکرو
 اگر کوئی و کس که تو خواهی نماند دنیا
 اگر چه هیچ با نیست از خوشها انعام
 چو بر از راه جان ابد نزاره حوس تو
 سپند چشم بدنا چند سور هنر میان خورا
 بر و زاهد با صفت ناکه بر و در خود را
 چه خواهی که در زندان نماند پای بر

و همان با اب کرم و کار مکن رانی
 که نا جانگ شو پر نور از نور بر دانی
 که خود را سود میدهند مادر رخ دو جها
 در عالم شدند از از در و پیشهما
 شریک و سب از انان اگر تو همچو ایشان
 یکمست نالخی کشت و دیگر غن سخا
 تویی آن برده ندره بین کن برده بر
 که تویی شو این راه بی بردن با سانی
 که نو در بند هر چه که هستی بنده ای
 چو انش بر خور تو اگر کو بند نادانی
 پس از اندیشهای بد دل را چه بخانی
 و بی خون خود که باقی نیست کار عالم ای
 ز خون من و تو اجنبی اگر در جنتند ای
 که اندر چشم غریب ایمل کم از یک سپند
 که بر دایره خویش نماند لبسته نانی
 که در دفع بر این کچه در سور شو ای

بگرد این عمل داران مکرر علم دار پی
 بروی در صد جهان نامکر مرکب
 چو بونان لب کفست خاکراه پزیر
 دلاناکی دوا بر شکر در کردن خوکان
 خداوند دین ره من ازان کشته پیوست
 چو اشتر زان بد از غم غمغمت اندک گذرد
 با خنجر داندیش مجتبی از جای لطم
 بنور ماه اشتر دماند راه اسناد
 رُخ اند راه روشن کرد کفشا چون دهم سر
 نیا بدد ز هزار سال ماه چو بود عالم
 خداوند دین راهی بر افرو زاکرم بود
 چید اشتر کم کرد اندک عمل کی کجند
 خداوند الحق که پدایه که من چو ام
 بیجان مارش نور که بر هداز هر شیدا
 خدا با جام آنکه خواه که در سجده که با تم

که شتر مردم دیو بند بن دیون دیوانه
 ازان در پای مغرب بود که چون خنجر
 که بکینسان بن راهنده بهمان بنیانه
 بر و انکت بر لب که در انکت رحمتا
 کردی که شده از من دین در پای
 شیند اشتری کم شد کردی در بابا
 دلش از خسر اشتر میان صد پیشانی
 بر آمد کوی نه ناکه در و مرغ چو کاپه
 ازان شادی کر پان کرد هم چو از پستان
 که هم نور و نیکو به وهم زیانی و نابانی
 بهر صفت که گویم شرح خود صد بار چند
 مکر کم کرده خود را بیدند عقل انسان
 بدان اسرار این معنی اگر مرد بخند این
 که این سوزنده جامه و فلجانی و خیرانی
 دلش ز اشک زان هر اسرار نهانی
 ز کمر بر کرده خویش زو بخال الوده پستان

چو ناک بند خود را کین از ادا زین دنیا
 دل عطار عرش شد که امید همدار

ابضاً

کر سخن بر وفق عقل هر سخن بر کوی
 دار عالم در دل نیک زنا اهل خلق
 چند گویند از دل ناکه مکر و بگویم
 گو کیم که بشود اسرار دنیا بد که من
 ز پرگان هستند زنا لاجواب هیند
 گو کیم که وهم پای عقل بر زنجیر
 گو کیم که هر چه بکند همی از بچویش
 گو کیم که عبره خواهد کرد درین شرح
 گو کیم که زیندگی که در اندک عرش
 گو کیم که کاند بنیازنده کی بره بر د
 گو کیم که برین بر بوسلم بر زرد و زو
 گو کیم که معلقه کرد و نهست در گد
 گو که مغلس کرد شد فریاد شد

شک نبود کین سخن بر خلق گویم
 که زنا اهلین هیند ز اسر گویم
 خو گویند ناکه بر کوه می گویم
 پیش او هر ساعتی اسرار دیگر گویم
 فی المثل در پیش ایشان کمن از گویم
 تا سخن با او بپای از عرش بر گویم
 تا دلش از نصیحت عالم سراسر گویم
 تا من از صد نوع با شرح معبر گویم
 تا مثال عالم صغیر بر در بر گویم
 تا مینازنده کیش از سر کجش گویم
 تا ز صد بار غار و خلج حیدر گویم
 تا بدان دهفت کرد و حلقه در گویم
 تا ره بگرین بن بر هفت شد گویم

تا ز نور و فیض زبای منور کو بی	کو یک کز غصه غلغله کامی پیش
صد زبان از صد سخن شیرین چو شکر	کو یک طوطی تکجهن که من در پیش او
ناز سیمت در و چار کو بر کو بی	کو یک کوهر شناس کو هر زبای علم
با عجایبها این دزبای منکر کو بی	کو یک عواصم نرا اندیشه بسبار دان
نامش اسرار این دزبای اخضر کو بی	کو یک سرگشته همچون کو در طلب
نازد واری بن چرخ مدور کو بی	کو یک طافی که جفتش نیست از روی خرد
ناز مشک نبت و نعود مغنبر کو بی	کو یک صاحب شای کوز من بو مشو
ناز بر هر سخن صد که مضمر کو بی	کو یک پاکیزه خاطر راست نه بر پایه
ناز مرغ جناح از جانش خوشتر کو بی	کو سخن که او را منطق الطیر از رویش
ناصعاب خضر و حوض کونز کو بی	کو سگند رهتت حکمت پر و نشند
نا من اندر عهد که الله اکبر کو بی	کو فرید و که کاوازا کند فرنا عید
نا پیش صفا نفس کافر کو بی	فی خطا کهن خطا کو عاری شمشیرن
کر هزاران شرح او را من بصد در	ناکی ز نفسی که هم ناکهنه ماند شرح
با چنین نامیده از مردان رهبر کو بی	کر من از مردان کا همی هرگز کجا
را ز مردان جهابادان سبر کو بی	دا من اگر چنین از خو اگر مردم نه من
با چنین چهر کجا دیوان و در کو بی	چرخ سخن چهر ندادم کر مر چو لبست

کران دزبای معنی فطره بود مرا	خاسته کر من از اعراض و جوهر کو بی
دزبوی حق اگر بگذره نوری دار	نیست ممکن که از نور بشد نور کو بی
کا حکم مستغنی ان نور بود جان من	زانکه که مستغنی ان بهم زد کو بی
کر من اندر ملک دین کج فناء دار	خولین را ملک عالم امخر کو بی
طفل را هم مانده در حوض و کر طفل	کی الفراگاه دژن کا در سبر کو بی
ایچدا فضا بدی در جوهر ایمان من	در دو عالم کر بحر نوسنده پرورد کو بی
دزباعتز ترا در فنا دلت مرا	هسته کر با خود را بر اسبر کو بی
بارب این نفس بلبه مال کن جان من	هسته عیب جان و دن رو پرورد کو بی

کردل عطار لبک نفر خاک نیستی

از بلند شعرفوق هفت اختر کو بی

سنت الضابطه و بناوه

الغزلیات

الشمس

بوی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چون نیست هیچ درد در عشق با ما جانی که جان مزدان باشد چو کوه گدا گر شامدان معجزه از امداد آید درویش مقلد در دوش کس نکازد ایستاد بجای نام ملک ما بسینه امد خطاب در آرزو یافت حقیقت عطا اندرین اندر مکن فرست تجاده زاهد زاد رخسار ما را ان مست بجار ندان انجام کار ما را می زامدان ریم رخسار ما را شادین مخلصانم یاد کار ما را کز هر چه بود در دما برداشت با ما را کامچسند چون بیانی ندوه اوما را زیرا که او نام سنانده کار ما را

دردم افاد الشک سافیا هین بیا که از روی روی تو بر کجایه نفس بنیاد جنان چون سگ نفسم نمکسار همه بافت نفس نامهرنگ جان شد کوشیا سافیا اخر کجائی هین بیبا بر سرانش سماندم سافیا چند دروم نفس را همچون کجا پاک شدنا همچو جان شد باصفا نفس چون بود جان چون کجیا
--

نفس رفت و بجای ماند و ذل لبخند زان سپهر نند ما را نا کنند روز روز ماست می در جام پر سپا بر خون بران از اب چشم خوشین اینار کن عطار دواز	ذره نه روی نامد و نه ربا خالک نامد چشم انجم نو نیا می می جان جام جام اولیا چند کردی که خود چون اسپا چند کوئی لای علی لایا
--	---

کر سیر نشد ترا دل از ما دو انش دل سپر همی کرد چو ابر بهاری کریم زار اخر بچه وجه همچو خانان باد در غم ما تمام پیوند مگر بزما اگر چه شامد کز رخ و بلا کشاده کرد عطار درین مقام بچوست	بکلیه مباحش غافل از ما نمانده مرغ بسمل از ما ناخالک زمین کنه کل از ما که گاه بگردت دل از ما پارسته عفل بکل از ما جز در کنج و بلات حاصل از ما صد کنج و طلسم مشکل از ما دیوانه عشق و غافل از ما
---	--

کفتم اندر محنت خوری	چون بیله نیز نگذاری سزا
---------------------	-------------------------

بجدا ز این معلوم شد کانیچند از حی عشق چنانستم که نیند کز من دل سیر ایجان من از تو نوانم که فریاد او در کر بنا لم زیر بار عشق تو کز من هزار کرد هم پست از من پچاره پیزاری مکن گفته بود آخرت باری دهنم پرد به دار و دل من شاد کن چون بهر سگان کوی خویش مک خون خودم و زاهم نبود خی خطا گفتم که دل خاکی شد مانع خودم منم در کوی تو	دست ندمد جز بد شواری مرا بجز بان پروای همت مرا دل ز اباد و جگر خواری مرا زانکه در فریاد می رپی مرا بار بغزای بسزای مرا نیست از نور و پیو پیاری مرا چونکه پی بینی بدین زاری مرا چون سبزی که دهی باری مرا در غم خود تا بکداری مرا خاک کوی خویش بخاری مرا نیست اسعد دینداری مرا کز نبود از تو دلداری مرا تا بکد عطار عطار پی مرا
حرف الباء	
این عجب در دینت در دل ای عجب اوفادای پر بی با و سر	مانده اندیشه او در زو شب هجو مرغ غم نماند بن سب

چند خواه بود در وادی عشق پرده بر کیند از نشان کار ابدان تو ز پد عهده کرده بر کشادی جان ما سر اسرار پر سخن دارم و چه لکن چه سود اشکارای نهانی سکر ایستگار مشکل وزه دراز دایم اعطای با اندوه باش	در میان خالک و خود ز ناب تک نازه کردان چند باشد در تعب کر بود در میان ترک ادب چون زبانم کار کینست ای عجب بار ما ما مانع داده در صلب ایست رنجی سخت در د لب ناز حصر آساید کال نظر
روز و شب چون غافل از روز رو چون پروا کند ایست	کی که از سر روز و شب طرب زلف و چون سایه انداخت ایست
که کند از پر تو این سایه نهان صد هزاران نمود در ایات هست چون تو از اثبات اول مانده ناسپری نکرد پی زنده باز هر که از جانی فرود آید هیچ	که کند این سایه از پر تو طلب صد هزار اثبات در نحو ای عجب مانده از تک خود سر در کتب صد هزاران بار هیچ بی ادب مسکت او در هر وزن هفت تعب

چون ز پرده او فنادی می شتاب فی سبب عیش مهیا بدید چون نباشد او صفت چو باشد کر تا باید که این سر پی برے بر کار کج ماندی خاک سپرد چون رطب آمد غرض از استخوان این شراب صمد ز کس مرده وار هست جاویدان شو فانی مینا از آن کس که این می نوش کرد همچو عطار این شراب صفا عشق ظالبان باش که جانش هر نفس	تا بد هرگز من دم بی طلب نی بواز خود نه از غیرش نسب خود هر اوست اینت کار بو العجب خویش را از صلب خود سار شعلب دزه بیان بجز ماندی خشک استخوان نا چند خوئی چون رطب نا شو پی جاوید از بعبک کو دو عالم شو پز از شور و شغب الن سوزنده را بگرفت نب فوش کن از دست شاعر لشنة تر باشد و لکن بی سبب
---	--

حرف التاء

اھھا التائبینم پرده های شب لبو دوش در وقت بخرای بر او دم زدل جان پر خوم که مستخالد منبکراو پرده پندار کو چو ستاد سگدر لبو	بر لب انداز فل هم دنا هم لبو در زمین التائبینم در دقل کوکت گاه اندر ناب ناند گاه اندر لبو اه نوحی الوی من هر شب بکار لبو
--	---

دو زند بگر پرده د بگر برون آمد ز پر هر که او خامست کو در فلان مانده چون دل عطار را بعشوق در مخلب کشت	پرده د بگر باز نهایی بگر شب لبو زانکه دشمن شو شد هر کو درین مذهب لبو از دل کرمش عجب نبود اگر مخلب لبو
--	---

ابدلم مست چینه نوشت همه ستر بخرطنت که بلطف حلقه در گوش کرده حلقه را کشت معلوم من کی جانم برد نویجان و در جفا گوشم عشوه مفرش اندک من کز این باد کن از کیه که دره مسر مست از انچه بین در برونش بق که معیبر و خوابم ان باشد دل عطار با ده نا خورد	در خطم از خط شکر نوشت سر برون ز در چینه نوشت حلقه در گوش حلقه گوش دل از طره سپه نوشت من بجان و دم و فاه نوشت نخیزم نیز خواب خر گوش نگد خطه فراموش مست در خواب بده امده که شوهر امی در اغوش ناقیامت بماند مدهوش
---	---

بنم شبی هم برم مست نعره زنان آمد و در بر مست

عطار در و نظاره میکرد	ناز بنفشه فیا برون جست
ای آفتاب طفله در سایه جمالنت هم هر دو کون بر چه از آفتاب رویت بر باد داده دل را اوازه فرافت عقل که در حقیقت بنیاد مطلق آمد سپهر مرغ مطلق نور کو فاف فریب صفت فمال مردان صفها مرقه نو عطار کشت موئی در رو چو روزی	شیر و شکر مزید از چشمه زلالنت هم نه سپهر مرغی در دام زلف لالت در خوب کرده جان از افسانه جمالنت ناحشر هست خفته در خلق و خیالنت پرورده هر دو کینه دوزیر پروبالنت صد قلب بر شکسته در بصر صف فالت تا بگو که راه باید در زلف شب مثالنت

عطار در و نظاره میکرد	ناز بنفشه فیا برون جست
ای آفتاب سرکش بگذره خاکچاپنت هم خاجه ناش کرد و دل پر وفا غلات هم مرغ خرم شو در خانقاه عشقت در سر گرفته عالم اندیشه وصالنت کو بر که آب جنون بک شبنم است از تو سحر که هر دو عالم بگذره در نیابنت	اب چهار شیخی از جام جان فرالبت هم پادشاه کینه خا بر میان کدالبت هم جبرئیل شمع در دام دل ربانبت در چشم کرده کو تر خال در سرانبت در کینه تا بجان دل در لعل و لکانبت جاوید کشف کرده جام جهانمانبت

مفشان سر زلف خویش پویند	دیزب مرا که طافتم نییند
تا از کس مکت نو بدیدم	اینانکه ما هر دو بر خیزد
درده می گفتمه ابمسلمنا	در بنده رفت و رفت بگشاد
در دمسند و بخورد افشاد	
دیس برینه که رفتم از دست و انصاف باده که جان هست از ترک مکت نوشدم میست کان ایش نیز نو نه بنشت کین کافر ناله نو بهر کینست ز نار چهار کرد و بر کینست در تنک و خو خویشین کینست	

چون بادۀ جالت ماه نو است و مهر غبارش نو کوی مباری مهر نایبوی مشک زلف بر مو ساجانم	بهد کله ز جملت در درامن شاک چون شاپه در در کابک چون چودزه در هوا عطار مشک بر ملا زلف مشک
---	--

اگر نو عاشق معشوق دور است ده عاشق خرابه در خرابیست دل عاشق همیشه در جانش است نصیبش بدان نظر اوست چهارکان جفا عاشقانهست در آن صحرانها ده تخت معشوق درد و عاشقان صحران غمگینست هر دلها چون کاهها شکفته سازنده هر مرغان بصدق از آن که میرسد مردم بدین طریق نو اگر زین جبین خواهد اگر بیاری پی پی و کر نه	و کر نو ز اهدی مطلق حور است ده زاهد غرور اندر غرور است دل عابد همیشه در حضور است نصیبش عشاقان دایم ظهور است جالی و رای بار و نور است بگرد تخت دایم جشن و شور است که آن صحران نزدیک و دور است هر صفها چون صفها ظهور است که در هر کجی صمد و سور است که دره بگرد و در جانان این غرور است ز حیرت عفل بجار دل عبور است دلک دایم از این با بیخ ظهور است
--	--

خردمند امکن عطار از عیب اگر زینشوق جانش ناصبوست
--

سر عشقت مشک لبش شکل عقل نایبوی عشق نوباش بر امید دور بود کوی نو منزل اندر کوی دیگر کنند گفته حاصل چه دار از غم مست عشق لبک هم لبش نادلم در دام عشق و فساد معهط مطلق بود ملک عشق ناکادی برد عطار است	حیر جانست و سودا گشت دایم دیوانه و لاجفلس پای عاشقها بر آلودر کاست هر که در کوی عشقت متن می بنویس گفت انجم حاصلست هر که از عشق تو بکدم غافلست درد میان خون چو مرغ هر دو عالم دهنهای تالکست برد عطار بند مشک است
---	---

عشق خردمند استعارت نیست عقل از هر جبارت نیست بجای آن هر که شاعر نیست که گویند ازین تجار نیست	عشق خردمند استعارت نیست دل شناسد که جوهر عشقت هر که دل ز عشق گشت خراب عشق بسبان خویش زلفش
---	--

کر شود غوغای محطه بی عشق	مهر کز آن محطه را کھا رفت نیست
دل خود را از کور نفس سیر از	که نبت را جز این طهارت نیست
پر شد از دست مهر و کون و لیلک	سوا او ز کسره اشارت نیست
دل شورید بجان چه غارت کرد	زانکه اینک با احفارت نیست
تن بدینکار درده ابطار	بانگ بر زن که جای رفت نیست
ابدل زجان برای کج جانان پدید نیست	یاد در او بساز که در زمان پدید نیست
حد فوسر کردن و خون خورد نیست	زیرا که قدر وادی هجران پدید نیست
درد ز پر خال چون دگر آن ناپدید شود	اینست چاره نو که جانان پدید نیست
ایمرد کبر چه رو پیش از این بپیش	چندین مرتبه پیش که پستان پدید نیست
با ناسبان در که او مایه هوی زن	که اینست چاره نو که سلطان پدید نیست
ابدل بپایین شناسن یکدزه در عشق	در صبی کفر و سعت بان پدید نیست
فانی شواز وجود و امید از عدم بپزد	کان چیز کان همی طلبان پدید نیست
از اصل کار جانو کی با خبر شود	کاغذ که اصل کار بود جان پدید نیست
جان ناپدید آمد در درو جان	از لب که سوخت ایندل جبران پدید نیست
عطار را اگر دل و جان ناپدید شد	بنود عجیب چشمه چون پدید نیست

این کرم که ز نور دل افنا است	که کثادت و مشکل افنا است
ناکفاده نمر و دیگر هم	صد کرمه نیز حاصل افنا است
چون رود زانکه مرشش نزل	بنزل الله مقابل افنا است
چون نهد کام زانکه در پیش	سپه صد و منزل افنا است
چون خوف چنین شب در روز	عین رخسار در کل افنا است
من که باشم که دم زتم انجا	ور زتم ز مرق نل افنا است
هست در بطنه علی الاطلاق	مگر که ز بیفصه فل افنا است
عقل جو صید کجا نشک	نقد در جان و در دل افنا است
فلک البین است این سردا	زانکه زینسر مسائل افنا است
هچو ابستان نغمه بر روی	مهر و کرمه که حامل افنا است
حاصل الامر چیست بر حق	بر سر حق باطل افنا است
نبت کله کس بن سز از آنکه	پشتر خلق با مثل افنا است
فرد ز با چو کوه اندک باز	مهر که هر کان با حل افنا است
که رنج بود سو فقرش	که هر سخت فابل افنا است
در کند جنس احلش محبوس	در مضبوط شافل افنا است
هست در معرفت کرب	مهر که این مسائل افنا است

خالق نام که او درین در کس	ترا جان گفت و کمال فزاده
هر که صد فخر یافت بس ننگها	فطره خورد و مدخل فزاده
وانکه او فطره بخورد و لبیک	بجز بچشد و جوی فزاده
حال عطار در این در کس با	مغلبه مار جابل فزاده

طریق عشق جانان به یاد نیست	درین ره بی بود درو نیست
اگر صد پیر در پیش تو آید	چو شیر از شصت و انداخت
از انجا هر چه آید راست آید	تو که منکر که در کربین وفا
سر موشند نام ازین سر	ترا کرد سر موش رضایت
بلا کس تا لغای دوست بیند	که مرده بی بلا مرد لغایت
مناصده بلا خوشبختان نادوست	خود انجا که بود هرگز بلا
کیسه کور در زو خوش نیست با او	شیش خوشبخت که کس مرد ما
که با پی تو که خون تو سیریزد	و کز بر ز جرات خوشبخت
دوای جان مجوی و تن مرزده	که در در عشق زان هرگز در
درین در پای پیمان کیسه را	سر موش امیدش نیست
نواز در با جلد و عجب نیست	که در بار از تو بگدم نیست

فواو را حاصل و او هم ترا کم	فواو را هست اما او ترا نیست
خیال که میر انجا و لبیک	که هر که در خدا کم شد خدا
و بی درو لغاه هرگز نیست	که اول تو که در چه در فنا نیست
چه بود درو تا کردی بکجا	ترا دادیم و درای این نیست
ز جگر خون دل عطار امروز	درین کربان خون مستی نیست

از قوت مسنم ز مسنم خبر نیست	مسنم ز می عشق تو هیچ دیگر نیست
یا حسن عشق که با خود کج نیست	نفل من دل خوشه جز خون جگر نیست
مستان ز می عشق درین باد نیست	من ماندم و در ماندن من نیز اثر نیست
درد باد به عشق نه نقضانه کالست	چون من در جهان خلق اگر هست تو کج نیست
گویند بر و بردش بر کدیری زود	نه عجات اگر یاد شوم هیچ کد نیست
جانا اگر کم در سر کار نشود جان	از دادن صد جان در کم خطر نیست
در دامن نبود کس که پند آید	کو در ره تو با دامن شر نیست
دانی که چه خواهم من دلخونه از نو	خواهم که نخواهم در کم هیچ نظر نیست
عطار چنان غرق غمت شد که دلش را	بگدم دل دل نیست زمانی سر نیست

هر دلی که عشق تو گاه نیست	کو بر تو کورم این درگاه نیست
هر که خوش نیست با اندوه او	که لشخونین شود در نحوه نیست
آبدرد در هر مردانه باش	زانکه اندک عاشق اگر نیست
عاشقان چون حلقه بر در مانده اند	زانکه زدیگ تو کس را نیست
تا نکرده دل می از درد سو	جان من ز ذوق تو گاه نیست
سر بر آید لاجاه نفس از آنکه	یوسف ضرر تو اندر چاه نیست
چند کردیم همچو کوی کرد خویش	عاشق اندک بد مال و جاه نیست
درده ایطار من در نیست	زانکه انجامد هستی شاه نیست

رو خوش مع افتاب نیست	موی خوشتر مشکا نیست
رو چون روز در تغاب میوش	زلف شیرینک تو نفا نیست
بخاک اگر کشند سر زلف	چین بر تو جوایب نیست
که هر عمر این خطا کرده	در هر عمر اینصواب نیست
تا بد زلف دلستان چه در	دل من بنویسهایب نیست
چه در کوشش نشی که مرا	در کد کشنه ز فرفریب نیست
کز زانی طلب کم می روز	از تو ام بیخود شایب نیست

تا ابد بهشان عالم سرا	لب به کین تو شراب نیست
تا الهای من اندر آن مجلس	همچو ز پروم دریا نیست
کرسنگدان تو سگر ریزد	دل پر شور من کباب نیست
دل عطار تا که جان دارد	کی عشق ز خراب نیست

الش عشق بود جهان خوشتر است	زان عشقش ایشان خوشتر است
تا نوید آمدی پنهان شدم	زانکه معشوق تو پنهان خوشتر است
می ناز می تا نمی سوزی مرا	سوخن در عشق تو زان خوشتر است
چون وصالک همی کز آرزو نیست	رو در دیوان مجازان خوشتر است
خسکال وصل تو بسیم مدام	لاخیزم در دیده طوفان خوشتر است
همچو شمع در زلف کهر شب	تا عطر عطار که بان خوشتر است

الش و دای تو عالم جان در گرفت	سودل عاشقان مکره و جهاد در گرفت
جانکه فریوشد عشق زنده جاوید است	ذکر بدالست حال امجاد در گرفت
از پس چندین هزار پرده که در پیش است	رو تو بکشد عدل ز کون و یکان در گرفت
بر سر کوی تو عشقش دل بر روخت	سهم دل عاشقا جمله زان در گرفت

جوعه اندوه نونادلم نوش کرد	زالمه دلم کون مکان در کوش
ناکه زرنک رخت بافتن نشان	روم من از خون دل نیک نشاد رکوش
جان و دل عاشقان غم شد در دنیا	زانکه سماع غمک در دهکان در کوش
راست که عطار داد حسن مجال نوش	سینه بر آورد دل خفغان در کوش
مرد دل که ز عشق پستان ریش	در پرده نپس نهان ریش
از هکس خویش ناک بکر پسر	کین راه به نپس توان ریش
نا تونیک ز خود کناره	هر کز توان درین میان ریش
صد کج سباجا کی بافت	کین یاد به از میان جبار ریش
راه که بعبر هار و شو	مرد راه و بکر مان ریش
هان ابد حسنه عمر یکد شد	نا که خصی که کاروان ریش
ایجان جهام می نشیند	بر خیز که جان شد و جهان ریش
از جمله نپس ان راه	ان بر دسب که پستان ریش
چون نپس از زمین توان برد	که هست تون با سمان ریش
مخاج بدنه زمین بود	مرغی که ز شاخ لامکان ریش
عطار چود و نپس بافت	از هکس خویش بر کران ریش

افغان رخ نونهان نپس	لپک مرزده محرم نپس
هر که در عشق ذره ذره شد	پیش خورشید پاکوب نپس
ذره شود رهوی جانان را	که مجانان رسد اسان نپس
شادی وصل و کیم باید	که درین وادین غم جان نپس
مرد جانان شور نوهسته نزد	زانکه نامرد مرد جانان نپس
ناکه در در نپس باید	هر چه بگر کنی نودر مان نپس
سردین راه باز سردین	زانکه رهرا امید پان نپس
ن بز چند کوزه ابطار	هر که مردین بیابان نپس
این چه سود است که نودر مان	وین چه غوغاست که نودر مان
از تو بر ما فاده شور و شری	این همه شور و شری که نودر مان
تا نو که کی بسو ما نظر پی	ملک هر دو جهان بهتر مان
ناکهارا مدیم از دو جهان	کانشک در دنیا کو هر مان
التمه که نودر نهاد دلک	نالبد در منهای و ربک مان
دید که کو که روی نوبیند	دید که پره است و بار در بر مان
نادین ره حجاب خویش نسیم	ورنه رو نودر برابر مان

انا که عطار عاشق غم گشت / دل اصحاب ذوق غمخورانست

ندای غیبک یحان تو مهر گد پیوست	که پای در زنه و کوناه کن ز دنیا دست
هر لایه بد ز پیش پیش هست منور	که همچنین ز شرب غم و زمانه مو گشت
جهان پل سنازان سوید و بهر باغ	بدیدار با ازان بل هر جای شکست
به بل بر نشو با چنین بلی کارش	بر و خیر ز چنین بل که نیست باغی گشت
چو سبل بل کن از کوه سر فرود آرد	بوفند بل و در زیر بل بیانی پیوست
تو عافله و به فنا دیشت شایع گمان	تو خوش شخصه و خوش غم ز غم گشت
اگر نوزاد بگریم بعد هزاران چشم	ز کار سهد خو پر جای است پیوست
تو که چه زنده امروز لبک در کور	چه بن بگور فرود جان ز کور بر گشت
چو جان عمر دایم ز یاد کافی نا خوش	ز خو برید و بهار خوشی مجوی پیوست
میان جشن بقا که دوش نشو باد	زدست ساقی جان ساغر لبک گشت
دل اندلست که چو از نهاد خود پاکست	ز کبر پای حوا اندیش می کند پیوست
بجکم که بقای فلک ز هم بکشد	و بی که از کمر معرفت مینا بگشت
بیز خال بجز خواب داری ام عطار	مخسب نیز چه عمل دهد به بیخوش گشت

بوست

ای پر نور وجودت در عقل بهنهایت / هسته کاملت دانه لبندان غایت

ای پر نور وجودت در عقل بهنهایت	هسته کاملت دانه لبندان غایت
هسته مزد عالم در هسته تو کم گشت	ای هسته تو کامل با رب لیس گشت
اصد هفتاد و شش لب خستار دل پر گشت	افزاده است کشته موقوف به گمان گشت
عمر بود ز حقیقت بگذره می نه بینم	ای غیر تو خیالی کرده ز تو سر گشت
چند آنکه سالکانت زه پیش می بردند	زه پیش پیش دیده بودند در بدایت گشت
چون این ره عجاب لب بهنهایت افزاد	آخر که با بد آخر این راه رانها گشت
عطار از دل و جان اسرار در آرزو	چون مستمع نباید پس چون کند زو گشت
ای نشان محض نشان از که جو پیوست	کم گشت از تو مرد و جهان از که جو پیوست
دل رفقای حد و جا در بقای صرف	من گشودم زین بها از که جو پیوست
چون در رهت بعین کجایی می پیوست	ای بر تو از بعین و مکان از که جو پیوست
تو کم نه که گشته تو منم و لبک	نا یافت یافت می توان از که جو پیوست
سید الیه محیست اما بنافتم	اکون مثل بگو که نهان از که جو پیوست
در بحر بهنهایت عشقت چه فطره	کم شد و هر نشان از که جو پیوست
تا بود که بوی از تو نیاید دل ایجان	بهر و شد از زمان و مکان از که جو پیوست
عطار اگر کم یافت بعین بعین سزا	ای لب جان و بعین از که جو پیوست

کر کدائی را رسد بوی از این	تا ابد بر هر چه باشد پادشاه
دم نبارد ز دنا ز این سیر شکر	هر که را بکند سر این نا بخر
زهد و علم و زیر کی بسیار است	این بختی دهند کبر و عجب جدا
این چه میگویم ز پور پارسیست	فخیم این نه کار مرد پارسیست
سلطنت ناید که کرد دشتکار	تا بدانی تو که اینست معنی کجاست
در دل عشاق از عظیم او	کبر با پای خلق از کبر و زیادت
نحو کن عطار را اینجا بگاه	کین نه کسب است بل عطا
ای بوصفت کسند مریحان که	خان بنهایی خود چند این که
و ای کمال آفتاب روی شو	تا ابد که ریح ز مریضان به
کو سگند چشم حیوان نیافد	بخت چشم حیوان که نیست
کو ز نادر زاد اندک کل خلق	در بران حسن جا وید که
صد هزاران فون چرخ بر زو	بوق هم زین سوسو کردن که
ان شوق در جوی کسند زیبا	چون تو خورشید درین دوران

افتاب از سرم رویت میرسد	در سپاسد چنین پنهان که
باز چو زلفت کند او شود	ببینی میرود زینسان که هست
فی چه میگویم فلک کو نیست	در خم زلفت حاکمان چون نیست
همی سر برین نغمه نوازانند	کو میخوانند درین میدان که نیست
راسته از روی چون خورشید است	ابریا میزدیده کربان که نیست
ای کبر و جنبه عاشقان	سین است این جلالت اربان که نیست
هر که از نام بردن هم نیست	کامان بود پیشان که نیست
کار ننگهای مرا افتاد از آنکه	هم چنین بسوی پابان که نیست
نوحیه این پرده و وز شوق است	در دو عالم این همه جبران که نیست
حمله ذرات عالم کور شد	تا بفراشته نو مریحان که نیست
کر که نعلین کدای کوی تو	پیشتر از ملک ان سلطان که نیست
دوستم ز دردم من سینه دل	ذره در دشت مریحان که نیست
همدم علیه شود هر دم خرد	کردی بر هدا زین ندان که نیست
پیشگاه عشق پابان کجاست	پایگاه فقر را پابان که کجاست
در میان این دو شد کل خلق	جمله مرده و زنده را پابان کجاست

رضخوی خلاص خویش را
 ذره ایند در عالم سوز را
 آفتاب آسمان عنبک را
 چون آفتاب آفتاب او از داد
 آبرو کرد با لبه بگریست ز آرز
 کشت مصلحت درین بادو کین
 چون دو عالم هست فرزندان
 چون همه مردند میسرند نیز
 بر فلک رواندم از علیه سیر
 صد هزاران جناب صد تهاان راه
 ایغرد از فرش تا عرش محمد

در خند جز مرگ زین نماند که بافت
 در زمین و آسمان در مان که بافت
 در فروغش کفر با ایمان که بافت
 کان هزاران ذره کسرتان که بافت
 لبیک با کشتن ان باران که بافت
 که کف کل بود در طوفان که بافت
 لب و جو بسرو سامان که بافت
 اب چون زنده میسرند چون که بافت
 تا آخر یوار و بی این که بافت
 غرق آبر باه شد جانان که بافت
 ذره کسیتی درین بون که بافت

پس این کبر کین ره پیش برده است
 عدو خویش خصم جان خود کشت
 کسیر داند فرار و شب این راه
 که از چشم خود خون میفشاند

که کار عشق برودن نه خرد است
 در اول کام مهر که آن ره سپرد است
 که سرگردانی این راه برده است
 که از روی خون می سزده است

کرتش هم روز صد جان رسیده است
 دلش را صد جهان تازه بوده است
 ز سندان کبر سر میزندش
 کیسه کوزه کردد این سوار را
 با آتش که چون اینجار سپد است
 لبه در پاکش یا کپزه کو مسر
 شود در پیش صفی مرد و بی زن
 درین وادی دل عطار و خوش است

صد و بیجان بجانان میسپرده است
 اگر از نفس کجاست سهر است
 فدام در عشق محکم فرسوده است
 که دم اندر هوی خود سزده است
 شد است بی چون هیچ فشر است
 که اینجا فطره اش بیره است
 که خفتنا و اطلس نیست بر د است
 ز خیر خلد نوزان شد که مر است

با تو کار من چه زرب است
 تا با خرد کز فرات کامن
 تا بکبریم دذ فرات دارا ز
 چون بدادم دل بود در کبوتر
 چون شوگرد ای لبه با عاشقان
 جان بداده دلش عطار را

وز وصفا او خبر با است
 با وصالک به نیز با است
 عالی خو جگر با است
 بر صفت زین به نظر با است
 یکسخت چون شکر با است
 بر کف پای او سرب با است

بش نرسا چه مست شبانه است	چه شوران کزین در زمانه است
سز نفس کمر کا ندر د و عالم	ز مهر مویش چون روانه است
دل من خنابین در راه او باشد	که از که مست در دمغانه است
چو عظم مات شد در قطع عشقش	چه باز من چون بازی نه خانه است
دل بیمار را در عشق ان است	شفا از نغمه های عاشقانه است
در آمد دوش گفت بجز خود	دل عکس نفسش امان است
ببود نه مرغ ماند در دام	چه مرا اندر عشقش امانه است
بد و گفتد چون در دام مانده	بجو دانه که غم خون فشانه است
بازی مرغ کفشا کا بغیرین	بدام اندر کمر پر زانی است
عزیز کار نویس مشکل افاد	چگونه چون زانم بی زبانه است
ببین اینه کوره بهن کلین	جان به نشانی را نشانه است
نکاهی کند در آینه باز	که از خود عاشق خود جاودانه است
بجو سباز از خود عشق با خود	خیال اب کل در ره بهانه است
اگر احوال بشا زود بینه	که کل هر دو عالم بکمانه است
نغمه جانی زانی بازمانه	که راه دور و کج بر بکرانه است
از ان بون کز انجا رفت این خوف	دو عالم همی نفس امارانه است

دل عطا از روز اول مبارک	ز صاف عشق بخور شبانه است
زه کان من نه اندر نفس	چه پیدا شد جهان اندر جفا است
چه میگویم چه پیدا و چه چنان	که این بالای پیدا و نهان است
چه میگویم چه بالا چه پسته	که این پرنه از اینست از ان است
چه گویم آنچه هرگز کس گفتند	چه دانم آنچه هرگز کس ندانند
کایه چو برم چو کس نبرده است	تثانی چو دم چو بی ثانی است
مکن رو باه بازی شیر مردان	شهو پسته کن کبر ده عبان است
برواز پوست پروای کاپنکار	نه کار نشن کار مغر و جانت
فنا لدر قنالمست عجب این	که اندر و بقای جاودان است
پرو عطا این زن را کس نرسد	نه کار نشن کار در مبران است
همه عالم خورش و بخور نشن	که چتر این چنین پیدا نشن
ز مهر بگذره خورشید بود است	ز مهر بگذره آه دیبانی روان است
اگر بگذره قافل بر شکا بنه	بیله تا که اندر و چه جان است
از ان اجسا پوست در هم	که این ذره بدایک می بران است

نه کفراست و نه دین مهر و دوست	نه نوح بدست اینجا نه شریک
که این جمله نشان از بی نشانیست	اگر جمله بدانی هیچ دانی
منها اهل دل دستار خون آلود	دلی را کس از اینجا نیست گوئی
هر پنهان او عین عیانست	دل عطار باشد غرق این راه

بیار با ده که عاشق نه سر طالم است	بها که قبله تا گوشه خراب است
چه جای ز در فرود شاد بر آفت است	دو نغمه که جانهای غسقان با
چه مرد دین و چه شایسته عباد است	کس که در نشین مغان بود پیوست
میان بیست بیز تار در مناجات است	مکوز خود و شیخ از آنکه ابدل من
برو که در که بر وزن زین بی معما است	ز کفر دین و ز نیک بد و ز علم و عمل
شود بی بین که بجز عاشق خراف است	اگر می سبامات عاشقان بر آید
که کرد ز باره نفعی عین آفت است	بگویم نفع و ضرر شو چنانکه بر نانی
هر آنچه هست بجز دروغ و عیب و آفت است	آنکه مکن بد و عالم از آنکه در ره دوست
که شاه نفع بقی این بود که نشانیست	اگر چه شاه شد مات مگر کدای سوز
از آنکه در ده و ماندن از هم نشانیست	بیان کرد وجهها و با آنکه سوز کنی
که باقی ده عشاق فانی اند است	ز مهر و و کون فنا شود درین راه عطار

ناب در تو افتاب نداشت	بوی زلف تو مشک کار نداشت
خازن نخله منت خلد بکشت	در خورد تو جام شرب نداشت
ذره پیش اعلی سیراب است	چشمه افتاب اب نداشت
لعن الله افتاب که سوال	کاغچه او داشت فتاب نداشت
گفت تا سر کتا چشمه تو	امچون این کلاب نداشت
همچو او اوج خضر و کوثر هم	ذریبک لولونه خوشا نداشت
چشمه ای که بکار آید	ابنخی افتاب نداشت
دور از تو همچو خورشید است	چشم من بنم ذره خوب نداشت
کسب که چشم مست خور زین	باده ما خورد مدخل خراب نداشت
کسب که دست خرم مشکیند	دست بر رخ چون ذیاب نداشت
کسب که غشوی لاله رخ نو	رخ چو لاله مجنون ناب نداشت
که چه صید مرا بکش بعد اب	کس چون صید عذاب نداشت
کس بخور زین چنین لاغر	تا که خرم بود شتاب نداشت
من چنان لاغر و کینه چون	جزدل از این چه کتاب نداشت
تا که صید تو شد دعا عطا	سینه خالی را صطراب نداشت

نادین زندان فانی زنده کانی باشد
 اینجهان ترک نماند که شسته اینجهان
 کام و ناکام این زمان هر کام خود ریم
 دور چند چو مردان صبر کرد در فرج غم
 دو خود را ز عفران کن بیدار شب
 کز بزرگ عالم فانی بگوئے مرد و از
 صبح دم در ملک و لطفانها بجا آید
 ناک از بجا اصل ای پر مرد بیخ طبع
 ازین نوکی شود این نفس سیرت
 کز نوکی کشت این کز البمشیر رب
 کز پیر در میان زنده که عطار و از

کج عزلت کز ناکه معانی باشد
 اینجهان کز نباشد از جهانی باشد
 نای کام خویش فریاد کا مرانی باشد
 ناکه بعد از بیخ کج شاکانی باشد
 نابر و زخشر و برب ارغوانی باشد
 عالم باقی و ذوق جلودانی باشد
 عمر خندان کز از زمان از نهانی باشد
 در هوی نفس مستی و کزانی باشد
 ناکه در خانه نرسد سخنانی باشد
 زان پس رود و چو نمانی باشد
 چو در آمد مرصعین زندگانی باشد

ناکه چشم بزید و زخرا از مراد جهان است
 در عشق زد خود را هرگز کز ان پنهان
 ناکه چو آخرا از جان نشان جانان
 ناکه ز همنه خود کز همنه نوبان

در چشم دل نیا بد چیزی که مغز جانی است
 ز ناکه عشق جانان در پای بیکرانی است
 در بار جان و نماند کز کار نبشانی است
 کز نیست پیش موچند کوه در میان

هر جان که درده آمد لاف بعین زد
 اندیشه کن بوی خود نادر و کون هرگز
 زنده شراب خواره نامست کرد
 لکن چو با هوش بدد ز خود کند نکاهی
 عطار مست از عقل چند لایه

لکن نصیب خامان نپدار با کاشند
 بکف طرب را با کجا بدان است
 کوه بد که مرد و عالم در حکم من روا
 حالی خجل ماند داند که چنانست
 کز طایفه فاش و مظلوم خجسته

نادل من را جانان باز یافت
 دل که ره بچسبند در وادی عشق
 هرگز از دشواری همنه برست
 بکسیر در ناخاک است و خرا
 چو بیار بکس زلفش غوطه خورد
 افتاب هر دو عالم اشکار
 آنچه خلق از دامن تو حبست
 من ندانم ناز چو بر خور در سپر
 هرگز زلفش بد کافر شد محکم
 طالب کز دست عطار بر زبان

کوه پیر در پرده جان باز یافت
 خویش را که کرده زان باز یافت
 آنچه مفصل است و اسنان باز یافت
 راه آن زلف پریشان باز یافت
 زنده کشت و آب چو باز یافت
 زیر زلفش و پنهان باز یافت
 او نهان سرد کز میان باز یافت
 هرگز در زلف جانان باز یافت
 هرگز در ویش بد جان باز یافت
 کز میان در درده ان باز یافت

نادر ز حال نوشتن یافت	چون عشق بود در میان یافت
پروانه شمع عشق شد جان	چو سوخته شد ز نوشتن یافت
جانا بود بکین عشق و مهر	چون نقش بکین در میان یافت
جان بارد کرد بر اطلب کرد	در مغز جهان لا مکان یافت
جان ز بدت نگاه افتاد	صد حلقه بد بر چو است
هر جان که بکین نوفر شود	از بوی تو جان جاودا یافت
ضرباد و خروش عاشقان	در کون و مکان نمین یافت
از درد تو جان نابالید	در زمان بود در پیکر یافت
چو درد تو یافت ز بهر درد	در مان هر چه جهان یافت
هر مفضل که علم از بود	در شعله رو او عین یافت
عطار که این سخن بیان کرد	پرو و جهان به جهان یافت

نادر تو خیا انصاف غامس	از عشق نفس زدن حرام است
ناهی همه یک نکرد	هر سخنیک که هست خام است
نایاب نکردی از دوعالم	دعوی ز بیکار گفتیم است
هر مرد که مرد هیچ نامد	اورا هر چیز بکمال است

نایاب وجود مانده باز	دزد کردن تو نزار دام است
کاینجا که وجودم بدیم نیست	اصلت عدل الدوام است
بگذر ز وجود و با عدم ساز	زیرا که عدم عدم بنام است
مبدان بفرین که از عدم حوا	هر جا که وجود را نظام است
اری چو عدم و جو بخش است	موجودش بخان غلام است
چون نوعی برای خاص است	کفر است که در نصب عا
که نوسر هیچ هیچ داریم	دزد مرامت نزار کام است
در مانده بذره در کس ساز	هرگز نبر زاجم و نه جام است
عطار ز هیچ هیچ دید یافت	ان دل که بر روزگار است

عشق جهانان همچو شمع از فدم ما سوزید	مرغ جانان ازین چون پروانه بال و پر سوزید
عشقش بود که در حجر ازین خود دل	انش سوزنده بود هم خود هم حجر سوزید
زانش رویش چو یک اختر صبح افشاد	هر دو عالم همچو اختر خسته از ان اختر سوزید
خوشم با این جهانان پس کش سازم ز جان	پیشد که عشق و جانم در بر سوزید
نیست از خشک و نرم درد چو خاک پیر	انش غریب در آمد خشک در کس سوزید
دادم آن خاکسرا فرد ز سر کوش بیاد	برق سخنان محبت از غیب خاکسرا سوزید

نالی از صومعه مختار کجاست	خوبه بنگندم و ز نار کجاست
سپرم از ذوق فرود نفاق	عاشق محرم سر کجاست
هم عالم ز عیفت و لیلک	مفلست پدیدار کجاست
همه درد در دلم با ندیم مسدود	اثر کرده بار کجاست
همه در کار شدیم از بی خویش	کایله در خور اینکار کجاست
کیست عطار در بنوا فعه کم	اندرین واقع عطار کجاست

چون کم معشوق عیار آمده	دشمنه در کف بیار آمده
دشمنه اولش نه خون دلست	لاجرم خونریز و خونخوار آمده
همچنان که لبش مبارک است	همچنان از دشمن خونبار آمده
سست زک من بجایند او	لاجرم و با بیغ در کار آمده
صیحه هر روز با کرباس بیغ	پس بیغ او بر نهاد آمده
اینه در رو خود میداشند	با بخورد بر عشق از آرا آمده
از وصال او کی چون بر خورد	کو بعشق خود گرفتار آمده
بیک چوی نیکه در دره عشق	منم هر کس محضند آرا آمده
اوست عشق اوست عشق اوست	کیسه نو چون هم بار آمده

جُزئی نیست چون بنکر	انچه از وی منم عطار آمده
---------------------	--------------------------

هر که درین خانه مرد بکاست	تا بدم صور منست در دیده
و در بصورت با همش ابد از آن	نسبت میباشند نین و کاست
بر محل زیر خانه ناسره آمد	هر که کان میند که شیر زبا
درین این در در عشق نوبه	انکه در کونین نشان و نشانست
هر که دل شاخ شاخ با دین	سالم از لطف شاخ شاخ چو شا
در بر جمعی که بجز لبش است	همچو رو جوید عشق ضایع است
عاشق مزار مزار کون خنوب	درین در پیش نظری روانست
عشق که اندر خنوبه در و حجاب	در بر صند و سپینه نهانست
چون رخ معشوقه از شبهه و نه	سلطنت عشق از سر کز انست
خیمه و کار بر و بحر چو کس	عاشق و معشوق و عشق هر کس
دزه اگر بعدد بر آه بر آید	دزه چنانکه آفتاب عیانست
هر دو وجه آدم و اولاد است	دیده دل را وجود ام چو دل است
ناکه ز با تم بنطق عشق در آمد	در دل عطار صد هزار آمده

جهان جاچو پروانه از انست	کان ز ساجه شمع گشت
بیزسانی در افتادم که پوست	مرز ناز زلفش در بهانست
در آمد دوش ز ساجه میکنت	مرا کفها که دین من عیانست
دین ره که بغل او افشاستو	اگر سوخه کنی اینجا زانست
بدو که شام نشانی ده درین راه	جویم داد کین ره به نشانست
بدین ماد را که مرد کفر پی	که عاشق غریب دین کفر دانست
اگر داری سر این پای در نه	بسر جان بگو چه جای اینست
و کز نه ز سلافت رو که با نو	مخفی کفن ز دل و طویل است
برو عطار تو که با این سخن کبر	که این زامی مع در لاله کانست
چشم خوش است لبک چو مستانست	نوشجه مثل ان کان همه در مستانست
ز کس سابر چشم دل از چیده لبست	هر چه که چشم کبر در جان خوشست
زلف پریشانست حلقه بگو شمش از لاله	بر رخ چو ماه او زلف پریشانست
خنده شیرین و کرم من تلخ کرد	دیده کریان من ز لب خندان خوشست
پسته شیرین او سو ز دل عاشقان	سودل عاشقان از ان شکرستان خوشست
چو نخلش که در لب شیرین روانست	ان سخن تلخ او همچو شکران خوشست

چون مرا بخروج کردی که مرم هم روانست	چون مبردم ز شمشیرده دامانم روانست
کرسانی ذره شادی بخلم نیچون حکم	هم درو با ناست چو بر لب میو چندین هم روانست
چون نیشلم بان حلقه با من چو نیکین	حلقه بود بزین کردن با من هم روانست
نادرون عالمی دم با تو نموانم زدن	چون برو ای ز عالم با تو اماندم روانست
چون در اصل کار عالم همدم من زینا	انچنان دم کنی خون کهن که در عالم روانست
در صفت رو با بد اندم بود که بگذرد بو	کاندم پاکست از صورت آدم روانست
اگر سوخته جنب از شد نامحرمانست	ظن مبرک کا نجاس بکوی نامحرم روانست
موی چون می در کجی کردی ستر ز نه کم	کز نو کوی سوز با عیبه و مبرم روانست
چون و اندیو بر بخت سلیمانست	کر سلیمان کند در فلک خود خاتم روانست
فقر دارد اصل محکمان در کجی هیچ نیست	کردم در فقر چون در آن کم سخن روانست
پسته زبیل باقی سلیمانست ملک	مرا که ان زبیل بفرود بچشم کردانست
مده عطا رحمت اینجا از خود کند	ز لاله این جایی جودت هیچ مرم روانست

ان نیست که هر چیزی که گویند از لست	خاصیت عشق که برون آرد و جهالت
بیرون و ضمیر و دل و اندیشه جانست	بر ز صفت و خود و دانش و غفلت
	بنده انوار تو لب و دهنه چشمست
	گویند اسرار تو لب و جانست
درد عشق تو مهر شود که کردند زبانت	از وصل تو مهر شرح کرد اندامت
جو عشق تو مهر چرخ کرد در وجهت	درد پرده پندار چرخ که خجالت
	گر غفلت نمانست ز غور شد جانست
	بگذره غور شد فلک مژده برسانست
کز جمله غور شد فلک چند لست	بگذره خیر شد در اعقل شایند
بیشک نتوانست ترا مهر که بدانت	چو غفلت یقین است که در عشق غفلت
	درد راه تو مهر کس بجای می زد
	زین سبوه کانی که بیاد تو کانت
چون چند نفس با لب لکشت کز آن است	چه شو که نقاش کند صورت سپهر
چو جوهر سپهری بعینه نه همانست	کر چه بود انصورت سپهر معصود
	فی الجمله چه سازم چکنم قصه چگویم
	کان اصل که جانست هم از خویش نهان

عطا که دیده است لجه دانش و	اندر بی انست که بالای است
خواب است پر زدن مست	
ز سستی همه نیست و	
فر و رفقه همه با آب نارک	بکاو رده همه در کار فری دست
همه فارغ شد ز امر و زور و خردا	همه آزاد از هشدار از دست
	مگر افتاد سپر تا با این مضمون
	مرقع جالت زد ز نارده
بغش کشت کار و پیکار شد	در سنش کشت فقر و توبه
سپاه که در مرد و جهان بود	فرود آمد بجای او چو
	چو آب خضر در زاری که افتاد
	کون هم او ز خود هم خلق آرد
دل عطا از خویش گشت و توان	که پیر را چنان بار کرانست
دل خون شد و روز تو نام جسر است	
هر روز مراد بی در نیست	

گفتم که دلم بغمزه بردی	
گفته که مرا از این خبر نیست	
دردی طلبی که در چه مبار	خان هست مرا و لایک نیست
می توانم سراز نو پیچید	که هست منت سر و گریخت
درد غمزه این نیست امروز	
از رو تو کل شکفته زین نیست	
بر پروردی گشت عالم که	لکن چیکم مرا نظر نیست
نورا و زدم که نور دین سرا	
بی رو تو دیده دار نیست	
گفتم فلان وزره نو	
درد عشق تو کفر مختصر نیست	
جز کافری و سپاه رو نیست	در عالم عشق و غیب نیست
خاکسیر لیکه همچو عطار	
درد کوی تو خاک بکدر نیست	

دوش کان شمع نیوان برخواست	نال از سر و زبون برخواست
کل سنج رخسار جو عکس انداخت	جوشش زار غوا برخواست
افتابه که خاجه ناس رخسار	بغلام پیش مدح خوا برخواست
از لب جام حسرت لبس کرد	شور از جان حسرت برخواست
دو بکشدی وز مهر مو بستم	صد کعبه از دهانه برخواست
بارب از عشق خال شده او	چه فبامت زهند و برخواست
مشک از پهن زلف افتد	بوی از ناف هوان برخواست
چشم جادوش ایچید در زد	دوازده مغز جادوان برخواست
خفته کان نشسته بود تمام	باز از آن ماه مهربان برخواست
پیش من آمد و زبان بکشد	گفت بوی ز کارون برخواست
دل بین ده که کجی کو نیست	زخم من ز جانوان برخواست
الن رو او بدید و لبخوت	بجای خواستان برخواست
او چو سلطان بر پرده بخت	دل بخوا چو پاستا برخواست
چه همه عمر بکمره زد	همه مغزش ز استخوان برخواست
نوان شرح کز چه صفت	دل عطار نوان برخواست

دلپز عشق جانان دردمندان	هم او داند که قدر عشق چندان
دلاکرم عاقل از عشق مکر ز	که نامشغول عشق عاقلانند
و کرد عشق و عیش و شکر نیست	ترا این عشق و عشق تو نمیدانند
هر آن مویی که بشناسد سر از پای	از و دعوی کند ناپسند
بغین میدان که دایم مد عشق	و راه مذهب هفتاد و اند
ز شاخ عشق بر خود را کردیم	اگر عشق ازین و بخت کند
سرا فراموش و پیک شوکت	که ناله سر فرزان بخند
چون بود در غایت بی غنا	ز نپسند در کرد ز کار مایند
خوا به دیده در هیچ کلخن	که خود را از خوابانیه فلکند
سر از دیک او بر خاک نشان	که مایل من عیبش نمیدانند
بخند از راه خشک زینک	چه چاک بر چه چاک خندانند
نکار از روز و زمانست امشب	که در کف با ده و کام فندانند
می و معشوق وصل ما و نیست	کون بد بر ما نخند سپندانند
با کو بکنش در حلقه ما	کیه کز نفس و جانش در کند
حرف نیست اعطای امروز	و کرم است از و جو خوبندانند

جان نیز خلاصه جوون کشت	در عشق تو عقل سر کنون کشت
کان کار بیجان رسیده جوون کشت	خود خال دلم چگونه کو بسیم
از لب که همچون بکشت و خون کشت	بر خاک درت هزار می زاز
خونی زد پد ها بر و ن کشت	خون دل ناست باد ناست
نار اسود در درم نمون کشت	در زمان چه طلب کنم ز عشقت
در دام بلای تو زبون کشت	ان مرغ که بود ز پر کش ناله
از پامه فناد و سر کنون کشت	مخچه پر و بال زد با خسر
سر کشتیم بی خبر فن کشت	نافوت عشق تو بدیدم
در زباب که کشته ز کنون کشت	عطار که بود کشته نو

دل خیر چون یافت بکا دل زجا بر گرفت	دور جان وز دیده از راه جانان بر گرفت
غصه که درین زینت دند بر گرفت	جان چو شد ز دیک جان نادیدد در پیش او
برقع صورت زینت روی جانان بر گرفت	ناکهان نادیدم بر آمد مشک از پیش او
عقل حیلت که بیکه دل از ایشا بر گرفت	جان خود فانی شد و اندر عده معدوم کشت
گاه پیدایش نهاد و گاه پنهان بر گرفت	بی نشاند جان که این کز کج ذرات او
بغم ورنه در عطر اسان بر گرفت	فوخ ان اقبال از کرد در بهار زرف

در عشق فرار بفرار نیست	بذنا می عشق نامدار نیست
چون نیست شمار عشق پیدای	مست که شمار بدست نیست
در عشق ز اختیار بگذر	عاشق بدین ز اختیار نیست
دل دارم اگر زلسر عشق	وزیرش زهد شو کوار نیست
زایم بنما چو دل ندام	نادل ندهند کار زار نیست
دل چینی سگ خا عسقت	شاه از پله وزد و سوار نیست
شاکه همه بجان ملک	درد برامه یک شکار نیست
جانا بر تو فرار زانست	کز عشق نوعین بفرار نیست
ان را که گرفت عشق تو نیست	در معر صد کربنار نیست
ان است عزیز هر دو عالم	کز عشق بود در فرار نیست
هر چه خبر که فدای عشقت	لشناخت باین رضا کس از نیست
و اگر کس شناخت حده عشق	هر خرد نه بزرگوار نیست
پروانه لست جان عطار	زاست که عجان سپار نیست

در سرم از عسقت این سودا خوش است	دردم از شوکت این غوا خوش است
من درون پرده جان می پرور	کبر و جان می کنند ادا خوش است

چون جالت بر نابد هیچ چشم	مجله افق نابینا خوش است
همچو چرخ از سون بود زهر کون	هر که در خون می کرد دنا خوش است
بنده را پیش بکنند مبات	مگر بر لب بند در جور خوش است
جانان از خنده جان پرور است	ز آمدن حلو نشان روا خوش است
کز زبانم کج شد در وصف تو	استخوان الودین کویا خوش است
چون تو خوشی می کنی دل در بر	کز چرخا می پوردا تا خوش است
این بجان فانیست کران هم بود	تولید می گاه بکنا خوش است
کز نیاید هر دو عالم کو میناش	تو غای ما بود تنها خوش است
ما هر دو با سیرم اینجا از وجود	بی وجود کبری اینجا خوش است
پرده از رخ بر کن تا کم شویم	کان نمانشای جو ما خوش است
الحق اینجا کافان روی است	صد هفتادین بدین به با خوش است
صد جهان بر جان ببردل نا ابد	واله ان طلعت بی با خوش است
پرو خورشید چون صحر است	ذره سر کشنده ناپروا خوش است
چون تو پیدا آمد چون افغان	کز شدم چون ساه با پیدا خوش است
درد درون چاه چشم خون گرفت	فصد صحر امیکنم صحر خوش است
تا کون بر فطر بودم ضعیف	این زمان در با شدم دبا خوش است

ای بخت تا غرق در باغی شده	بانک مه دارم که استغنا خوش است
غرق در باغ نشسته میموی مدام	لشسته مردن اندرین باغ خوش است
ز اسبنافت روز و شب عطار را	دیدم پر خون و دل سپید خوش است

درج اعدای لکنا پیوسته	عکس آفت در همتا می مرد
مردم چشم تو با من کوز باخت	راستی در خرم تو می مرد مست
ای تو آنکس که بچویم بجان	از تو دور و با تو هم در طاقم
نور خورشید است فان جهان	لبیک او بر اسنان چار مست
جمله جانها مثال فطریه	عالم عشقش مثال فلز مست
فطره او چون بر بحر را	نه نشان لعل و نه مثل مست
هیچ کس اندر دو عالم جان بد	زانکه جا و پاد در جهانم کم است
رو چون نامش بهشت دیگر است	لبیک زلف او در کده مست
که شود در دره اندوه عشق	کز عشق تا به عمر بر مست
همچو مستغان غایب در سینه	مستی می نه و اندر مست
که شواز خود از سینه بداز	زانکه دره بار بکتر ز بار مست
این هم انجای کتای می دهند	کز نواضع خا بر پیش فاست

هیزم عطار عود است آن سخن	وز علم در بند چو میز مست
--------------------------	--------------------------

در ره عشاق نام و نیک نیست	عاشقانرا اشتر و جبان نیست
عاشق ز دلفری کونا اسب	داس معشوش اندر چپان نیست
نیک است هر دو عالم جا و د	کرد و عالم بر روی و نیک نیست
بیک اه عاشقان دو ستر	در زمین استا فرسنگ نیست
مخردن استبان دیگر است	عقل و جبار است او اهنان نیست
ساقیا خون جگر در جام بریز	ناشود پر خون در لکرتان نیست
الشر عشق و محبت بر خرد	تا بسوزد هر که او بکرتان نیست
کار تا بگذشت از فرسنگ نیست	بیدن عشق فرسنگ نیست
نیت منصف و حقیق چو حیز	هر که او از دار عشق او نیک نیست
شد چنان عطار و فرغ از حیا ز	کاس با با هفتس همسنگ نیست

دین داهت خرابای خراب است	کر اینجا خانری که بر پهلوی است
بکران خانه ناظر هر بر بدین	که جمله عالم خلقت سر است
دران خانه ترا بکن نماید	جها پراش است و بر است

نوا یا لب بپرواز دُو عالم	دُو عالم دبر ان هم خال لب
مبین کز بوجها نذو ابا ت	فلک اروز و شب تن سنا
با سانه تبا بی ستر این کار	که کار سخت و سرتنا یا لب
بعقل این زاه و کاندین راه	چها خلق چو خود رجلا لب
مثال نودان کچ خوابا ت	مثال سابه اندک افنا لب
چگونه شرح ان کو بی کجا تم	ز عشق اینچی مست و حواس لب
اگر پری ز ستر این سوا لپ	چگونه من که خایو بجا لب
برای جسی جو می ای حقیقت	هر زمان خلق هر دم در طنا
ز درد این همه پیمان ره سرا	نخاسه از خون در حضا لب
چون مردان دلرا ز بصبیت	جکها نشسته و دلها کال لب
ز شرح این سخن وز جمل خویش	دل عطار در صد اضطر لب
ره عشاق ز اهی بیکر لب	از این ره دور اگر جان بیکر لب
اگر ستر ز جان دنیا ز جانرا	که یک جانرا عوض انجا نورا
اگر در هر قدم صدان دهند	نثار کن که جانها بپشمار لب
نوه کز فی که جانک بر فنا بی	هر زمان جانور بو نثار لب

چو خوا

ادان

چه خایو که ز خود اینم جانپ	چو دایم زند که تو بیار لب
کیم که ز جان بوزنده درین راه	ز جرم خود همیشه شرمسار لب
دادم دوش از عشق جانان	خطابم کرد کامشب ز بار لب
ز بار خو برانا بار با بی	که شاخ وصل بی باران بیار لب
چو شد فایه دلک ددوا عشق	هر در عشق جانان بی فرار لب
ترا اول قدم دروا بی عشق	برار می کشن و انگاه دار لب
وزان پس سوختن نا نویسی	که نور عاشقی در معز نار لب
چه خاک سرتو و ندره کرد بی	برقص ای که خورشید بشکار لب
ترا ز کشن و ز سوختن هم	چه غم چون افنا کب عمکار لب
کیم سا ز در سن از نور خود	که او در نیستی خود ذره وار لب
کیم کو در و جو خویش مانده	مذیندش که بندش اسوار لب
درین مجلس کیم باید که چون شمع	برید سرورا اندر کجا راست
سنا زوزنی درین ندیشه عطا	چو کل در خون و ز کس در زار لب
ز به زبا جالی ان چه رو لب	ز به مشکی که کیندی ان چه مول لب
ز عشق مو و رو تو به بیکار	هر کون و مکان در کجا کول لب

زان برخاک کویت سزها دم چو زلف کز کشیم بر رخاک	کز لقا سر بر خال کویت بیمیز نیز انیم از زویت
چه جازلف چو چو کانت اینجا برو این عاشق دستا دیگر بز	که اینجا صد هزاران سر کویست که اینجا رستخیز از چار سویت
دلا که ابد او در حبس وجود نور ز نار که اکنه کا اینجا	که او دایم هر در حبس کویست هر ازان مرد زاده در کال کویست
اگر چه زده هم جوینده باشد اگر چه کس کس کار پیه بود این	نر چو خوشید رنگش بر کویست که کز اینش کارش شویست
بپس که نوبت جویند اب ندهند ز کار نوبت ابد با چه حین زد	که هر چه ان از نوا ابداب سویت که اینجا به نیت شمس در سویت
نوکار خویش میکن لبان میدان بجوید هرگز بجاد اند سپید	که کار او بر روانش در سویت اگر عطار را غم غم علویست
ز چه ماه در مهر سر بلیند جهانمند بکویت بر مشان هم	شکر در کد از زلفش ز سویت چه بکشد با دستش کیند
سز زلف پر بند نو چون بدیدم	صبدل صد عاشق پایه بند

بوار از سر کبر کردی ز عا لم بچه ایمن عشق رو نوازم	که کوک در خست کردی سمند است چون کشتی خود سمند است
چنان ماه دور که اینبه نو زین بانگ بر من که اینست بر ما	برخ با فرد در علق افکنده است که خورشید خواندم بنام بلیند
چه و چه سپید نازم چه سازم چه سازم که عطار اکبران بر ما	حکیرا لبونم بجایه سپیدند لبوز در عشق نماند بر بند
سحر کا هان شد سو خوابان عصا اندر کف سجا و دوش	کردند ترا کم دعوی طامات که هستم ز اهد صاحبان
خرابانے مرا گفتا که اینجا بدو و کسهم که کارم نوبت	بگو تا خود چه کار است از مهش اگر نوبت کنه با به مکافات
مرا گفتا برو ابراهیم خست اگر بکطره در دد در نور نبرد	که تر کردی در دد خوابان ز منجه باز مانایه در مناجات
برو مفرش زهد و خوشمانی بگفت این بکے درد برین داد	که نه زهد خرد اینجا طامات خوشد عظم و سلا از حرافات
کیرا که قدر بر من نان که در کعبه کذب را مرغات	

برآمد افنا به از درو ستم چو من خانی شدم از جا کهنه چو از فرعون نفس باز گشتم بد و کفتم که ای دهنده راز مرا کشتا که ای مغرور غافل لبه باز می بیند از لبش در آن موضع که تا بد نور شود چه می گوئی بلو بعمار چندین	درون من برون از سموات مرا افناد با جانان ملاقات چو مو میشد هر شب بمیفا نگر تا که رسم در ضرب آن ذات رسد هرگز که همه با همها ولیع اخضر صافه لبه کما نه موخو و نه معد و ذرات که داند این روز و این اشارت
عزیز آمد و عالم سابه دست نویز از رو ذات اینه شاه که داند ناواند پرده غیب نویز طفله و انکه بر کوه آره نو اکر بالغ شویم ظاهر بیچینه نویز اندر پرده غیب که آن چیز برای از پرده و بیع می کن	هست دروخ پیرایه دست سند از رو صفای اینه دست چو چرخ و وجه اصل مایه دست ترا کج می کند هم دایه دست که صد عالم فرز ز پایه دست که می بیند نواز خوشایه دست که هر دو کون یک پیرایه دست

پیر و نیت نوه سابه دست نواز عطار بشو کا بچ اصل دست	عشقر اکو هرز کانه دیکر دست هر که به جاعش و میا خطا عاشق خوش سخن است جای پسر کی کند عاشق بکا در جهان کس نداند مرد عاشق اولیا بیت عاشق ای کوی صغر قرار نه خطا کفیم برو از مکان که چه عاشق با نونجادر سینه جوهر عطار در سود عاشق
کاز کار و ناست پشاور ناست نجا او در پیش نا ابار ناست نجا مانی فخر عشق ناست سد ماد در راه ناپندار ناست	عاشق و بی و بی و نه کار ناست نا بود عشق میان جان نا نجا ماد است فقر و نجا عشق و ایشا هه پنداشینم

کار با چو شد کون زدست ما	هر که درد در دادر دبار ما است
بوعمر در میان اهل دین	وین زمان لشیر با زار ما است
چو به مسجد بگما حاضر نه ایم	نیست بن مسجد که این تامل ما است
کیست چو عطار در حمار عشق	که بنیان در درد در دخور ما است

عشق تو فال و ز جهان است	سودا نور همنای جان است
وصل تو خلا وجود است	درد بود در مچر عین است
بهار تو چاره ساز سحر است	باغوش تو ما به بخش جان است
کز زده مان نویسن نیست	زان رو که کنگه کمان است
تا برده هست نهادم دل	این دل من که مرا از است
لعلک سکر است نمان بر تنک	بغیر دل من از زده ما است
تا بر روی چون کمانت دهم	صد کون زهم از ان کمان است
چو ابروی است چون کمانی	چند زهم از چو کمان است
دندان تو مغز بسته است	هفت که بود بد استخوان است
کف که دلک بسوزد در عشق	بجز که سپید غما شفا است
از دست تو دل چگونه سوزم	چو بالی غم بود در میان است

یکدزه غم خوشتر است	از شاد می هر که در جهان است
ان درد که از نود در است	هر صفت که کو بهین است
درد و سکنه دل آخند	که موجب خند ز عفر است
در کار محبت تو عطار	چو منحنی در امتحان است

قبله دژان عالم رو است	کعبه اولاد آدم رو است
میل خلق هر دو عالم آباد	کرشنا سند و کز نه شو است
چو ترا جد و توان داشتن	دو دیده که بر روی است
هر پریشانی که در هر دو جهان	هست خواهد بود از کپوی است
هر چکا در هر دو کینه فتنه است	ز کار طره هند و است
پهلوان در تو لبین دلند	دل ندارد هر که در بهای است
نهیست بهمانکه از من لربود	هست چو افتان روی است
عقل خو طفل ره عشق بود	شیر خور از لعل بر لولوی است
بیزاری این که چشم میکند	بردم است چون ابروی است
کف از ابرو کز طاف میکند	این کلاه از ز کز خادوی است
کف از انجان بر روی بر است	که بر کمان هر که بر باروی است

پاکرود اندک در آسرا عشق	بهار نار ما بر ستون کرفت
انچه نادید به در عالم کردید	وانچه ناکهیم در عالم که گفت
انچه بعد از ناکه بندها ناست	زانکه گفت پیشکاز نانهفت
تا او اعطال در بار عشق	کرد ما را از بر بارش سفت
صورت جانش شعر را بجز	عقل را نظم نو مباد استگفت

کم شد در کشدن دین	ندید در پیش این مینست
حال من چون غمنا بد عشق	شرح حال اشک چون مینست
کار من با خلق امید عشق	کافرین خلق بقر مینست
نایا ده میرود در کوی دوست	سبز خنک چرخ در دین مینست
از درش کردی که ارد با صبح	سرخ چشم جهان مینست
چون بیکدم صد جها از پس کنم	بیکدم کام بخشیدن مینست
من چرا که در جهان کردم جود	دردن با جاش برین مینست
ما هر با عشق نو کر کافر نیست	اینچنین هم کافر و غیر مینست
کر بسوزم ز آتش عشق و آستین	کاش عشق نولیدن مینست
نادل عطار بر خوشد عشق	خالک لب خست این مینست

این همه عطار در دوز روی نو	درازان دارد که به داروی
----------------------------	-------------------------

کر جمله تو هم جهان چیسف	و زهم به من این فغان چیسف
هم جمله توئی و هم همه تو	ان چیز که غیرت ان چیسف
چون هست یقین که نیست جز تو	اواره ان همه کان چیسف
چونین غلط کننده پیدا	چند غلط بکایان چیسف
چون کار جهان فانی محض است	چند غم و درد در بیکار چیسف
بر با جو و جو نیست ما را	چند ناک و پودر در جها چیسف
چون زنده بهر میان ز عشقش	کبر زحمت جاد درین مینست
جان روز و زولین فاشد	زان به خبر است جا که جا چیسف
عطار صغیر از این پس	جز کف مباحی تا چیسف

کر نبود در جهان افکار کف	کی توانست کل معشوق کف
جانا ما را نمانجی شد چشم باز	لبه کف و لب کل معشوق کف
بغیر از پیشه کرد در روز و شب	بکر فاش است و بکجا مخفیست
بس که هر از شعر در با صغیر	بر سر او در سخن دل لبغف

کجست که از عشق بوبرده او پاره نیست وزن که جان آورد خاصه سبزه عشق کز نوز من فارغی من ز تو فارغ نیستم هست همه کفها با می عشقش کجاست درد دره مادر در دگر هست محله خرد کشت بود با چو روز بزدل عطاران پاره	درفض لبش مرغ دل او پاره نیست کز ز عارف است که رخساره نیست چاره جانم کز نور اجاز نیست هر که درین سبکه مغفولین کجاست دلش بیغفلت که زرق لبش میخورد عهد ندارد در دست مهر درین پاره نیست
عشق جال جانان در پای نشانیست جانی که شمع رخشان ناگاه بر فرو کز عشق خویش از کفر و دین گذرن عاشق چو دره بداند مقام اول چون مدتی در آید سینه نماند اصلا هر کس که در معنی زین مجربان پاید کار نیست سخت غالی کا ندره طبع نومرد چه طایفه ز پراگمه دره را عطاران درین ره چار سید کافران	کر عاشق لبش ز پراگمه پاره نیست پروانه چون نوزد کس خوش بگفت کافران که عشق با دم جای که رود نیست چون سینه بخورده افتاده بر زمین نیست کز در جای که خورد پدید در کس نیست در ملک هر که در عالم جا پدیدان در هر هزار ساله پیکر در راه پدیدان اول قدم درین ره چرخ معنیان بر روز جسم جانشت فارغ در مهر نیست

هر که درین درد گرفتار نیست هر که دلش دیده بدینا یافت خار شود در ره او همچو خالک اهدل اگر دم زنی از سر عشق پرده ازین راز که از صحر جان انگه سزاوار در کف نیست تا بر جانان اگر تار و روست کر چه خجالت برون از حد پرده پندار بسوز بداند چند کینه از سر هفت خورشید از طمع خام درین واقع	بکفش در دگر جان پاره نیست دیده او محرم دیدار نیست هر که درین بادیه خوشخوار نیست جای نوجوانش بجز بار نیست بوفدح در دگر و خوار نیست در حرم شاه سزاوار نیست در کد از خود دره بسیار نیست همچو خجالت چو پاره نیست درد و خجالت بهتر از این کار نیست شود در طلب بار نیست سوخته تر از دل عطار نیست
طمع وصل تو مجال نیست در فراق نوشته مسموم نوجوشتر و من چو پروانه دور میانتم از جمال نوز که	حصه ز بنقصه جز خیالتم کز لب فطره ز لال نیست با تو بود بهم مجال نیست طاقت انجان مجال نیست

میزنم با خیال و می کبرم	که نمنا ای ان و صلام نیست
کی اگر وصل تو بخوهد بود	شریحی بچرخ عالم نیست
کریم وصل تو هست کار محال	کار پیر و از این عالم نیست
ببخودم کن که خورد بخود تو	زانکه نابا خودم کمال نیست
کر لب زیم بند بند چو شمع	دی از سوختن ملام نیست
من بیال و پر نومی پر مز	که دمی بدو پرو بال نیست
اگر مانی تو پرو بالی هست	ان پرو بال جزو بال نیست
ناجگر گوشه خود خواندم	کر جگر بچرخه حلام نیست
شرح درد تو خورد هد عطا	زانکه یاری این مقام نیست

حرف الدال

سکن زلف چو زاریم پیداست	پرو تا خرفه خود چال زد و نرسد
ناکه شمع در چاه پرده انداخت زدو	ببیند جا که چو پروانه ناپرواست
عقل از طره او نغزه زنا بخون گشت	روح از حلقه او رقص کلان رسواست
هر که اسر زه غایب رخ نارسد بدین	طفل راهست که او منظر فریادست
همه سر سبز سودا ز خشن میجو هم	که همه عمر من اندر سر این سواست
ساق با جام می عشق پیای درده	که دلم از می عشق تو لبس خواست

نرمه حاجت بتراب که خوجاال نیست	مست مد بو جو نو بعد شهید است
ساقا هسته خود در ز معشوب باز	زانکه با هسته خوی توان انجام است
دو صحر الحوهم بز فو خورشید گرفت	کی تواند نفس سابه بدن صحر است
فطره پیش نه چند ز خوش اندیشه	فطره را وجود کم اگر او پیدا شد
بود و نابود بود بکفطره الب هم	که زد با بکران آمد و باد پاشد
هر چه غریب است بخود هم میل کشید	زانکه چشم دل عطار بکل نیاشد

کر پرده خورشید جمال نور افزند	کل جامه فنا کرده ز پرده بد افزند
چو چشم چرخ چهره کلناک دید	غیج ز لب خویش بشو بر در افزند
بشکافتیم غمزه نو که چه بود	بکشیدند یکدک چنبر کار کرافند
کر بر جگر مایه نداشت عجب نیست	کانش در زمر نفس اندر جگر افزند
کر چه دل من مرغ بلبلد چو سپر	لکن چو خورد خورد بدم نو در افزند
کر کاشکری بر دل بیمار کند زانست	النش ز لب رو نو در کلنگ افزند
بر چشم دلم زانست عشق تو نرسیم	کین انش زانست که بر خشک در ز
من خاک توام بر سر فلاک نهم باغی	چو نابا اگر بر مرغ خاک کی کدر افزند
بی باد تو عطار اگر جان ملک رد	جانش هر خون کرد و دل بر خطر افزند

ای کوی توام مفصل در موه مفصو
چه ناله اگر عقل و دل در جان نه بماند
در عشق تو جانم که در جور عدل نه
کراد من را که کف حال سپاه است
چون زنده فانیست که آن خالص اما نیست
مرد اندرین راه در ابدان غافل
چون خضر بر روی از این سد نهانی
هر چیز که اندر در جهان بسته آید
عطار اگر با صفت کم شو از خود

برایش عشق نمودم خون چو عود
کو هیچ مان زانکه نوعی مفصل و مفصو
دانی تو که چونست نه معد و زین
بیشا دادی تو وجود ز سر جو د
تا چند سر گشته از خلعت محمود
کز عشق نه مقبول تو جان نه مردود
تا باز گشاید ترا این ره مسدود
انست برادرد و جهان موزن معبود
خوش شد بفانادش از طالع کسود

انها که پای در ره نفوی نهاده اند
اورده اند پیش این اشیاں پو
ازاد گشته اند رگوین بنده وار
چو کار سخن حور نفوی بدیده
ان طوطی ناره چو قدر گرفته اند
زادره و ز خیر این راه نهیب

کام بخش بر سر نی نهاده اند
بس چو فرشته رو بعقد نهاده اند
خود زاهمه نه ملک و نه ما نهاده اند
حالی قدم ز صورت معض نهاده اند
چو لایم که بر سر طوطی نهاده اند
در طشت سرب بد چو بخشنه نهاده اند

اول بز برای مکان خوار گشته اند
ایمان بنویس و بندم نازه کرده اند
عطار را که از بخش نازه گشتان

واخر چو باد سر مو نهاده اند
وین نازه را باس ز مو نهاده اند
معلوشده که هم پند نهاده اند

الرشق اب و کلام برود
روز کاری بی او برودم
عشق نازد و با کشد سرا
مسبت بودم که عشق کسب
چون دم مسبت شد ز درد
من زمین و زمانه بی دار
نغمه برداشتم ز کوی صا
چون بماندم بجز روز چند
چون ز هیبت مرا حار کرد
چون شدم بنیست پس از چو شد

هوس رو او فرادم برود
روجه نمود روز کارم برود
از یکد و نیک با کارم برود
نیم شب نقد اخبام برود
هیچنان مسبت بر دارم برود
بارد بگر بگو می بارم برود
الرشق غیبت اب کارم برود
بارد ریند انتظارم برود
نیمه امده خارم برود
همچو عطار ساه و ارم برود

بارد کپر مار خفت بخار برود

خوب باش بخود دست بر تار بود

دین چو بیز و پر خوش کرد سینه چنانک	بر سر میدان کفر کوی ز کار بُرد
نعره رندان شنید راه فلند کرفت	لبش مغان نازه کرد فینت بر بُرد
درد و آفات خورد در حرم کبر با	پای طبعیت دست با سر بُرد
در صفت عشاق شد پست و پیشه کرد	پشتر و کرد چنان و تو عطار بُرد

چو از جنبش مهتابان بر آید	خروش از کینه کرد آن بر آید
لبه کل دیده ام ناز و لبش	بوفت شرم صد چند آن بر آید
اگر اندیشه بگر روزه او	بگویم با نود هون بر آید
بد و کفر که ایتم چهره بکدار	که از کلزار نور مجا بر آید
مرا کجا که خوشی است بیره	زگر چشمه حیوان بر آید
خط سیر فخرش به پیش من	سز زگر ز کل خندان بر آید
خضم را که فخر او رود مگر	که بشک سیر ز باران بر آید
فرشود روز من کیشک م	که ناکار من جز آن بر آید
مرا با شرم و مهر بود ردل	عجب ناست که بر آنجا بر آید
ز چه زلفت کفره کرد عالم	چو از زلفت مهتابان بر آید
چو زلف کل گرفت در کار آید	لبا مومن که از ایمان بر آید

دل در طایه زندان خرافت	ندانم تا کی ز زندان بر آید
ز کسب و سر زلفت رسوا ساز	که نازین چای پیمان بر آید
اگر عطار بود باید از نو	دلش زین واد مهران بر آید

فی العلیت وصف شکر می توان کرد	بجگر خشت خمر فرمیدن کردن
چو صد شستا شکر از لب اعلت	وصف اعلت لشکر می توان کرد
مور نیا نونک می توان داد	صیغره زده مان تو خیر مینون کرد
بزرگ کلت ز رده سوار نظر نیز	زان در رخ تو شیر نظر مینون کرد
چو زلف تو اکنون ز بر و ز چو خفتند	فی لاف نود از بر و ز مینون کرد
در واقعه عشق رخ از همه تو	کردیم لبی جلیله در مینون کرد
این کار باغشاد بر مینون برود	واقعه عشق تو لب مینون کرد
از نو کرم می توان لب صد کتا	چو با تو بجهم دست و مینون کرد
که نوشته خون جگر می بخورم تو	درد و دی عشق تو سفر مینون کرد
کشته که بسوزم جگرک زان توانم	زین خون خسته تر مینون کرد
کشته که تو مرغ منی اهنک بر کن	اهنک تویی بال و پر مینون کرد
کی در نور سداخران نیا بر آید	چو صد نواز چم مینون کرد

کی در نورسند از این جان پرالشی	نفاش این روز جز زمینون کرد
ترا نعم نواشت اگر کرد چنین	در کردن همد و جبر زمینون کرد
چون هر چه کرد در پیش آمدن ز نواید	از این سوزند خد هینون کرد
در پای غم از دست دل عاشق عطار	افتاد چنانکه گذر زمینون کرد

بس نظر نیز که نقد بر کرد	نارخ زیبای تو و نور کرد
رو تو عظام صد عشق ساخت	چشم تو جانم همد نیز کرد
از سوز زلف تو هر چه بود	هر چه در دم خیل و دین بر کرد
نرگ جادو دل از من ربود	گفت که این جادو کشمیر کرد
زلف تو ام این دل دیوانه را	حلف در راه تو برنجبر کرد
هر که سوز زلف تو در خون بدید	کافر این عشق تو نفی کرد
که از آن خواست در کاینات	کو کینه زلف تو نایش کرد
زلف تو سلام بر افکند بود	لبک تو کرد که ناخبر کرد
مربع نام که زبون نوسند	فصد بدو عشق زبون کبر کرد
در ره عشق تو دم لجا بداد	تا حکم خون تو نمیر کرد
کن بداند که دل عاشق	در ره عشق تو فغصیر کرد

لاجرم اکنون که بدم افساد	دانه دل در سر نشو بر کرد
بر دل عطار بجشا از آنکه	روز جوانش غمت پر کرد

جان در مقام عشق جانان نمیرد	دل در بلای درد بد زمان نمیرد
درمان دل جمال قصتا این دو چیز	دشوار مینماید و آسان نمیرد
دو که هست جمله از آن خضر نفل	وز صدیک عالم عرفان نمیرد
از هر چه نقد عالم عرفانست از نزار	برو بکل کیند کردان نمیرد
وز صد نزار چیزی که بر رخ میرد	صد یک لب تو جوهر آستان نمیرد
مقصود آنکه از شیخ حاضر نشد	بکفزه در درد بد زمان نمیرد
چند بر سجاده زره تو خود عجب مدار	کر جان تو محض جانان نمیرد
جانان چون ز بر طلسم جهان نهان	کجی که همگر بسران نمیرد
زان که میند دران جش و قسم مؤ	جز درد و آبرو ابد ایشان نمیرد
تو فاعلی بلدت هست بهیمه وار	زان دست تو سبب میان نمیرد
تا که چو کرم پسته کرد خویشش	بر خود مان که خود بو چندان نمیرد
خود در قدم قدم سبب امان بر زار	چندان بزود که خصم آکان نمیرد
زیرا که مرد راه نکند بهیچ روی	بکدام قرار چون کند ایشان نمیرد

چندین هزار حاجت بان دهند درواه چون رسیدهند محاسن کان پایان ندید کسی ز میان عشق او چندین بوی وصل که در خود سطر کند	شاهد اگر کسی بر سلطان سپید وین راه بیکرانه پایان نسپید هرگز دلی بی پایا بان نسپید عطار در این سخن همچون نسپید
--	--

ز ساجیه ناکه قصد دل جانم کرد ز مهر که نشان دارد دل بر جانم دارد دوشان بت بنحانه می در بپشما کردم ز پریشانی در سبکه دورانی دل کفر بدین دار زو که خریدار می ازاد جهان بودم بی داد و ستان بودم دل آدم دیدم بگردد قصد کرد دک گفت نکو خواه نویسن ترا می اخر خود خواندم ز ساجیه را خواند بنهاد در دیده صد تعبیه اندیشه چون دست ز خودم از اصل برون	سودای هر زلفش سوا جهانه کرد ز ساجیه دل دارد دیوانه از انم کرد وز کعبه و بنحانه ز بجز کاشانم کرد چون رفت مسلمانان فوج که جانم کرد در داکه بسوی بار اسلام زبانم کرد انگشت نان چون انگشت گرانم کرد و پنجه می بخوردم با خودم نوم کرد از روی چنین ماهی من نویسن نام کرد بسبار سخن را ندیم ناره زبانم کرد در پرده بیخوشی از خوشی نام کرد هر چه که حسی جسم در حال علمانم کرد
---	---

منج منج بیای افتاده بدم جانی عطار دمی که ز دلش کشد بر سر زدم	تا بن در بای بی نام و نشانم کرد هم بند بلب بر زدم مهر زبانم کرد
---	--

نادوست بر دم در معنی فراز کرد دل از شراب خویش خود جوش افتاد فریاد بر کشید چو شراب عشق چون دست شست از بد و نیل همچو در لب در بهشت سراسر مهر و کون پیش از لعل سیرد و بدن زنده که سپید عطار شرح خود نهاد در هزار کلام	دل را عشق خویش ز جان بپناز کرد از جانشست و بجایان دراز کرد ببخوشد ز نسک خود احسن از کرد بکبر گفت بر دل و بر روی ناز کرد این دید چون فرزندان پدید باز کرد در هر قدم نملر حقیقت بجای کرد زان بگوئی که بر دم ان دلنواز کرد
--	---

چون شراب عشق در دل کار کرد شورش اندر نهاد دل فشا ذ جامه در پرده بر آتش نهاد ذ هم ز نقر خویشین بسبار شد از پی بکفطره در زد در دست	دل زمینی بخود پی بسبار کرد دل دران شورش هوای بار کرد خوفه بی روزه باز ناز کرد هم ز زخم خویش استغفار کرد فوت جان از درد خستار کرد
--	--

چون بخت از مرد و عالم دبدورا سست خود ز پیر پا آورد و لبست انچه یافت از یاری عطار یافت	درد مینا بچودی دبدورا کرد در بلند هی دست در سوار کرد و انچه کرد از همت عطار کرد
دل در عشق نوجوان بر نشاند چو عشقت هست دل را جان نماند دل در درد بود در مان مجوسد مراد عشق نوجوان حسنا ز عشقت قصه گفتار ما را اگر با من سنهاری لبوزم چو پروانه دل بر وصل خود سوز دل عطار بر بوی وصال	که دل جز عشق جانان بر نشاند که بگردل پیش لب جان بر نشاند که در درد عشق در مان بر نشاند که در دوزخ حشر چندان بر نشاند بغین دامن که دو جهان بر نشاند که بکشیم بطوفان بر نشاند که این دل بو مجاز بر نشاند ز مجاز بکسب زان بر نشاند
درد من هیچ دو ایند پرد گر من از عشق خست تو بر گم از لطافت که رخزادیدم	زانکه حسن بود و ایند پرد هرگز آن تو بچند ایند پرد نفس تو تو بمانند پرد

نوانم که ترا بینم از اندک که چه زلف تو ز ما دل نپسند تا بدادیم دل تا چکنیم هر چه پیش تو کشم لعل لبست می کشم پیش لعل نوجوان در ره عشق نوجوان بسیار چه دعا میدادم از در جان که بگویم که چه دیدم از تو و ز تو گویم ز غمت کشته شدم تو مرا کشیدی در حلقه کواه خسته دل عطار از نو	چشم خفاش خندانید پرد سگ کشت عطا نپد پرد اگر آن زلف دو نماند پرد از من پسر و پانید پرد اینقدر مخفی چو ایند پرد زانکه جان بدو بهماند پرد جان غیر نرست و غانید پرد هیچکس گفت که ایند پرد کشته دانی که دو ایند پرد که چه قول تو کو ایند پرد مرهی بر زوق نپد پرد
و افعه عشق را نیست نشانی دید تا تو نوی عاشقی از تو نباید دست چی بر کرده انچه طلب میکنم و افعه با بدت تا بوی شنید	و افعه مشک لبست در کلید خوش بیاید و خست عشق با بدت تا نوی زده و را انچه نوی ناید پرد حوصله با بدت تا بوی شنید

نایبنی مجال عشق نکسزد کمان
کارکن ارعاشقه بارکش از مغلیه
سوخنه نامکر در نونفند انی
در در نکر پنج بین کانیچه هی جنبه
راست که سلطان عشق خیمه برود زجا
هر بر خوشم که بود پاک بیکدم لبو
نادل عطار کشت بلبل بسنان در

میسو چسبند حال راست بیاید
زانکه بدین سر سر نکه نکر در پدید
کاش او چون محبت شمع خنده بر کردید
راست که بنمودد و عجب پیمان رسید
باردم اندر کسک عقل دم اندر کسید
برده ز رخ بر کف پرده مابردید
هر دش از عشق دوزخ ناره کاشکید

رو نو کافناب دامانند
مرکب عشق بوجور کردد
هر که عکس رخ نوبی بندد
زلف شبرنگ رو کلکون
گاه شبرنگ زلف ان نازد
خط خونین که پی نویسم
اوفتادم ز پای دم کسیر
دل از زلف پر پیچست

اسما ترا لیسر بگرداند
خال در چشم عقل افشاند
دهنش بچمن باز سپماند
میکنند هر جفا که بتواند
گاه کلکون عشق این زاند
بر رخ زرد من که بر خواند
اخر افتاده را که در بخاند
بکسو مو سر نه بچاند

که دم البندی و دم داد
هر که در مانده نوشند

اه من داد از نوبستاند
همی عطار با نودر ماند

خط خورشید ز درد من
چنان خط بر آرد دست
کله از فلک ای عشق خط
خط مشکت شیخ در انداخت
ندانم نافلک تا همی دور
فلک چون شمشیر رو نوشید
ز چشم بد بترسید از کواکب
از ان سر ز کمر که زد
از ان سر ز اناندم که لعلت
چون ذره بافت از خندان
دل عطار در وصف ضمیرت

زمشکاب خرم غصن آورد
که با خورشید و در کرد آورد
چکل کرده فیما بر من آورد
جهان شوقان در شوق آورد
بجو چون نوبک بهمن زن آورد
که چندین خلفه مرزا افکن
سزلف ترا چوبک زن آورد
دنیایی همچو چشم سوز آورد
که هر چه دانه در بیل کردن آورد
شده ز رود و سرد در امن آورد
با سر سخن البین آورد

دل ز جان بر کسیر امانند
ملک دو عالم بیک امانند

چون تو بر کرد از جان مردوار	چون میجوهر توان گاهت دهند
گر بود مهرش چو شمع	نقطه از نقد مهر گاهت دهند
گر کدای اسنان او سوپه	میزمانی ملک صد شاهت
گر بود آگاه جانت جز او	گوشتال جانان گاهت دهند
لغت دنیا که ز مهرت میشود	شراب شان در گاهت دهند
چون بار که در است اجناس	کنج و حد درین جا گاهت دهند
چون سپید مغز سرد درین	در شب آراه کوناهت دهند
بسودد فخرت را بیک شود	گر فزایدن رو چو ن ماهت
چون درود دل شد از فخر سپاه	ره بر زمین سبز گاهت دهند
در سودا عظم فقر از آن	نقطه کل با گاهت دهند
بغیر بدینجا چگونه صبر کن	تا از آن خرم بگاهت دهند

عاشقانی که نسیم در سبجان می سپردند	جلد رفت خون چو خودم و مجربند
فارغند از عالم روزگار در روز شب	واله راه سگین و غوغا مجربند
هر که در عالم دوی میدان از احوال است	زانکه ایشان در دو عالم جز که را نگرند
گر صفشان بزرگ باشد پرده صورت درود	از نری باز عرش اندر دو کای برینند

انچه میجویند برود و عالم سالکان	خوابش را با بند چو این پرده بهم برزند
هر دو عالم بخش جویند از روی صفت	لا مجرد که بکفر از مرد و عالم بگذرند
ذره صورت عالم ذره باشند و بس	لکن از راه صفت عالم بچرخش نرسند
فوق ایشانست در صورت عالم در نظر	لکن ایشان در صفت از مرد و عالم برزند
عالم صغیر صورت عالم اکبری باصلد	چون بصورت اصغر اند از راه صفت اکبریند
روز و شب عطار از کعبه شرح عشق	هم به صفت از هند و هم بد جان پرورند

که نسیم بو نسیم پیدا شود	هر که ناپیدا بود پیدایش شود
بسکه پیراهن بد ز ماکم	بوی از پیراهنش پیدا شود
گر برافند برقع از پیش رخسار	زاهد منکر کبر غوغا شود
و در بر افشاند سر زلف دونا	دل زلف کافرش بچا شود
هر که بی که زلف و زار ساخت	بیشک اندل مومن حفا شود
کبیا بد عقل بوی زلف او	عقل از او عقل رسوا شود
از دو عالم مرغ آید تا اسب	هر که او مشغول این بود اشود
که کس پیر که پیش روی او	دل چو اسب پرده و شیدا شود
نوجوانش ده که پیش آفتاب	ذره سر گردان ناپیدا شود

ابد راز در باور آنهاست	از چنان در با کسی نماند
مهر که دور افتد ز جای طلب	می پندد نازود ز آنجا شود
نای از در با چو بر خال او افتد	می پندد آن سو محو بر با شود
کر نشیند نوبه سپکاری مدام	کارش انفاق کجا زیبا شود
کردل عطار پاد را با شود	کوهر مثل و به کفنا شود

عشق تو به سینه ناخن برود
 از آن که نداشت ز تن برود
 زلف بطلم پر سنگ برود
 مرد وزنی ز من و وزن برود
 در حال خورشید و رس برود
 بچرخ خنیم جام ظن برود
 قدر کل و رونق سمن برود
 بی نای دل بود درهن برود
 اب همه از چه ذفن برود
 کوی ز همه خلق در سخن برود

دست با بود رک خواهم کرد	فصلت ننگ کز خواهم کرد
در سر زلف تو سر خواهم باخت	کار با تو سر بر خواهم کرد
چو لب شیرین تو خواهم دید	پای کون با تو سر خواهم کرد
چو ز چشمت به زبان در کرد	ما ز جا خود پر خواهم کرد
تا تو بر ما بگذری با ننگ ریچه	خوشتر از خاک در خواهم کرد
بر سر کوه و فاسک به ز ما	کز کوی کدر خواهم کرد
چون تو میخواهی نگو ناری ما	ما کون از پای سر خواهم کرد
مهر چو کان عطار در دو تو گفت	ذکر تو در اسم ز خواهم کرد

دک است بکافری در آورد	دین ز رخ غلندری بر آورد
-----------------------	-------------------------

دین هم ره بر تو بر ما کرد	کیش بی ادزی بر آورد
در کج نفاق سر بر او	نالوس سپه کپی بر آورد
از نوبه وز مد تو بر ما کرد	مؤمن شد و کافری بر آورد
تا در دگر در بیدلان خورد	نخاشد و دل بر بر آورد
عطار چو محبت حال خود کرد	بلبلش فرود تخته بر آورد

عشق تو به سینه ناخن برود	ارام و فرار مرد وزن برود
ز چندی ز من که چشم مست	جانی که نداشتم ز تن برود
صد گونه فرار از دل من	زلف بطلم پر سنگ برود
عشق تو نبود در سینه برود	مرد وزنی ز من و وزن برود
عین لب رو بخش تو دید	در حال خورشید و رس برود
جبهه پدید کجا جهان نماند	بچرخ خنیم جام ظن برود
گفتند چنان که چهره ما	قدر کل و رونق سمن برود
خضراب چنانکی توانست	بی نای دل بود درهن برود
در ناخت ساره رخ تو	اب همه از چه ذفن برود
عطار چو شرح ان دین داد	کوی ز همه خلق در سخن برود

عشق نوست جاودانم کرد	تا که حبله جهانم کرد
کر سبکدلم عجب نبود	که می عشق سرگرازم کرد
چون بود آشفته آفتاب رخسار	ز آنست چو سایه بهنم کرد
چون نشان چو بزم ز نو در ره تو	که غم عشق بنشانم کرد
شیر عشق بفرست بچه کاد	لب کج صد روانم کرد
تا ز بزم چو آفتاب رفت	همچو سایه ز بزم و انم کرد
چند کوفی نکون ببطار	که غنیمتها هم عیانم کرد
نه بگویم گذرت می افند	نه بر رویم نظرت می افند
آفتابی که جهان روشن است	ذره خاک گذرت می افند
در طلیعت عجب بوی شکاف	زلف زبر و زبرت می افند
در جگر در زور و خاسوزی	چشم پر شور و شربت می افند
در غمت بسند مکرر بسج	دل من چون کزت می افند
سوز اندر دم افشاد خالی	چشم چون بر شکفت می افند
شکر که از نو طمع میبارد	توبند لب ز کزت می افند
شکره بی خطری نیست دلم	بخطاد و خطرت می افند

پیشتر میل بوخانا بجهت	با جفا پیشتر می افند
چو نقاب بر کانی نه انجن بر آید	ز فرغ نوزد ز جهان فغان بر آید
همه در روی عالم بگذشت کند است	که رخ چو آفتاب ز سپاس بر آید
زد و لعل خانقاریت دو چهر از نشکند	چو تو که می نماند ز کلام کان بر آید
دل و جان عاشق از غمت بچوش آید	چو سینه نامت بسریان بر آید
ده عشق چو تویی که سر کس که بنمود	چو فرخ تو بگویم ز هم جهان بر آید
است این که هر کس که دین یار نشد	نه از و خبر ماند نه از و نشان بر آید
هر عمر عاشق تو هم صد روزان کو ز	که ز کفر و دین بپند که ز خاتمان بر آید
ز جفا اگر برتی رسند خلق در نود	که کس اندانا الحو نه جهان بر آید
منم و غم بود ایم که کیسه که در غم تو	بود در کج غم غمکن ز نوسان دما بر آید
چو غم نوست جازای غم بود که دل را	غم تو بغم کس از دنیا جان بر آید
ز بی نوجا عطار اگرش قبول باشد	زیلا اخلاص با بد چو زامکان بر آید
عاشقان چون بهوش باز آید	پیش محسوس در نماند آید
پیش شمع رخسار چو پروانه	سربازند و سرفراز آید

دز مویش که دز خورشید است	سوز برزند شامبازانند
بر کبالتی که عشق خاک اوست	جان بیازند پاکبازانند
گاه چون صبح بر چاه خندند	کجا چون شمع در کله ازانند
گاه از شوق پرده در کردند	گاه از عشق پرده سازانند
اینهمه پرده ما بر ازانند	بوی که در پرده اهل رازانند
اینهمه کار جا بجا آرند	بوی که در خورد دل نوازانند
چون کوی که بکر به بهار آمد	غایب باز در بنار انند
نامر و با همه اسپر خوانند	چند در شب در هزارانند
تا یکی بی موخون دل بزنند	تا یکی بی نور بر کارانند
وقت باشد که عاشقان پیش	از سر صد مثل نازانند
پرده بر کبر ناچهانی جان	پایه کوبان به پرده بازانند
عاشقانی که می عطارند	در ره عشق بیجا ازانند

کر عشق نودای عدم شد	نوان بوجود همم شد
جانای عشق بودی خور د	کو بخور وجود جام جسم شد
در پر تو نیست عشقت	پیش از همه بود کم ز کم شد

بر لوح فلذ دز عشق	لوح از سر بنجودی قلم شد
عشق نودم در لاش او کند	تا کرده هر چه عالم شد
دل در سر زلف نودم زد	ایانش نشان قدم شد
دل در دونه داشت خرد کرد	با دودم دینغ ضم شد
رازی که دم نهفته میداشت	بر چهره من بخون رشم شد
تا تو نبواختر چون چو شکم	دل برین من چو زبر و شکم شد
عطار بعد از این جان داشت	وان نبرد و لک تو هم شد

نی دل چو عفت آمد از خویش نماند	نی عفت چو عشق آمد از جا و نماند
چو انش عشق تو شعله زند در دل	کم کاسه لکر که خویش نماند
پروانه بر معنی کی بخور شمع آمد	کر در ره عمر خود از سوختن نماند
کر مدعی عشقت در چاه بلا افتد	کفر است در بر معنی کافکار سن
عاشق که بصد خور چو عشق چون جانند	خسته بپس کند جانش که از لطف نماند
عاشق هر سوا به در انجمن عالم	انجام نکند زده که انجمن نماند
جانا چو دلم خسته از انجمن بیست	عطار صید مالک سخن نماند

عقل در عشق نوسرگردان بماند	چشم دل در روز و شب باز بماند
ذره سرکشک عشق نوب	روز و شب در چرخ سرگردان بماند
چون ندیدند در دو عالم بجز	افتاب روشنی نماند
هر که چو کان سر زلف نوبید	کمچو کوی در چوکان بماند
پاوسرم کرد دل ناکار او	چون سر زلف نوبید پاید بماند
هر که بگدمن لب دندان بدید	تا ابد نکشت بر دندان بماند
هر که حبس آبچشما وصل نوب	خاودان در ظلمت محراب بماند
هر که کوی وصل جوید بطلب	دایم در درید پیدرمان بماند
وز کسیر ایا نوب گدیم دست داد	عز او در مرد و عالم آن بماند
حاصل عطار در سودای نوب	م دیده کز زبان دل بریان بماند

هر جهان که وصل او طلب کرد	خوش یا رستیش که در شب کرد
در نار بیکه بنیان خوشمرد	هر کاب جبار طلب کرد
هر که کن بناد این که سر یافت	و انحال که کرد لب عیب کرد
چو حوصله سر بر آمد او را	با آنکه نبوفت از این سبب کرد
عشق نوب میان خون و آتش	بر دار کشیدش و ادب کرد

عشق تو هزار طلبش را	دزد کردن عاشق کتب کرد
بهر مرد سکر فزانه این سحر	لب بر همه دو که خسته کتب کرد
بهر جهان عزیز را که این درد	که تاب لب و نگاه نب کرد
چون خار و رطبت رطبت خار	عقل از چه غریب طیب کرد
صدقه و مهره هست پیمبر	اینکار کدام بوالعجب کرد
کر بوفانی و تو محمد یافت	باری مکن آنچه بولهب کرد
عطار سر زد که پیشش کرد	چون رو بجنبند عریب کرد

نور نور افسر نکشد	سوز عشق ترا جگر نکشد
باد خال سپاه بر سر اندک	خال کوی نود و بصر نکشد
آتش عشق بیدلان سرا	هفت آتش که این سفر نکشد
ارد را زنی و دور را مینت	په چکر راه نوبس نکشد
کی در مینت جز غنچه قوت ما	مذربنگام پیشش نکشد
درد هر کس بقدر قوت او	کامچو عیب کشیدش نکشد
کوه اندوه بار بخت عشق	چون کشد دل که مجرب نکشد
خود عجب نبود از ره عجز	پیش پل را بپر نکشد

باکان فلک بهیچ سبیل چون کشد کوینها بت را همچو عیش چون نومعشوق وزن عشق نوعقل کی داند عشقت زده برماند کرد باز دل عطار در غم تو چنان	بازوی بهیچ نشه در کشد ان ترا زو که پیش زد کشد بزاروی عقل بر کشد عشق نوعقل مختصرت نکشد ناکه ابدال را بد ز کشد که غم دیگران در کشد
--	---

دلم در عشق تو بدم ننماید چو باز رفت کم صد کار برتم اگر صد نوبت محبت بدارم جهان عشق تو نادر نیشنا دلی که عشق عین درد کرد اگر بگذره از اندوه کیه کور در غم عشقت فرستد مزن پیش کس از اسرار و دم اگر چایا بنده نقش تو دارد	چه بگویم که جانم هم ننماید یکه چون زلف تو در هم ننماید ز شوق تو یک حکم ننماید که اینجا اسد مدح و ذم ننماید ز دردش در جهان مرم ننماید بعالم بر نیی عالم ننماید ز کوشش یک غم ننماید که بکسمه ترا همد ننماید چو با او دم زنی محرم ننماید
--	---

اگر عطار بیدرد تو نماند	بجان نازه بدل حرم نماید
-------------------------	-------------------------

ای بخود زنده مرده بایشد پیش از آن کت بقهر جان نماید ناشهر بگرد او نرسیده مشم کام کام همچو زنان ده با همسینه کرد تو شو شمع زود شو بخو تا سنام شو همچو عطار اگر بخو ای نماید	چون بزرگان بخرد بایشد جان بجانان سپره بایشد پیش معشوق مرده بایشد مترل ناشهره باید کشد زانکه این ره سپرده باید کشد که ترار مخ برده باید کشد نزد کونین برده باید کشد
--	--

اسرار بود در زبان نکند اسرار صفات جوهر عشق خاموش شوم که صفت ان جای که جانوی دل من از عالم عشق بکسر مو بکشته نور با رکاب من	واوصا بود در بیان نکند دائم که درین زبان نکند اند خنجر و نشان نکند موشه شده در بیان نکند در شیشه مکان نکند اند ز من و زمان نکند
---	--

بگذران ز دام عالم عشق	دز حوصله همچان بگذرد
رفتم ز جهان برون زانده	کانه بود ز جهان بگذرد
عطار چو در برفت کم شد	در پیشکعبان بگذرد
دی سپر من از کوه خرابان برآمد	وز دلشده کان نغمه بهر ما برآمد
شوریده بنا زار فنا سر سیر افکند	سر مست با زار منا جات برآمد
چون از ره جانم بره سپهر فریاد	از شیرین جا صبح خجرات برآمد
چون دوست نقی از رخ بر نور برآمد	با دوست فریاد سبقتان برآمد
ان دیده گران دیده نوان دید جهان	ان دیده پدید آمد و حاجات برآمد
مقصود محاصل شد مطلوب عین	محبوب فرین گشت و مهتاب برآمد
دین داشت کرامات و بگذره عشق	بچو شد و از دین کرامات برآمد
عطار بدین بوسه همیشه گشت	نافی شد و از ره اثبات برآمد
قد نوبازادی بر سر و چمن خندد	خط نوبسیر بر مشک خن خندد
با باد نوبود عز گل های بهار برآ	حفا که اگر یک گل که میخندد
از عکس نوبود ز با صد موج بر آورد	با فون که تار با باد در عکس خندد

چو جمله نام بر هم چون اعلیٰ کردار	چندانکه کم چیلد بر چیلد من خندد
نوم نفس صبح ز پرا که خدا داد	کز خنده بر درت بر کز بهر خندد
من که من نفس ز پرا که لب و چشم	بر فرقت جا کرد بر کز بهر خندد
عطار چو در چیلد خنده بر درت	در جنب چنان خنده بر درت خندد
در ره عشق نوبانان کس ندید	راه بس در راست پشاکس ندید
از نهانی کس ندیده است سنگا	وز نه پندایت پنهای کس ندید
دو محبوب چون نوبندید کس	زانکه نوبدر جابجان کس ندید
بوالعجب کس نیست در د تو کس	نافی است و در مان کس ندید
دز خوابان خواب عشق شود	بکریغاب و ننداکس ندید
کو هر وصلتی از آن در پرده ماند	دز جهان شایسته ان کس ندید
کس در سوزید که در راه عشق	جان بدد در و جانان کس ندید
دز بیابان بچندین خنده	بکشان از صد هزاران کس ندید
جلد در راه نضرت نیک	بوالعجب کس در بیابان کس ندید
خون خور عطار زین کس بر	کامچر محبوبی نوسا کس ندید

از عشق لب فرخوایم آمد	با دامن تر فرخوایم آمد
بچویش شدم چنانکه مرکز	با خورشید که فرخوایم آمد
از حلقه باستان بیدل	بکلی خط بد ز فرخوایم آمد
تا جان بودم ز عشق جانان	بگذره لب فرخوایم آمد
در عشق چنان شدم که در آ	زین پس بنظر فرخوایم آمد
در سوخته چو آتش من	ز بس سوخته ز فرخوایم آمد
چو نیست شدم چرا چو آب است	که گویم ز فرخوایم آمد
پس سوخته بدم اردین راه	چو مرغ سوخته ز فرخوایم آمد
عطار مرا احباب راه است	با او لب فرخوایم آمد

از کف دست که جاودان بود	از آنکه ز وصل تو نشان بود
کر بود سواره نهان بود	اری چو بنام شمع سوخته بود
چو مگر بجای او روان بود	نوازد زلف خطره در مگر
اما عسر بر کس چنان بود	بجز که اگر چه وجهها زد
گفتن نوال که چندان بود	مردم بنمودند چنانکه است
بندار خیال با کمان بود	ز به که شد آمدی که امشاد

کر بود نمود فرغ غبر می	لا غیر بدان که کبر عبا بود
ز اینجا که جلال لب لعل است	بلای خیال در میان بود
هر گاه که این خیال بر خوست	هر غیب بود غیب آن بود
چون است حقیقت محسوس	لب خطره و مگر هم معنا بود
خورشید رخ نیافت نگاه	هر زره که بود بد جان بود
در هر دل دره محسوس	کوئی تو که صد هزار جا بود
هر زره اگر چه صد جهاد است	چون در کرب پستان پستان بود
چون بر تو زره چنین کل	چه جایزین و اسنان بود
طاوس رخس چو جلوه کرد	ذرات جلاله اشبان بود
در پیش خیال جمال بگذرد	در هر دو جهان کرمان بود
جانا ما بر همان ازین زمانه	از خورشید سرا لیبی زبان بود
جان کاستن است بد بود	خود بی شو چگونه سپهان بود
عطار کردی ز خورشید	کوئی سب و روزگار آن بود

انچه نقد سپند من زبان بود	زار ز روی آن فلک کرد آن بود
کرد آن بگذره کرد داسکار	هر دو عالم تا آید پنهان بود

درد کز آن کون تا ناب او برے انفلک کماند در رو عاشق کز فر و اسند ز دورا فلک نور این خورشید کز ابل شود زود پند آن فلک آن آفتاب واند کز آن نداد در راه چند کوی که چین و انچنان پای در ز راه را تا پان بخواه عشق در پد بیاید بفرار کز در عطار جی و مکنف	خود کرد ز کون تا ناب بود آفتاب آن رخ جانان بود این فلک انا ابد دوران بود نور آن خورشید جاوید بود هر که بگذره نور جان بود تا بود در کار خود چنان بود تا چندین عمر تو تا وان بود زانکه راه عشق بی پایان بود انچنان در پد که بیدران بود ان نفس بر جان تو تا وان بود
دل بسودای تو جان در باز دل چو عشق بود در دبستان کر بگوید که کردم دوست هر که در کوی تو ایام بستا هر که بگری عشق خورد جان و دل بفر زبان در باز	جان برای تو جهاد در باز هر چه دارد دبستان در باز سرب عوی زبان در باز دل بر افشاند و جهاد در باز جان و دل بفر زبان در باز

جمله نیک و بد از شکر میچ چیزش نیکرد دامن جان عطار درین عشق جمله سود و زبان در باز کر همه ناو ناسات در باز هر چه کونست و مکان در باز	اگر در دوا جان کرد که درد کز آن اند کرد در زمان دی در مان بگذرد سازم که با بد از سر زلف تو بوی که با بد از سر کوی تو کردی ندانم تا چه خورشید عشقت دلا هر که بفا کل تا با که بوشد از عشق تو جانی چو خفاش بی پای بسنه اگر زبان نکرده نیست مکن اگر دم کف خاکست کوباش در آن خورشید چهر کشت عطار
غم دشوار عشق اسان نکرد اگر هم درد بود زمان نکرد که بر مرگ زد صیدان نکرد که جانش مست جاویدان که همچو پرخ سر کردان نکرد که خورد را اسان جان نکرد که تا جانی جانان نکرد که او کشید مسلمان نکرد اگر خورشید نور خشان کرد که بر تو عمر تو تا وان نکرد بکل خورشید تو پنهان نکرد چنان جانی که چهران نکرد	غم دشوار عشق اسان نکرد اگر هم درد بود زمان نکرد که بر مرگ زد صیدان نکرد که جانش مست جاویدان که همچو پرخ سر کردان نکرد که خورد را اسان جان نکرد که تا جانی جانان نکرد که او کشید مسلمان نکرد اگر خورشید نور خشان کرد که بر تو عمر تو تا وان نکرد بکل خورشید تو پنهان نکرد چنان جانی که چهران نکرد

نار از ابد هم دور کون از چشم من افشاید
دور بر تو آمد ز شب طال لب کاش تا طلب
بر من برو حبت از فد بر کند کهنه زانم
مانا خود نادیم از چمن زان خسته ام و سخن
حلا خوش چو ریشم سو وطن اند می
شایع ای صحنه خای نهاده بکش
در جنب آب کار کاران کشند صفه ان
عطار این معنی هم دارد بدل در عالم

بندار و کینه نالدار جان افشاید
شمن سورجه سوز و شیب اندر جان افشاید
از نور و حد ز علم لب بار من افشاید
دل که نهد بر چو بشن هرگز من افشاید
کاند رنگو او پند کس افشاید
و لیس ز جان نفس بر من افشاید
هم بست و هم بستگان هم بست افشاید
چوی بیاید چو دل پر سخن افشاید

کرد در صف بندران دیندار فخر کند
شد عمر خیم از دین اری در دل
کی فانی حق باشم از قول انا الحق
دائم کن فخرم بافت از لب سحر کای
ایستای حاجی ده کاند صفت فلاشان
از یک عشق تو اسر ز چندان مستم
نادید بحال او در خواب هم بیند

از بهر چه یار ندان در کار فخر کند
از کفر نهاد خود بند فخر کند
کز عشق چو شانه در دانه فخر کند
نامن ز وجود سیران فخر کند
این بار چه بمر باری بیبار فخر کند
کر مکن هرگز مشبار فخر کند
از خواب حبال او بند فخر کند

هر چند که عطارم لکن بجای است این
بی عطر سوز نفس عطار فخر کند

چون در درج کهر باز کند
بارب از عشق شکسته او
همچو کز مژه ندارد کده
بیزایان هر شادی دل
راستان زک پر چهره صبح
نوان گفت که میند و بصر
ناز او چو خوشم آید نکند
ماه رویت چو زرخ بر ناید
هدد زلف حجاز از رخ شو
وه که دیوانه عشق سرا
ماه در دق و دم ماند باز
گفته بودم برو کز درو
لبخ که چه منم عیب در
عین زلف تو عطارم کرد

عقل را حامله زاز کند
طوطی روح چو پرواز کند
صفت لب دمناساز کند
غم از غمزه غماز کند
زلف شیزک خود باز کند
از بهر زنگه دلی آغاز کند
ار کند ناز صد ناز کند
ذره با فلک ایناز کند
همچو خورشید سرفراز کند
عقل پر جمله چه اعزاز کند
بر امید نونک و ناز کند
زلف من کین ترا ساز کند
چرخ دعوی اعجاز کند
اطلس رو تو نیزاز کند

عکس ز تو بوی که بکن افناد	حلقه بشکست و بزین افناد
شد جها امچو حلقه بر من	تا که چشم بر آن بکن افناد
دور از تو بگوشم در دل	زان لب میجو ای بکن افناد
اب رویم مبر که جی رویت	ضم من که اه الشین افناد
تا که خورشید چهره تو یافت	شورد رخ چرخ چارین افناد
خوشه زلف عنبرین سرا	ماه و خورشید شو چمن افناد
دو بجای کفر بر مفسان	که خورشید در آملدین افناد
مسک از چمن طلب که سیم شب	چینی ز زلف تو میچین افناد
دور چشم طلب که کوه مرشد	بجفت دوشین افناد
دست شست از جوهر که در پی	دو غم چون تو نازین افناد
دل ندارم ملامت چکنید	ببدا افنادم و چین افناد
دل عطار چون مرغ نو بود	بی پروبال ببوزین افناد

که هست زلف ز درازی بره افناد	زیکه بچرخال بوسر جا بکه افناد
در در زلف چو زنجیر نوعلم	دو بوی که افناد بیکه زره افناد
چو ناز لب داشت زلف تو بر سر	از فرق هم رخ نشینان کله افناد

سرسبز کلکون رخ چون که بدید	چون فطره شیرینک رویم سپ افناد
حفا که اگر ناکه جها بود ز خوبت	بر جمله خوبان جهان پادشاه افناد
کی کرد ز عشق رخ تو نوبه ز ما پی	کز شوخی آن نوبه در صد کنه افناد
تا پادشاه جمله خوبان شده سو	بکس آن سوزان که ز نو در سپه افناد
چو بوسه بخوام ز لب چو مستد	با هر و کان چشم بود ز پشته افناد
عمدا سران چاه ز فحاشت پیوستد	تا بویفد لحنه در آمد بچه افناد
شهبازدم زان چه سپهرین مفاذ که	در خانه مانست که بر پادشاه افناد
حال د عطار که در روز تو فناده	هر که کردند که چگونه سب افناد

ارمی وصل نیست هر که خوش میزند	عشق نوعقل جانان را خانه فرزند
عاشق عشق تو شد اول ناکه عشق تو	پرده نهفته مبدد ز زخم خوش میزند
دل که ز درد کرد و دوست و خراب میشود	عمر و ذاع میکند عقل خورش میزند
که در دل خراب من از عشق سست کشید	لبک صبور وصل را غم بچوش میزند
دل که کویف درد ساقی و دست جان ما	دل غم عشق چو در جام نوش میزند
تا دل من سبغی از همه کون بر گذشت	از همه که می کشد بر همه روش میزند
ناز شراب تو بود دل بچسپد جگر	جمله حال ز آمدن از لبش کوشش میزند

اندر حسنه نپسندد مرد مصافحان از نوبت با محنا مستند که او	سپرد مگر خود خویش میزند شاید اگر بوی آن را فرسودش میزند
---	--

از سر زلف سرگشت بوی با سپهرند روز شب سپهرند باز خیال رو تو بغله دعای من شمع بر سر زلف نور در عجم که دست تو چون بچه چنان رسد خاک کیم لاجرم در ره عشق نوز ما که چه فرید فرزند در طلب وصال	بوی با کجا آمد چون جفا نمید بردل من بنچار سوختن با سپهرند چون من دل شکسته را پیش عا سپهرند چسب که بکنش خود و نپسند کرد بر آمد و ز تو بوی با سپهرند وصل تو که بد و ز خویش نپسند
--	---

نهر در دگر که دلدارم فرسند چو در مانست در داود لمرال اگر چه او را از جان بگردم اگر در جویم از در پای وصال و کس از راز او در خسته بگویم چو در دینم دمی حاضر نمید	شفای جان سپارم فرسند سوز کرد در دلبهارم فرسند که داند کوی چه سپارم فرسند بدر باد نگوئسارم فرسند ز غم برت بر سو دارم فرسند زه سجده سوختارم فرسند
--	--

چو زرق و بینه در بر من چو کبر نفس منید در نهاد بدیم در کشد نامست کرم چو نیکارم من اندکار عالم چو در خند من جهان کرم باید	بسوزد لقی و ز نارم فرسند باشگاه کفارم فرسند بصد بچرخ سازم فرسند پس ای که از پی کارم فرسند بخلوت پیش عطارم فرسند
--	---

الا ایزم اهلان دین دل بدار بنماید زد عو هیچ نکشاید اگر کرد بداند هر از آن مرد عود را بی بنم درین مسجد مرید کربان صد از خار بنموم چه جای اندک عوانا الحی کس ز نذرانا اگر صد جو بود و مانجو هم از کس نکر خواب نیست بر زندان دعو سوز در کس بزر خور و زویر ز تار و مغان ناکه چو عیاران بخوره من با جمع درویشا ز نام و نسک و زویر و زویر نگوئسار	همه مسنید یکبار یکبار بشمار بنماید چنانکه اندر نو مسنید بازار بنماید شما بگرد عود از در خار بنماید شما مسنید در بدک اسرار بنماید بجای نصد خونین بر ز در بنماید اگر این را جوید هست به انکار بنماید من با خوچین ندان معجز دار بنماید میان خوف و زویر نمان ز تار بنماید دیر و داد بی ما بان یکبار بنماید یکبار زرق و زویر خود را اهلند و رانماید
--	---

کفون چون نوبه کردم ز بند ناتی پیکاره
سازد واد صبر چرا دایره سرگردان
شما عمری درین واد سبک فرزند روزی
چندین سال سبک قدم نوان ز یاد زده
چگونه جمله را گویم که این راه خطرناکست
برنج اید چنانکه بدستی خود که باید این
درین راه بادل بر خون بصدقه فروماند

مرا که گشت از دایره و کار بنیاید
مرا که این ز چندین کبلی بکار بنیاید
ز که گوی و از غمرا نار سنا سناست
اگر مردان این کار بدست خرازمیناید
ولی از سبک این راه بی شمار بنیاید
اگر سسید از بنایند کان در یاد بنیاید
درین اندیشه بکسرست عطار بنیاید

بارد که میر ما مفسر و فلاش شد
نیکد چون فکر یافت جریه دعو فلکند
زانش پالسدوان مدعی از اید مر
پاک بر جنت بود برید بلا مکان
لاشه خود را از عشق بار کران بر خضاد
راست که بنه درو از نه خورشید چهر
و کهم ز سبب اید از ذب ساز گشت
چون دل عطار را بکهر بخشید

درین بر مغان می خورد او باش شد
درده ایمان بکهر درده و جفاش شد
درده اندوه خورد عاشق و فلاش شد
که زین اشاد گشت جمله که طاش شد
فانی و لایق گشت باز بود باش شد
عقل چو طاورس پویه خفاش شد
عشق ز بصیرت او ماننی تقاش شد
درین اندر بجز بر کهر باش شد

پرو ما بار دگر رو مجتار نهاد
درین بر مغان در بر مسکنه او باش
درد خمار بنوشید و دل از دست بیاد
خوفش زدود در حلقه دین بر سر جمع
کهنه ای پر چه بود بن نو کردی اختر
من چه کردم که چنین سخا چنین باید بود
پارکها که انا الحی زده سرد ربا ز
دل چو لبتنا که عطار درین راه بسو

خط بدین بر زد و سر بر خط کفار نهاد
سرفرو برد و سردی این کار نهاد
می خوران و نغوز زنان ز کوبیاز نهاد
خوف سوخته در حلقه ز نار نهاد
گفت این داغ سر بر دل و جان پار نهاد
کلمه اش که او در ره من خار نهاد
گفت ای زده ام پای شود از نهاد
از پی پر قدم در پی عطار نهاد

بالبعثک سخن در جهان رود
عقل چو شرح لب بوشنود
هر که سر سبزی خط نوید بد
انچه اولیست میرود در نیکو
چون شود خورشید بر آفتاب

با سوز لاف نمود در ایمان رود
پیش لعلت از بن دندان رود
چون قلم سر بر خط فرمان رود
بی خط موباد ل بر بان رود
من ندانم تا فلک را ان رود
ماه ز بر منبع خون پنهان رود

هر که ز تو همچو ماه تو سب بد	که هر که دوست سگ در آن رود
هست جان را شیرین از آن	شعشع آن لب بزبان جبارود

چون لعل توام هزار جان داد	بر لعل تو نیم جان توان داد
جان در غم عشق تو میمانست	دل در غمت از میان جان داد
جانم که فلک زد گشت او بود	از دست تو جادو استخوان داد
ای کس که رخ چو اشق تو	دلسوخته در بر جهان داد
پنهان ز رخسار غمزه دو شمش	لعل تو شکر بیک زبان داد
اسر و ز چو غمزه ات بداند	هر لغه که داد استخوان داد
از غمزه تو کون شتر سگم	چون لعل توام بجان زبان
دندان تو که چراب دندانست	هر لغه که داد در کمان داد
ابرو تو پشت من کمان کرد	ای ترک ترا که این کمان داد
عطا چو مرغ گشت او را	سر بزبان باستان داد

از کمان برویش چون که شکر کمان بگذرد	بر دل آید چو زدن بگذشت بر جان بگذرد
راست انداخته چشمش برین که کوه آمد محکم	ناوک شکر کمان او بر مو شکر کمان بگذرد

باد و فضا ب همچون زره دندان منود	که گشت آید بران زلف زره نیا بگذرد
در زمان از که کرد سراز بالای خود	که پیش فدا و سر و خوانان بگذرد
ماه ز با افتاب از شک تو کرد دهنان	که ز ریش سایه بر خورشید رخشا بگذرد
با توام چو نوز که در آن نیست و در آن بود	نیزه بالا خون ز بالای سرم نان بگذرد
نوزاه من چو کرد و فغان و در هجر تو	اه خون لودم از کرد و کردان بگذرد
در دل عطا از عشقش حیا اثر فاد	که رفت و اثرش از بالای کوهان بگذرد

خونی که در فضا بدل بگذر زینند	روز هزار بار میزند و سبز زینند
هر لحظه شان ز هجر بدرد دگر گشت	تا هر زمان ز وصل ایجان دگر زینند
در راه بی بال و پر خویشش برند	در عشق او ایجان دل بگذر زینند
ماند کوی درم چون عشق دوست	در خاکره بنامه بی پا و سر زینند
از زنده کی خویش سبیدم همچو شمع	کس همچو شمع زنده بی خواب خورد
عود و شکر کوی بنام زنده و فتن سوز	اینان درین طریق چو عود و شکر زینند
چو در ره هوا سزا با جمله کم کنند	کرده هوا نغصه بی خطر زینند
فانی شوند و باقی مطلق شوند باز	وانکه از این دو پرده بر و پرده در زینند
چو زنده کی ز مرده کی خویش یافتند	چو مرده ز شوند بپس زنده زینند

خوشبید و خاندن در بی در مقام غم	دز پیش زه هر در روزه که زیند
چون آفتاب که چو بلندند در صفت	چون آفتاب زانده هر در بد زیند
چون با خنجر شوند ز یکم زلف دو	چون موی از و چون عدم بخیزند
ذرات جمله آن همه چشم و کوس هم	و ایشان بر آستان ادب کور و کزیند
عطار چون ز سابه ایشان بر دخیبا	ایشان ز لطف بر سران سابه و زیند

نام و وصلش زبان نتوان بُرد	و کعبه بردند آنم که کعبه جان بُرد
وصل او کو هر کس بیست شکر	ده بدوی نتوان آسان بُرد
دوش سر مست بر آید آردم	ناشر آرد من سر کردن بُرد
زلف کش کرد و بر افشاند دلم	بُرد سیکل که چنان نتوان بُرد
دل من ناکه خنجر بود مرا	راه دزدیده بدی نهان بُرد
زلف چو کا صفتش در صفت کفر	کوی از کوی که با همان بُرد
ذره پر تو خورشید رخسار	آفتاب از فلک کردن بُرد
لغعه اغل خوشاب لب او	رونق اوله و لاله آستان بُرد
کهم ایچان جها جان عزیز	کس از این بادیه میجران بُرد
گفت جان در راه باز و بد آنکه	ان بود جان که ز نو جانان بُرد

دل عطار چون ننگه شنید	جان بد و داد زد دل فرمان بُرد
بوی که ز خود نبود کرد	سایبند وصل زود کرد
حق که فنا کرد از خود	مکن نبود که عود کرد
این کار شکر در طریقت	از بود نوبت نبود کرد
هر که که وجود نوبت کشید	حالی عدمش وجود کرد
ایعاشی خویش رفت نامد	کایا پس نوبت وجود کرد
دل در ره نفس با خضر پاک	ناتفس نوحیت سود کرد
دل نفس شد و شکفت نامد	کریک علوی وجود کرد
هر دم که بنفخ دم بر آید	دزدیده دل چود و د کرد
پیشک دل نواز این دو د	کوری شود و کبود کرد
عطار بگفت آنچه دانست	باقی همه بر کشود کرد
پیر ما وقت صحرا بر شد	از در مسجد برخاستار شد
ان بنان حلقه مردان دین	دو میان حلقه ز تار شد
کوزه در پی بیگم در کشید	نعره در سبب در دوزار شد

چون شراب عشق در و کام نماند او فغان و خیران چون در صبح غفلت در اهل اسلام افتاد هر کس می گفت کبر خدا گمان هر که کند شکر دینش سخت گشت انچنان سر غریب از یک شراب پر رسوا گشته مست افکند خلف رحمت می آمد برو گفت اگر بد مستی که در او میسزد در شهر اگر کسی کند خلق گفتند این کدای گشته پر کف کار را با بسید زود این بگفت عاشقین ای پیر از غریب و شهر ز سر و زن پر در معراج خو چو جا بد فصدان پر حلاج این زمان	از بد و نیک جهان بپراشد تا بر کف شو بازار شد کای بچوب پری که از کف است کای چنان پری چنان افتاد شد در دل او بند خلعان خوار پیش چشم اهل عالم عار شد تا از آن میسده می میبار شد کرد او نظاره کی بساز شد جله را میناید اندر کار شد هر که او نمود بد دل عیار شد کشتن این مدعی کین کدای کبر دهد پدید شد بعد از آن بر زبان در شد سنگ از مهر سو بر لبها شد در حقیقت حرم آرز شد الیشراح سینه آبر شد
--	---

جاودان اندر حرم و صلوات از درخت عشق بر خورد آید درد و پند و صحرای فصدان و مبر عطار شد	پیر ما از صومعه بگنجت و در بخت در بساط نینسب با کم زبان پا کجا در صف بچو رگامست درد نوس اشناقی یافت با خیر که توان شرح داد راست انحرور شد جانها بر وقع ز رخ عشق ما گفت خون جوهر چو نماند چون دل عطار با خویش اندر سودای
در صف ز دیکشان در دگرش مردانه عقل را در باخت در لا عقله دیوانه در میان زاهدان بچو رفتا شد و ز همه کار جهان چو عارفان پیکانه عقل چو خفا گسید و چو پروانه دل کبرین لبش و خالی زین شکر آید چون نصیرا لاکرنت و چشم او جان آید	بر نوع از خویش پدید دور شد همچو خورشید از فرغ طلعتند جله روی زین سو گرفت چون جلالت بس بقوت افتاد فوت خورشید نبود سابر

همچنان مبرفت نادریا بدید
 چون دران دریا بندید و نیل
 هر دو عالم انبیا صاف بود
 ز آبکین چون همزبون و زواست
 منم هر یک ز آبکین چندان بدید
 سابه از ظلمت نفس برکت
 همچون عطار کس مشهور گشت

از طبع شو بدید و مغرور شد
 نیک بدید اینجا بکه مغرور شد
 از حرم چون خانه زینور شد
 هر یک هم ز آبکین هم خورد
 که خود روز هر دو عالم دود
 در بخور شد نور انور شد
 همچو آن حلاج کس منصور شد

ز کاری شود هر نفسه کان بدید
 بگذرد نقش در عالم خواه نیک و خواه بد
 فز چشم خویش نهانی اگر بدید شو
 نو طلسم کنج جانی که طلسم بشکند
 ابد ل از زن کز بر فتنه باشی ز سنا
 بر خبالی چشم تو هر کس بدید در خبا
 ناپدید از فرغ شود هر چه پویشی بر
 چون نفاق نیست در پیشان مغیره

تا ز انقاس طلق زان میان بدید
 تا ز بی نفیست نفس جاودان بدید
 در میان جان تو کنج نهان بدید
 ز آرد با هر کس ز بی کنج جا بدید
 در خیال سما کی آسمان بدید
 از خبا لی جمله بگذرد تا هر همان آمد
 ناپدید آرد آینه اصله عیان بدید
 کس نکشگاه ناچو این وان بدید

چون وصل کار و راه بر هر دو یک است
 خاد و کل چون مختلف افتاد هر دو ناند
 باز کس چشم بین کز بی نشانی چشم را
 که نشوید درین نشوید که شاه العجب
 ای عجب کاکو کردی کشت باری
 این زمان باری خورشید صد جهانی نشا
 چون بزکار زاد برین راه خج ناپدید شد

اختلاف از بهر هر دو کار و ابد بدید
 تا جراحا و کل ز یک و سنان ابد بدید
 خورد رب سید در یکسان ابد بدید
 میان عمر و چو مهمان ابد بدید
 دایم از کرد و کرد با ناک و فغان ابد بدید
 تا از این کس خود کد این جان نشا ابد بدید
 حل کس از فرید خورده دان ابد بدید

بکش از عین عشق و دوش بدید ارشد
 مرغ ذلم چو باد کرد در عالم بگشت
 بر دل هر کس که ناف یکس زین جسد
 کز کف خورشید عشق بافته ذره
 ماه رخا هر که بدید زلف تو کافر نابد
 دلم سر زلف تو باد صبا حلقه کرد
 بکش کن از زلف تو و فک کشف کرد
 باز چو زلف تو بوالعجب کرد اشکار

طای طریقت کسب و عقال کس نابد
 هر چه نه از عشق بود از هر سیز ارشد
 صوفی صفتخانه شد مرغ چو ز نار شد
 زود که خورشید عمر بر سر دیوار شد
 لبک هر کس که دیدد و نود بند ارشد
 جان خلا بود چو مرغ جمله کفار شد
 جامه منکران و لاف سر ارشد
 زاهد پیشینه پوش ساکن خوار شد

هر که مفرگشته بود جنت اسلام
رکوع نور زلف نور است چون و کفر

چون سزایف بود پد باز با کار شد
ر هر عطار کشت برهن عطار شد

بکشه زان لب صید جان میدهد
عاشق شور پیده ز جانست و لب
خوش جان از آن که خواهد در نهان
شبهه دار عجب درد دل بر پی
عاشق کربان خود را میکشد
چشم بد ز چشم او بر خاک راه
عاشق از هر پریشانی که هست
هر زمانی عالم سرگشته را
می ناپد شست و از جا خویش
از کمال بیکویی آن شد خو
جان بیازد هر که از وی داد خوش
بکسی گفت با عطار سنج

الحی از زنده زانکه از زان میدهد
لعل او پی بید و جان میدهد
زان در با خوش در افشان میدهد
عشو به پهلایوسه نهان میدهد
خونبها زان لعل خندان میدهد
می کشد چون باز و فریان میدهد
ان سر زلف پریشان میدهد
سرسو وادی هجران میدهد
ماین که وصل در دست سان میدهد
بر سپهرند فرمان میدهد
داد مظلومان از اینسان میدهد
جان شیرین بیخنی زان میدهد

زند عشق یواب ندکاز که خورد
هر که خور از جام درد در دل
جان چو باغ ز خورشید جالت نالبد
کفر صبح عالی باشد پیش عشق نو
دل که عشق پشرون از باره و کون
هر که کیم بود سر لب خورده ام از دست
جانا چون نوشدارو بن عشق خورد
چون عطار دوه عشق غم صدان خورد

عاشق بر غم جان جونی کی خورد
تا که جان دارد شراب شادمانی که
ذره اندوه این زندان فانی خورد
تا که لال اندر لال جاودانی خورد
هر که سلطان شد فغای پاسبان
پادشاه با هر که کاپی دوستی خورد
با یقین عشق ز هر یک کانی خورد
لبس غم این تنک نجاسخواری خورد

پادشاه بر سر سنگ آمد
در عشق نوزده در فلک آمد
هر دم ز جهان عشق سنج
ان دم ز حساب عمر نبود
چون بیداریم ز میسر پیش
چون زنده هم بکشت با او
تا مرغ شوکت با عطار

باز زلف نوز بر چنگ آمد
تا خود پس از این چه رنگ آمد
بر شیشه نام و رنگ آمد
کر بپود می در سنگ آمد
از میسره خویش سنگ آمد
صحرای وجود سنگ آمد
عالم ز حیدر بچنگ آمد

حزف التراء

ساکر بر اندم چو آب بر بهار	ساقا مین بیا و جام بنبار
نوبت من در نیست خموش	از من دلشکسته است بد از
جام در ده پای ایسایه	تا کنم جان خویش بر تو نثار
تا که جای نمی کنم از عشق	پر بر آید ز خون دیده کنار
در ده عشق چون فلک هر روز	کار کبرم ز سر ز هر سرو کار
منم و دردی در د دلی	در د در د با هم بار
سرخ و برده درین کلخ	فارغ از نوبت و ز استغفار
در سر عشاقی گفته درین پر	پای منبر نهاده بر سردار
فانی و باقیم و هیچ همه	روح محضیم و زود پوزار
ساقا کبر بر ارم از دل دم	همدم من بر آرد از نو دم
باده ما ز جام دیس کرده	که نه می کنیم و نماند میسار
موضع عاشقا لبسرون	هست مایه کافر و دیندار
کر بر آید بکفن میسوست	دلی و لبشکشان شو ز نثار
نامه گشتگان این راهیم	سیر گشتند جهان فلند ز نثار
مست عشقیم و زود آورده	در ده دو و عقیبه دشوار

نور در کتب کتب کتب کتب

زاد نامانده مرکب افاده	وادی پیره و ره پر خار
چون بدین ره بجز فرقی نیستیم	باز ماندیم اخرا از رفتار
که به لوی عجز می کشیم	که کسب می شدیم چو بر کار
اخرا ز کوشه منادی خواست	کافی فرو ماندگان پیغمبر
ایچه جسد در کلمه شما	لبس فی الدار غیر ما دباز
این چنین واد پای نیست	سرخ و کبر و زعبطار

مهم کرده که در ده نیستیم	چشمه عمر شد بر خیز و میسار
ز نام و ننگ بگریز چو مردان	ز درد کوزه لبان ز خمار
چو مست عشق کردی که ز قدر	فلند در وار سیر و شو مبار
لباس خواجگی از سر بر کن	سینا فرو اندازد کنار
بر او نغمه مسانه از جان	نهی کن سر ز ناد عجب بند
ز رو خویشین بن بر زمین زن	زیر خرفه سرون از ز نثار
چو خلفانت بر آید و بداند	نوفارغ کردی از خلفا بکار
چنان فارغ شوی ز خلق عالم	که چکان شود فرار و انکار
نماند در ده عالم بسجوه	نه کنی بر آید ز نومقدار

نوهدم در خوش ایتی که گسند	زده کاروزه باروزه ناز
چو در وادی عشق راه دارند	دران وادی بسرمه و چو پکار
زمانی نعره زن از وصل جانان	زمانی کشف کن از نفس سراز
اگر نوزاه جوینک بندین	که راه عشق ظاهر کرد عطار
ابدرد رو جانم و جان از تو بچسب	وز تو جهان پرست و جان از تو بچسب
ای محبت پر عقل چون کرد راه تو	پراز تو بنشان و چون از تو بچسب
چون پی برد بودل و جانم که جاردان	در جان در دل و دل جان از تو بچسب
از تو خیر بنام و نشانک خافرا	والکه همه بنام و نشان از تو بچسب
نقش بود در خیال خیال از تو بی نصیب	نام تو زبان و زبان از تو بچسب
جویندگان کو هر دریای صنیع سو	در وادی پهن و گمان از تو بچسب
چون بچسب بود مگر از پر جگر بند	از تو خیر دهنده چنان از تو بچسب
شرح و بیان تو چکنم زانکه تا اسید	شرح از تو عاجز است زبان از تو بچسب
عطار اگر چه نعره عشق تو میسزند	میسند جمله نعره زن از تو بچسب
اجش تو کیمای سرار	سیرغ هوای تو خیر خوار

سودای تو بجز این هیچ	واندوه تو بر بند و خونبار
دگر بوفنا ب رو پست	خورشید سپهر زره کردار
بگویم زلف کافر تو	غار نکصد هزار دیندار
چون زلف بنا بر فشانم	صد نفره کرد بر دین تار
جانی که سخن بود زلفش	چه کفر و چه دین چه شو و چه داز
در عشق تو کار خویش هر روز	بهرم ز سر زده سرو کار
دست بر زنه که دور از سو	چون باد زدست رفت عطار
ای ز باهر دلی کاری دگر	دو پس هر پرده غمخواری دگر
چون لب کار است با مگر ترا	هر کس ز امست پنداری دگر
لاجرم هر کس چنین داند که	با کس پروا و کاری دگر
چون جالک صد هزار رود است	بود در مژده دبداری دگر
لاجرم مژده را بسخود بار	از جال خویش خساری دگر
تا نماند هیچ زده بی نصیب	داده مژده را باری دگر
لاجرم کو پی که بیک زده را	در در ز پرده باری دگر
چون یکت از اصل این از بصر	تا بود هر دم کفراری دگر

اندلس سرکشه تاکی باشدت	هر زمانی در دو بیماری دگر
کی در سزایین سر مو ز نو	زیر هر مویش ز ناری دگر
خیز و ایمان آرزو ز نارت بسز	نوبت کن مرده ز بکار بی گز
دل من بر همه چون عطار چون	تا کنی هر خطه دل داری دگر

پر ما صرفت منکام محرز	اوفتادش بر زبانی گذر
نال ز ننگ بگوش او رسد	کاه به سرکشه کار از اسیر
نوحه و آندوه و تا کی کنیم	تا بکم داری چنین بجز بجز
درد و سوای تو در باخیم	گفردین شو که در مضایق
همه بدنام که چون من مفیدم	تک مباد از این بهنر
گر چه من هستم و لکن نیستم	روز شب روز زن و در غوره
نیستم ز در با و فکر من	من با هم خوبش ز لب دگر
چون ندارم هیچ که هر درد زدن	فارغم از نام و تنک و خورش
ان سخنهای چو پیر ز ساند	بر دلان پر آمد کار کز
درد لبنا دازان پر خراب	در کشید و آنداز خوف بد
درد عشق من یکدم مست کرد	درد خوش آمد که ابد الحذر

ساعت دل اندازدم دم بدم	پرهی کرد از غم خون جگر
اندین اندیش چون سرکشه	هر زمان ز نای مباد لیسر
نعره میزد که از این دل چه بود	کین چنین بکار که شد بی خبر
گر چه سر راه بودم شصت سال	می ندانم در چنین راه اینقدر
هر که در عشق دل از جای شد	تا ابد او سپند سپند پرد دگر
بکلان چون که جوهر ز اشنا	پس با واری درین معنی نگر
هر که در سپند نقد در داد	کو میگو هر دو عالم را خنر
ز آنچه هر عطار در داد مستعد	درد و عالم کشت دایم ناموز

بر دار صحنه ز خستاد	بر بند بروی خرقه ز تار
با درد کمان در دپشه	بنشین و دپی مباحش مشنار
پایند هوای در شو	پایند هوا ز پای برد از
تا چند نمان کین بلیس	این دین سرور ز اعجاز
کز صحنه بکوی در باز	و ز سر در پی دزای در کار
سرد ز نو هر چه بایدت کن	که کعبه بجوی و گاه خستاد
گاه ای و گاه باز کردی	این نیست نشان سر در پندار

چون پرشیدی ز مزمز کاری	انگاه بدین دری بکار
چرخ که صلاح نمود رانش	بنوش که با تو گفت عطار

جان بلیک آوردم ایچان در کز	مشوم با خاک کسان در کز
چند خواهم بود نه دنیا نه دین	عاجز و خرویش و حیران در کز
ز اردو نوز کار خوشتر	برد چون خاک از ان در کز
کر که کردن من تنک ابدش	سوی من در دیده پنهان در کز
ناضادم از نو بسفروی دوز	مانده ام در چاه زندان در کز
بپس زلف تو چون دیوانه	سرفهادم در میان در کز
چون بجز نونم کم مرغ زد و کوز	نوب من نیز اخر ایچان در کز
عشق اندر وصل تو عطا درال	کرد عرق بجز هجران در کز

در آمد دوش ترکش و شیب	ز سر نای و افراز و انکار
ز شپاری نه دیوانه نه عاقل	ز سر میخه نه در خواب و بیدار
بیکدم از نزلان سومی کش	ظلم جزویش و درهای بسیار
ز مریخ که او پی کش و بی بخت	ظلم از کش او بود دراز

چو باران از سر مرز و رفس	ز به غاشغان مریخت پندار
زمانی که بر می افشاند بر دین	زمانی نوری انبخت از نار
زمانی لغل میدا کرد ز سنک	زمانی کل نهان نمیکرد در خار
چو بوفیلون بچرم او در کرد	ولکن ان همه ز کش بکار
هر اصداد او در بکران جمیع	هر الوان او در بکمان سبار
زمانش داینها عین مکانش	ولیکن این همه انش پدیدار
دو صدش در زمانه و کانه	بهم بودند در هم دور و مسوور
نویی کو پیش کین حرفت طمانه	و کز این بی نوبش عقل بگذار
اگر با عقل کرد این بکر چه	به بختانه میان بندی بز تار
چو دیدم ز تو او گفتن چه پرسه	که من کز من ندیدم چو نود لذار
جوابم داد کز در پای قدرش	منم مرغی دوز عالم ز پر منقاد
اگر کویم صبد عجز دیدم	سرمه از ان نابد بگفتار
علا الحمله دوزم کش جانم	و کز کفر است چو کویم ز به کار
چو گوید کز زبان من نبود چه	که کنگار است نیکو شرح اسرار
زبان من از انش زان سوخته	که با پاس زبان دارد به سخجار
چو چرخ در عبارت می نیاید	فضو با شدن کهن باشعار

اگر صد بار هر روز بگوید
ندانی سزا معنی چو عطار

در عشق تو کم شدم بیگوار	سرکش نه می روم فلکوار
کز نطفه دل بجای بود پی	سرکش نبود می چو پرکار
دل رفت زدست و جان نراست	گرمی بجز می سر و کار
ایمانی افتاب سپر	بر جان بر زجام خونبار
خون جگرم بخام بغرورش	کز جامم و جامم را خردار
جامی پر کن و ز جامم و زنی	زیرا که منم و نه مشنبار
دزبای فنادم از شخمسور	در دست شخترم مؤمکدار
جانی دارم که در حقیقت	انکار نمیکنم ز افسار
دارم نضیبی که از جهالت	افزار نیاید مد ز انکار
تا چند خورم ز نفس جان خون	جان چند دهم بزاری و زار
دز مایه این وجود خویشم	پاک بعدم رسان بیگوار
تا کشف شود دران وجودم	اسرار و کون و علم اسرار
من مغرور زمان چو غم از دور	پرو بجهانم از مضیق بندار
هرگاه که این میبستم شد	پر شاک شود جهان عطار

کاین بیداری کز بیاید
عطار شود ز خواب بیدار

قدم در نه اگر میباید در کار	حجاب تو نبوی از پیش بود از
اگر خواهی که مرد کار کردی	مکن به حکم مرید غم این کار
چو بازن جانم کز صاعدا	شخور سندان چو کز کس سبر دار
بغین آن کردم این شیر مردان	شود صد شیر بشه شیر دیوار
دلبری شیر مرید باید اینجا	که صد در یاد ز اشامد بیگار
زر عنایان ز دامن چه اسد	که اینجا پردی باید جگر خوار
نه او را کفر زانند کس و نه دین	نه او را نور خرم سوز و نه ناز
دلاناکی روی بر سر چو کردی	فوار و کس و دم دد کس زین از
اگر خواهی که در دنیا شوی تو	چو کوی خوشتر بر جای میدار
کنون چو نطفه ساکن باشی کدم	که سرگردان بسی بود چو پرکار
اگر خواهی که در پیش افغانی	سه کارت می نیاید که ز ناچار
پیک آرام و دیگر صبر کردن	سپود ایم زبان بسن ز کشار
اگر دست دهد این بر سه	علم بر مرد و عالم زن چو عطار

بادشاه مهر و دجلوه با سمن نکر
سیره نازه بوبرانو خط جویبار بین
سوی طغرا ایستخو عروس بکر بین
خجسته سرفکنده رادرم عمر ز فین
لعبت شاخ ارغوان طفل زبا کجاده بین
ناکه بنفشه باغرا صوفی خوش کرد
خیز و بیا بوفت کل باده بده که عمر شد
ناکل پادشاه و سمن تخت نهاد در سمن
مین کلدشت و فت کل و چمن زه کن
کی بگذر ز این همه در سر صد فکر کن
از سر خاک دوستان و ج دیبغ منبرند
از سر خاک دوستان سیره دهم بد خون
فکر کن بچشم دل حال کدشتگان بین
سوخنی بفر بده و در غم خویش بین

وفت سحر ز عشق کل لب لبان نکر
سنبیل شاخ شاخ امر و چمن نکر
باد مشاطه فعلا جلوه کرسمن نکر
سوسن پر خواره رالده در سخن نکر
ناولک پنج کلستان غنچه بوم نکر
ز کتی هفت طره با سمن نکر
چند غم جفا خورشادی انجمن نکر
شکر گمان باغرا چمنه دستشون نکر
رو بسیم صبح بین از کلاب زن نکر
این شکر زمانه را برت و سیم نکر
در کز و ز خاکان حشر ن بین نکر
مانم دوستان بکن رفتن خویش نکر
رنجند ز بر خاکها طره پر شکر نکر
غم زده فراوان سوخند سخن نکر

کر ز سر عشق او داری خبیر
جان بده در عشق و در جانان

چون کس از عشق مهر کجانی
کر ز جان خویش سیر الصلا
عشق بده با پیشش ناپدید
کو مهرش اسرار و سرش از و
کس چاره نهد و عالم همچو موی
دوش سست و خفته بوم نیم شب
دیده در زرد من در زمانه شب
رحمت آمد شربت و صلوات
کریم مست فاده بودم در آن
در درخشان لعل مهر و کون
کریم بود از عشق جانم صد سخن
خفته و مستم گرفت از مایه و
گاه میسوم کعبی ز بسیم
عاقبت با کجی ز آمد از دلم
چون ز لعل کجا دم چشم
من ز در در حشر و سو و طلب

کر تو هم از عاشقانی جان میر
و در زری نواز جان الحد ز
اب در بالشت و چویش کهر
سالک را سوی معجزه امبر
کریمه شو از این داری خبیر
کا و فنادان ماهر از منظر
کریمه زرد من از چشم شکر
بافت بچاک موم خانی کن
مست و لا بفعل همی بگردم
بگفت نامد ز با سمن کار کر
لاجرم ماندم چنین بخواب خور
در میان سوز چون شمع سحر
موجها برخواست از خون جگر
فی ز جانان نام دهم فاش
میزدم چون مرغ لبیل بال و پر

کای زد سست رفنه معسر	خالی از گوشه اواز دا ذ
نار فیه اوزین کلجی سیدر	خاله درد نبال او با پست کرده
ذرفض ناکه با دا پسر	نن هر زده اب در ماهون کوه
خواه مطرب باش و غولجی	بیبازی بین که اندک صد است
جان خود میسوزد چمن بی	این گمان مکرک بیازی نیست
کی توانی برد این ولدی را بسیر	ماندی بقطار در اول قدم

حرف الزاء

دز پرده دل غم بود مساز	ای روی تو شمع پرده راز
از باطن بسج پرده او از	پس هر رخ برون نیاید
دز پرده زلف لث جان باز	هر جا که شکر ف پرده دار پست
چون زلف تو نیست بکافر باز	در جمیع سرگان عالم
بس گفت نهفت در این باز	خوندلین بر پخت چشمت
زان بچو زرت نه کم بر کا ز	کفته که چو زرع ز نایه
این واسطه از میان بیستد	هر چه از نور سد نباید سپرم
تا نو صخر خود کنیم اعنا	بکلمه تو غم کار با باش
درباد بر تو دزد نک و ناز	ناکی بشوم من شکستد

کروفن شده بیک عنایت	این خانه من زمن سپردار
پش است بنویس از مندم	چند نکه تو پیش می کنی ناز
عطار زد سپرگاه با نو	بچاره لست چاره ساز

عشق تو سر از من سستد باز	وا فکند مرا ز جان و تن کس باز
تا خاص خودم گرفت کل	نکداردی مرا بسمن باز
بگرفت مرا چنانکه مو پی	توانسم آمد بخوشش باز
از خانه که از نوجان با یافت	می نموان شد از شکن باز
درد ز شکن کنند باز ش	کز چهره ما شود کهنسار
درد تو که رسد که هست باو بد	دز راه تو مانده مرد وزن باز
بود در نور سپیده نامست	من کی بود ربه سپر من باز
چون لاف وصال تو ز من کم	چون پرده کم از این سخن باز
دایم بیفین که روز آخر	ماند حسرت تو بجان من باز
از خوب تو کان وطن که هم بود	دل ماند ز راه نفس زن باز
عطار از ان وطن فیلاد است	اورا برسان بدان وطن باز

حرف الی سین

افتاب عاشقان رو تو لب	قبله سرکشگان کوی تو لب
ترکازی هر دو عالم بحسن	یک صغره زلف منند تو لب
اب جو ترا برای شوخ جان	بکشگر از درج لولو تو لب
جمله عساف را سر ما بها	طاف آوردن ز بر تو لب
صبه عقل جان پیش اندیش	بچندان از چشم جاد تو لب
شیر مردان را آشکارا موخن	از حبال چشم او تو لب
کشپه از بنا دخواست داد دل	بگوزید با باز کوی تو لب
درد نه نار یک زلف عقل را	روشنی بگذره از رو تو لب
دزد کشم از سر مهر و همچان	زانکه ناله کسرمو تو لب
کر ز عطارش بدی دیکه بویش	عذر خواهمش و بنا کوی تو لب
چند جو در جهان پار پی کس	بگفت در هر دو عالم نال کس
چون نوطا و پیس دین ره در خرام	زانکه اینجا کم نانی از کس
سره باش و در جها ترا ده طلاق	پای در نه زانکه در پی دست
کر بر ای بگفت بی عشق او	از تو با حضر بنالان نفس
هر نفس کوی ما بصدد و لبنت	تا یک در نفس کج چندین سخن

سز کوناری تو از غرض لبنت	باز کش تو مان عمارت باز لب
تا ندانم که دست در ای و دالم	نیست تو این صغره لب کس
کر کهر خواجه بد را شو فرود	بر لب در با جگر دی لب خوش
برد او کر نداری حیرت	چون توانی رفت راه بر لب کس
چون توانی بقطار حرمه یافتی	بسر افلاک زان بازی غرض
حرف لشین	
ابد الکر عاشقی زین لدار باش	بر در دل روزی منظر بار باش
دلبر بود ای بار در دل حاضر است	روزن دل بر کسای حاضر و بار
دیده جان دو او با نه بندد عیان	در طلب او در و بدیوار باش
تا حیف دل کوی لبش کوه غای	بس ترا عاشقی عاشق میدار باش
نیست کس که بار کینا بد ججا	لبک نواری بقدر خشتا کار باش
که هشت از دل بجا صرف کن	چون میک زند از همه بسز باش
که مرد و بیانت را در دروغ	دم نزن و در فنا هم عطار باش
در عشق تو من توام تو من باش	بیکر هشت و کو دون باش
چون کوی و مزار جانست	کو جان بکوی مزارش باش

فنی که بک نشت بیجان	همچو که همه نوخوش باش
چو جمله بکسب در حقیقت	بکن نو بکوی پسر من باش
جانا همان نوشدم من	من آن نوام توان من باش
ابدل بهمان این سخن در	مانده مرده در کفن باش
چو سوس صد زبان درین	مبار زبان و بی سخن باش
بگم ز بگو و لبک چون کل	میخند خوش و همه درین باش
کو بگفت اگر که کافر چو پیش	کو عاشق زلف پر شکن باش
پرسند ورت که چست ایان	کو رو مجیب و نغز زن باش
کر که و بعدین حدیث در پر	چو ابراهیم بنی کن باش
گویند ورت باید سوخت	نو خود ز برای سخن باش
در کشتن نود مند فوسه	در کشتن خود با سخن باش
مانند چسپین بر سردار	در کشتن و خون حسن باش
انگشت زان ز خود فنا شو	و انگشت نای مرده وزن باش
لنجام ره نو کف عطا	رسوای هر که از سخن باش

ای عسفت برین بود خوش	خاورد در دهر در کجاست خوش
----------------------	---------------------------

که وصالست از نوشم با خرف	بست هر دو برین بود خوش
مر چنان ز عشق غم که تو ام	غم غایت هست هم شکر از خوش
دل بیه فغانه وصل نو کف	ناکشد در خواب ز ابرایش خوش
که نو عاشق برور زان و از	از دو عالم در گذر مرگ از خوش
کی که جاد در باخس کار نویست	جان فشانست از بر زان خوش
فری سطل آبجو و پروانه بجو	روشنای باشد از پروانه خوش
که نو مرگ دشتای چو سوچه	از شبلی همچون پیکان خوش
هر که صد در با ناز صله	نا اید کردد بیکسما از خوش
مرده برین هان زانی کرده و کون	مغلبه باشی درین بران خوش
نوازان مرغان میدان عطارا	کر دو عالم ایدش بکدام خوش

عنوان باشد که غایت بود	هم بدلت هم نه لب نبود من
نا بکی کو بی که انجاک رویم	کی بود کی چون نهایت نمود من
که هزاران سال بر سر بر	هم چنان هر که غایت بود من
که فر و اسند کیسه مرده شود	بعد از آن هر که نهایت بود من
صد هزاران خون بر زرد چو باد	زانکه جزالت حجاب نبود من

نیست خواهد که از من بکند فونباش اصل که اندر حق سو	از کبر و شک و شکایت بودش تا نومینا شایسته عنایت بودش
هر که بی پیر از اینجا دم زند چو پری بزواره سب ری	کار بر بجز حکایت بودش کانکه نه باشد کفایت بودش
وانکه بی سبک دبه دید او چون نیند پیر بر سر کام کام	زین بر مگر جنابش بودش کور نباشد این ولایت بودش
سلطنت که با بداعتار پیر	تار عبت در رعایت بودش

هر که هست اندر پی به خودش نوا بازی پسین را باد از	دور افتاد است از معشوقش تا نینفد روز محمود خوشش
عاشق نابد که بر هم سوزد او بیت از نو بکفرش شودد	عالی آه آن هو الود خوشش تا تو نیست بکفرش خوشش
را بدافسرد چو سنجید حلقه معشوق بر و رفت کن	خوش سوز عاشق اکنون خود برد را و جان غم بر تو خوشش
چو درین سوز بان از سود بر تا کی از بود تو و نا بود شو	پس درین سود زبان کن خودش در کنگد از بود و از نا بود خوشش

ایست در هستی نار بک زن کرفا کردی چو عطار از خود	پس برود ای از بنیاد و خوش فال کیر ز طالع مسعود خوش
--	---

حرف الفاف

هر که دایم نیست پاروای عشق عشقا جانی نباید بفرار	اوج داند فهمت سودای عشق درد میافتنه سر غوغای عشق
جله چون اسر مرد ز خود مانده پس سر کرد نشان کند جهان	کس کند روز غوغای عشق پس شدن چو خال ز پر پای عشق
دهد که کو نایبند صد هزار عاشقا داند فلد عشق و	واله کشته در صحرای عشق فوج دانی چون داناای عشق
چشم دل خرز مانی بر کالی در لستب نیست از ام کبر	تا عجب ایست از در پای عشق تا بر اندک کبر الای عشق
خیز ابطار جان ایثار کن	زانکه در عالم تو موی عشق

حرف الصادف

ای عشق تو را وجود هم ننگ عشقت بر از وی فنامد	در عشق تو دین و کفر کبرنگ دو کون نخست هم جو سنگ
بی باد تو کعبهها خرابانک	بی نام تو ماها همه ننگ

دورست صدمه ز سر سندان	دز عشق تو مرا که نیست فلاش
بزدار میسپیکنت کدورتک	فلاش ترا درین ولایت
فی جو همه خرد و فی ناک	مردانه دای کاندین را که
فانک کجایی با کن ایمنک	ز تار معاند در میان سبک
نایب است کمان و بر کمانک	را هیست دراز و عمر کوتاه
افتاده منباش در کوی ننگ	کلی ز سر وجود بر خیز
درد راه تو نیست جز تو خشتک	میلان بیغین که درد تو عالم
انما ز روی صلح و از جنگ	بر خیز ز راه خود چو عطار

حرف اللام

دل فتنه شد لطف او ایغینه نام دل	صورت نیندا جنم بپرو و ارام دل
دپرست ما سودی تو بکفره هفت اندام	ایمان من و لایقون عرفه در پای تو
نادان نامت ندیده بر شد و عالم نام دل	ما جان بعشقت نبدا شد زین کانه شده
نا از شر عشق تو زیاد کردم خدام دل	جانانم از چشم خوبی موش اردنی خورد
کی غافل بودی حاصل ایغار غیخام دل	پنخامت زدم کای ماه خل کن شیکم
کام دل من چو نوبی مرکز نیام کام دل	از رخ میر کرد و نوبی وز لایم کاکون
عطار ز راه حق جانانوی ارام دل	ای همکار ای امید شادی من زون

حرف الیم

دلف و رخ ز شام و سحر باز نام	خال و لب ز مسک و مشک باز نام
از فرشت رُوب ز دل پر شور خویش	ای که بر ارم ز شرر باز ندانم
رو تو که مرکز ز جهانم نشود دوز	از لب که بگویم ز نظر باز ندانم
کوئی که مرا باز ندانی چو بیغین	شاید چو نسبی بدینم اربا ندانم
اسم که همیشه از من سرد چو جگر کش	بر چه ره زردم ز حکر باز ندانم
زانگاه که عطار را ننگش کز خود	صفت تو شعرین ز سحر باز نام

ما بار دگر کوشه خاگر کنیم	دا دیدم دل از دستت بار کنیم
از مهر و محبت میسر کجا بگردیم	وز اردو او کم اعتبار کنیم
کفشد خود بود زین لاجب	ترا خود خود خویش به کار کنیم
ای لب که روانه بر سو چو شمع	در کوی رجاء من بندار کنیم
از کعبه جان چو ننگه دیدیم شایه	از کعبه ظاهره و خمار کنیم
از حرفه و لبیکم چو جو نام بدیم	چیز چو شمع که ز نار کنیم
این دین به زور و خور و زور ماند	اندر ره دین شیوه بندار کنیم
چو چرخه خوار مست راه سجده	لب تابغین که عطار کنیم

از می عشق تو مست افشاده	بردت چون خالی افشاده
منه پاپیست مشاری آمد	کز بخشین روز مست
دخرا بان خواب عاشقان	خاشخه در پرست افشاده ام
نوبه من چون بود هرگز درت	کز ما رفت رشک افشاده ام
نیست من ز مستی من است	نیست من ز آنکه مست افشاده ام
میطمینم چون ماهی و دانی حیرا	زانکه در دنا نیست افشاده ام
بچو دم کن ساقیا بکفای دیت	زانکه از خویشی است افشاده ام
دست دور از دست تو چه ماهی من	دور از دست افشاده ام
این زمان عطار با مضحی شراب	کز زمان در نصف است

ما نزل معانات و کرامات کفینم	در دروغ غازه خرابان کفینم
چی ز بی رندان خرابان نهادیم	ز لایحی عطار و طلائع کفینم
ان ز که خود را همه لوس نمودیم	اکنون کم سالوس لایحی کفینم
بر چه فریاد شده دیده ما نازیم	پارت خوبیکه میجو همان کفینم
بسر عفل که شد بیکازی عشق	ورز آنکه شد ما در زمان کفینم
بجو عفل شد از دست عشق	مادلسد که نه مناجا کفینم

چون شیوه عطار درین بیدار	ان شیوه ز اسرار و کرامات کفینم
انچه من کرد عشق جانان بافتم	مگر بز چیز با جان بافتم
چون بیدار بیدار بود و شد	صد هزاران روزیها بافتم
چون بگردم من خویشم و خلق	زنده که جان ز جانان بافتم
چون در افشادم بیدار بقا	در زلفا خود را پریشان بافتم
مانند پندار می کردی برای رفت	نیست آن و من دستور بافتم
صد هزاران فطره چون از کفایت	ناشان فطره زان بافتم
خو خود با ایست ایست در از	هرگز نشسته سزنی با ان بافتم
چون فرو زفتم بدرای فنا	در فساد ز فتراوان بافتم
سهم عشق از سودا دو	در دل عطار سوزان بافتم

اگر عشقت بیجا جان ندارم	زلف کافرت پیمان ندارم
چو کهنه تنک بیداری ز عشقم	که من معشوق اینم کان ندارم
اگر جانم بخوهد در عشقت	غم عشق بر افرمان ندارم
نوکهنه زو من در من بکایه	که خوبی دارم و پیمان ندارم

من سرکش چون فغان بدم	ازان برنیک و بد فرمان ندم
چو خودم بجای خوبش بنم	چو از خوبش بن تاوان ندم
کون تا کام من در دام دادم	که من این دود در دامان ندم
چو هر کس بویا سباز نو	من بنچاره از جانب ندم
بد عطار را بکوسه بی زر	که در دارم و بی چندان ندم
لسک بنا بر خاکش این در سوختم	دل چو خون گرم و در بر سوختم
در رهش بایک و بد در سوختم	در غمش هم خشاک هم سوختم
سوز ما با عشق او غوث نداشت	که چه با هر دم فویر سوختم
چون بلاوره و بی وصیبر نیست	مضطر کشتم و مضطر سوختم
چون زجانان اشتر در دلفیاد	جان خود چو عود و بجز سوختم
چون ز لبر طعم شکر بافتم	دل چو عود از طعم شکر سوختم
چو دل و جان پرده این راه بود	جان ز جانان دل ز لبر سوختم
مدت سی سال سودا بچشمم	مدت بیست سال بگر سوختم
عاقبت چو شمع در زین شعله در	زاسن چو پروانه هم پر سوختم
خواه کوبنای رو و خواه نه	نا سبند رو او بر سوختم

چون بیکوی نبردیم ما	خون بندار بگر سوختم
چون سگ عطار را بجای فام	ایچی کشتم و در فشر سوختم
بد پاش در فامم که پایش نماند	بدر و سباز کشتم که درش نماند
در این دنیا که دست ما مستیاد زو	ولی کوس که در جود که خزان نماند
چه جویم پیش از آن که سران نماندیم	چه بگویم پیش از این راه که پایش نماندیم
درین کو ما هر چه هست خلیفه طلب کویان	دین این کوی چو جویم چو کاش نماندیم
بخی جان من جانان ندانم دست از بد	که اولین رعیت از جاسرانش نماندیم
دلا بزار شوز جان اگر جانان همی جو	که هر که شمع جا جو بدیم جانش نماندیم
بر عطار پر دای با جان بجای نماندیم	که هر که جان بد و باز دستش نماندیم
ان در که لب با بد نا چند باز دارم	اسر روز و فتن آمدگان در هزار دارم
با هر که از حقیقت ریش دبی بگویم	کو بد مگوی یعنی برك مجاز دارم
تا از جرم بمرد پایا نماند جانم	در جان خویش کشتم چند که ساز دارم
چون این جهان وان بلب صد هزار دیگر	در چشم من فرو چون کوش باز دارم
چتر رفت از من چتر سنا ندانم جان	تا این شود چون کار کاری در باز دارم

جان منست جانان جاد لواز دارم اکون چون مرغ زاندم سر بر کار دارم تا چند خورشید بر در عز و ناز دارم فی صبر میوانم فی کار ساز دارم من زان بیا بان حجر و نیاز دارم همچو دینیم من چون با نیاز دارم جان در میان اشق من در کداز دارم چو سحر کون نه تو صد سر فرزند دارم	جانی که داشتم شد محو عشق جانان زنی که کز چو شمع این دم زدم بگریه چو عز و ناز ختم است بر من بوی میث کارم فدا دارم من نوافری بغایت از یکدیگ بتا زینست انجا که حضرت شورید بجها هم چون قربت نوجوسم من شمع جمع عشقم فی زن نجایا باد لائی بفریدم زن ز سبر که در ره او
---	--

با پر خورش راه فلند در کفند ایم ایمان خود ناز و کی از سر کفند ایم بکاره نزل کار سزور کفند ایم ز ناز چار کرد سیر در کفند ایم وز طبل ساز و خرف قدم بر کفند ایم نار و خشم ملک سکندر کفند ایم پرو ز کفر و بدین ره دیگه کفند ایم	ماه چرخ زان ماست زره بر کفند ایم در راه حق چو محرم ایمان نبوده ایم چو اصل کار نامه در کفر فرانسود از هر دو کون کوشید بر کفند ایم اندک رخا خانه چو زندان نشیند ایم زان چشمه چنان که در کوه بدو بود بروز هست و قدم بر نهاده ایم
---	---

از دست دست ناده لب باغر کفند ایم از نطق ارد و کون بگو میر کفند ایم	بر روی دست ساعتر و از نیاز برون عطار با بیان مقامات عشق کرد
---	--

مرا نقش که بر صحرانها دیم چو آدم را فرستادیم سر و نون جال نایبین بکین راز نهمان و کچشمک نیاست چو اولست مشو اول متاخر کجاست ببین میدان که این چندین عیان مشو معر و رخند نقش زین اگر شوخی ازین در با بر اید دل عطار اندر عشق این راه	نوز بیا این که ناز بیا نهادیم جال خویش بر صحرانها دیم اگر چشمک بود پیدانها دیم که گوهرش نایب انها دیم اگر این استمنا نهادیم برای بگدل بیا نهادیم بنای جلد برد بیا نهادیم شو ناچیز هر چه اینجا نهادیم چو کوفی بسیروبی بیا نهادیم
--	---

بیا نازند مهربان بیا بشیم خی زبیه که هم چون خوشمانان اگر در جمع قربان نشینیم	سر غوغای سولای بیا بشیم اسیر بند فرزای بیا بشیم ز سونا پای رعنائ بیا بشیم
--	---

بیا نادر ناسای خزا باشت
چو عقل با عقلست آن کوز
چو در دای بی پان فتادیم
چو صحرای کشت بر ما نجر باشت
چو پدید آید جای تا چو عطار

چو ندان ناسای بیاشیم
که عاشق در سودای بیاشیم
همان بهتر که در دای بیاشیم
بر کون صحرای بیاشیم
هر جای هر جای بیاشیم

دل ندارم صبر بیدل چون کنم
در بیابانی که با بان کس ندید
رو روان رفتند من روی راه
همچو مرغ نیم بسمل بال و پر
بر امید فطره اب حیات
چونم خون کشت جان بر لب سپید
هر کیم گوید که این درد در شب
مبلا شد دل همچو نعل نفس تو
نفس کرک بگذر و سگ پرست
از فضا که بدوم خر میسرد

صبر دل در عشق حاصل چون کنم
کار دل بگذشت منزل چون کنم
دست بر سر پای رکب چون کنم
میزنم ناخوش لب لب چون کنم
نوش کردم ز بهر نعل چون کنم
چاره جادو در دل چون کنم
پیش کارم کار مشکل چون کنم
باید از نفس خامل چون کنم
همچو در اندر غافل چون کنم
از دم عیش کمال چون کنم

مدرسه که بر عود در خوشبخت
چو ز غفلت در دهن از خدا کند

از می خفتن مفضل چون کنم
دار و عطار غافل چون کنم

لما سرتک و نام داریم
نوافرع و ما در اشیا فت
ز اندیشه آنکه فارغی شو
که دست ز جان خود بشو
که ز مند و نماز پیش کبریم
که بر سردرد در دبریم
از توبه کزاف و نعل جویم
عطار چو فارغست از نام

بر دل غم و حرام داریم
بپا که ساهم داریم
اندیش برود و ام داریم
که دست لب و حجام داریم
که منبکد برامقام داریم
که بر سر شاکام داریم
بارب طمع چه خام داریم
ناکند او سفاهت داریم

عاشق اغل مگر بار تو ام
همچو کارم نیست بر اندو تو
بر من بدجهای بفرم از اندک
نویس خورشید و ما چون در ما

فترت زلف نکوشار تو ام
روز و شب می کشند در کار تو
کز میان ناخویدار تو ام
کی چنین مسکین سزاوار تو ام

که کز فتم چون کزنا توام	که کز فتم چون کزنا توام
من درین خون مجنن بارغلام	من درین خون مجنن بارغلام
کز دل بنیاعاشق زار توام	کز دل بنیاعاشق زار توام
ناپدیم ناپدیدار توام	ناپدیم ناپدیدار توام
کز سز زلف تو عطار توام	کز سز زلف تو عطار توام
زخم ز بریده پنهان میخورم	زخم ز بریده پنهان میخورم
چون سگر ز هر عمت زان میخورم	چون سگر ز هر عمت زان میخورم
در دشت دره فرلوان میخورم	در دشت دره فرلوان میخورم
کین زمان صد بار چندین میخورم	کین زمان صد بار چندین میخورم
تو دل سرد در کپان میخورم	تو دل سرد در کپان میخورم
جام هم از دست جانان میخورم	جام هم از دست جانان میخورم
خوش خوشی ز غبار ماجا میخورم	خوش خوشی ز غبار ماجا میخورم
براسید زلف جانان میخورم	براسید زلف جانان میخورم
بر عشق بردل جان میخورم	بر عشق بردل جان میخورم
چون نم تو فونهای شاد لب	چون نم تو فونهای شاد لب
چون ز در دشت در مان دلم	چون ز در دشت در مان دلم
چند گویم کز تو نم خوردم	چند گویم کز تو نم خوردم
نماند دست من زردا منی	نماند دست من زردا منی
در نکر ایجان که در حسن وفا	در نکر ایجان که در حسن وفا
خوش خوشم جان میدنالا خوش	خوش خوشم جان میدنالا خوش
هر عجبی کان هست بر عطار	هر عجبی کان هست بر عطار
جانا مرا چه سوز چون بال و پرندارم	جانا مرا چه سوز چون بال و پرندارم
خون دلم چه بریزی چون دل کردارم	خون دلم چه بریزی چون دل کردارم

فی نو جو شمع جانی بر و اند توام من	فی نو جو شمع جانی بر و اند توام من
در زاری و زاری چون چو ز چنگ زارم	در زاری و زاری چون چو ز چنگ زارم
عالم پر است از نو غایب نم ز غفلت	عالم پر است از نو غایب نم ز غفلت
عطار در رهت پرسوخت بسو	عطار در رهت پرسوخت بسو
زان با نو بر ز من کز خیزندارم	زان با نو بر ز من کز خیزندارم
زادی مرا تمام است چو زور زورندارم	زادی مرا تمام است چو زور زورندارم
فوج حاضر و ولکن من ان نظرندارم	فوج حاضر و ولکن من ان نظرندارم
بر و ز من چون نام چون بال و پرندارم	بر و ز من چون نام چون بال و پرندارم
چه مفصو است اگر عمر دیدیم	چه مفصو است اگر عمر دیدیم
بیه زاری دلین کس خود دیدیم	بیه زاری دلین کس خود دیدیم
بیه در کشتوی در بودیم	بیه در کشتوی در بودیم
کیمی سبب او حجاب حسینیم	کیمی سبب او حجاب حسینیم
بهر روگان کیمه کردیم	بهر روگان کیمه کردیم
چو عشق او سبب نهر و بر ما	چو عشق او سبب نهر و بر ما
اگر معنون ما هست لکن	اگر معنون ما هست لکن
درین حسره می بودیم عمری	درین حسره می بودیم عمری
کون رفیق و عمر ما بسود	کون رفیق و عمر ما بسود
در دنیا کز سر کوشش نشانی	در دنیا کز سر کوشش نشانی
بیه بر بوی او رفیق و بوی	بیه بر بوی او رفیق و بوی
چو از مفصو می بودیم	چو از مفصو می بودیم
بیه خوار و بی بر کسیدیم	بیه خوار و بی بر کسیدیم
بیه در حسرتی او دیدیم	بیه در حسرتی او دیدیم
کیمه فلاشیه و زندی کردیم	کیمه فلاشیه و زندی کردیم
بهر پر کاکه بریدیم	بهر پر کاکه بریدیم
بجا و دل غم عشقش خریدیم	بجا و دل غم عشقش خریدیم
ز نور حضرت او ناپدیدیم	ز نور حضرت او ناپدیدیم
درین محنت بخود بر کسیدیم	درین محنت بخود بر کسیدیم
کون این ره بنایان او دیدیم	کون این ره بنایان او دیدیم
ندیدیم ارچه بسیار دیدیم	ندیدیم ارچه بسیار دیدیم
باز رسید زین بر جا رسیدیم	باز رسید زین بر جا رسیدیم

چو مضمونی نبود از هر کفینم	من اخال نارباک ارمیدیم
کون عطار زاید تو کردیم	کون آید از عالم بریدیم
چو مضمون عشق بود دراز است چو گویم	چو پشته چشمت همه از است چو گویم
الست خفیف که در وصل تو نثار است	هر مضد که آن نیست مجاز است چو گویم
نخورد که آن چشم چراغش جهان را	از شور خفت در نیک و ناز است چو گویم
چو شمع سحرگاه دلخونش بر شیب	بر و بود ز سو که از است چو گویم
نادست زلف تو در همه عمره	چو زلف تو ام کار دراز است چو گویم
چو کرد سوز زلف تو با خال برابر	لعل لب تو بنده نوا از است چو گویم
المنه لله که دلم کر چه بود بی	از زلف تو در پرده از است چو گویم
کهنه چو کشید بگو اخرو نوا نایم	کار من دلخسته نیاز است چو گویم
کر بر همه باز است در وصل تو جانان	چو بر من سر کشنده فر از است چو گویم
عطار درین کوی چه نیکت و کرد	پر و لانه آن شمع طراز است چو گویم
دردا که درین باد به بسپارد و دیدیم	دز خود بر سپیدیم و بجای می رسیدیم
بسیار دلین باد به شورید که بر زمینم	بسیار درین و اضمه در این چیدیم

که نغز زمان معکف معبودیم	که رفض گمان کوشه شمار کردیم
کردیم هر کار و هیچ نکر کردیم	دیدیم همیشه و چه هیچ ندیدیم
درد درج دل با سینه در کرا سینه	درد نواز اینم که در بند کلبه دیدیم
از خون رخم چون بگو خال فنا دیدیم	چو طفل ترا جیم که انگشت یکدی دیدیم
چو شیر ز انگشت بر ایسم بر آمد	انگشت نرید چه که انگشت کردیم
و اسر و ز که بالغ شد کام بصورت	بگردد نماید در چه بصد بر سپیدیم
نادرد در دار چشیدیم	دامن زد و کون بر کشیدیم
بالم فیه ز درد عشقت	دز کج فنا با ارمیدیم
بر جو گمان بود که بینم	ز مری بجان پی چشیدیم
که در طلبش دست رفتیم	که در طلبش بسرد دیدیم
درد عالم پر عجاب عشق	اوازه او لبه شنیدیم
درمان چکینم درد او را	کین درد بجان و دل خریدیم
عشق چو بلا نمود ما را	صد نوبه بیک زمان در دیدیم
نور رخ او چو شعله زد	خود را ز فروغ او دیدیم
دیدیم که مانع و خاییم	درد مر در بر و ره کردیم

چون پرده روزگار برخواست پوسته که یافت عطار از	چرا بوجه خال کاغذ ما بینم در پرده غیب ناپدیدیم
مانند وجود روزگاریم محت زده کان پر غروریم	عسری بگاف می گذاریم شوریده دلان بیفزاریم
در سبکه عود و پاکبازیم ناخورد دی شراب ایمن	در مصطبند و باره خوریم دلسوخنگان سوگواریم
ایمان چه که با دی پر ازیم ما مو من ظاهریم بسکن	هولی بزبان می براریم ذات سبز سر حزمه داریم
بوی بسمام ما رسیده است نی بار جمال اینها بد	دربیش که اندر نظریم نی در دستنکاه پاریم
دربنی که شمار کرد عطار ناروز شمار در شماریم	نی پرده ز پیش بر افتند نی در لب پرده مرکز کاریم
در دلد را و انسیدانم	که شدیم سر ز پانسیدانم

از می نیست چنان مستم چندان از من کنه سول کن	که صواب ز خطا نسیدانم در درازد و انسیدانم
حل این مشکل که افتاده است بچرداد و سندی کم با حلق	در خلا و ملا نسیدانم که قبول از عطا نسیدانم
هر چه راهه ناسبا مست انچه در اصل و فرع جمله نویست	پیچ از خود جدا نسیدانم با من جمله با نسیدانم
کو یک مست اینهمه بگذر وز یک نیست صد نه راست	که عدد در وفا نسیدانم صد یک من چرا نسیدانم
چو نم کشت و من درین حشر چشم دل را که نفس پرده او	ره بکار خدا نسیدانم در جهان تو با نسیدانم
انچه عطار در پی السنه داز دستم رفت و پناه بادار چو کنم	این زمان بسچ جا نسیدانم
هر کی که گوید که کن در مان آخر در را عالمی دردست من چو تو چو کنم	پز عشق شکار اکت پنجان چو کنم چو بدود دایما مشغول در مان چو کنم فطره خوش است از در ز طوفان چو کنم ولنگم کو بند چو اجتناب چو کنم
در روزم مانده جان شنیدن در زده	

چون تو شمشاد بشوی بهر بنجر کو بدخوش چون ندلم	مبطله از زرم مهور دم جان چون کنم بشکد چون جویم امسک بستان چون کنم
دربن هر صند پیش بی بدین عیان چون نامد از وجودم هیچ جمعیت بدید	در میان این صعبت عرفان چون کنم پیش من عطار را از خوش بستان چون کنم
دل از عشق پیچید چون کنم عشق بود در پرده میگردم نهان	مرغ جان بی بال و پر شد چون کنم چون سحر کرده در شد چون کنم
مدتی رازی چون نهان داشتم دور از رویت ز شوق روی تو	در همه عالم سمر شد چون کنم بندیدم نوحه کرد چون کنم
کشم آخر کار من بهر شود اشکر و هم میجویم روز بماند	گوشه بهر بنزد چون کنم عمر رفت و سیم ز شد چون کنم
هر زمان نا جان فشانند بر تو دل لبک چون هر لحظه جانی نیست	عاشق جان دگر شد چون کنم عجز از این حسرت لب شد چون کنم
دی بمن کهنه که جان با ما ساز لبک جان در باختم سگلت لبک	غمه تو پال بر شد چون کنم چون جان جا پیچید چون کنم
الن عشق تو نواسمت نشاند	کایم از بالای سر شد چون کنم

در حضور مودل عطار را	هر چه بود از ما حاضر شد چون کنم
وقت آن مذ که مان تا مرا هم نهان کنیم چون ز راه اندر رسد ما در خاکشیم	پیش او شکر آن جان و شرابان کنیم و آنکه می خارا امش بد خو افتان کنیم
هر چه در صد سال کرد دور باشم از ما چون باشد ما حاضر چه بماند بشم از ما	کره جیانت با رده جانان کنیم انتهای جبار فرودیم و جان فرمان کنیم
سبح و چون بر فرود دیده باشد شمع یا کویان دست افشانده بهر و نیم سنه	باده چون از عشق باشد جلم از جا کنیم هم پایه هم سراسر دور ما گردان کنیم
هر نفس بر تو او عمر دگری او کنیم در تکبید ادم کریا بد ماه و پنج	هر زمان بر تو سادی بکرمان کنیم ماه بار و در زیم و چرخا در بان کنیم
کرد دانست صبح ما را با تو نطق لب چون بر با جمله از مستی تو میخوریمند	صبح ما را در خوشتر از خود انها کنیم جمله را از خوبین بر خوبین کنیم
چون ز سر ما زنده زنده از کمان نیستی کردم و صلیحان عطار را بکده شد	خونها با سر بریم و کار ما اسان کنیم هر در دلد از درد خود در مان کنیم
در درد عشق بکدل مشاری کنیم	مسنند جمله در خود پیدا رخی کنیم

جهد ز خو پرستی مشغول کار خویشند عمر بسر دویدم گفتم مگر رسیدم گفتم مگر که باشم از خاصکان کویش گر عاشقی بر او در خاتم انا الحی گر مریدین بنودم کیش مغان کز پد اکون ز نامی نه مفع نه مؤمن من دردا که داد از ان کل عطار دل بیاد	درد زاه بکده را بر کار سنه پیتم باد است مهر دیدم جز ناری پیتم از کشتنک عفتش دبارخی پیتم زیرا که جای عاشق خیزد رخی پیتم دین رفت بر میانم ز ناری پیتم اندک ز دست دادم بسیارخی پیتم در کلین جالش یک خارخی پیتم
---	---

دوش شو کرد و ن جان خویش پر خون بافتم دیده کرد و ن شمار من زینتی نظر مردم چشم که بشیرکش طبع مبارد گر طبع ارد بشیرکش بفا باد اشکرا مرد در بار اکار و خشک نون بافتم چون نهاد عمر را لب لب کام دل نبود چون زمین پست شد زنده و بلند آسمان چون از فزون من با خاک فروی پیشتر	مگر که دل از بچپ چرخ سپرون بافتم سفت مهر گویم که درد برای کرد بافتم کریم مینازد از نرفه در خون بافتم زانکه بشیر نکرا بچاه کلکون بافتم زانکه چون در با کار از در مکنون بافتم مهر نهادش در غم لب لب چو مجنون بافتم برج من خاک که از ان لعد که با مون بافتم خاک بر سر پیتم زان خرق کلکون بافتم
--	--

درد همه غم از نعلک مجنون درد خواستم مهد و خود کبردم کرد و اگر بخویشتم مندیم زان شاد کام بنده ام زان معیلم سرم از نعلک که خون بکدر نشسته اند تا که ساقی جهان عطار را بکدر زد داد	خون دل با خاک کرده بکدر که مجنون بافتم بکنش مقبل شد بکلیطه امهون بافتم مغیله و شاد کامین کز چون بافتم کر بر صفت خامقرا کردون کرد آن بافتم صد هزاران درج با بکدر دم مفرین بافتم
---	--

عشق جانی داد و بسند و السلام تو همان نیکار کا ندر راه عشق سینه اندر دمید استاد کا کر در بچاره بری با اصل کا در با نجان بود بند خود خلف را چون نیت تو زینجه بد مهر کر این در نبود مرده لیت عشق با بکدر تو بسبب اندرا عشق نبود آنکه بولید و سلم تا خوشت مباد تا چون کنم	چند کوی با خوار خود و السلام بکنش مود و این سر آمد و السلام بعد از آن زین زده و السلام او که رفیر جو تو نبود و السلام جان و نانی نرزد و السلام از یکدیگر ناصد و السلام کر همه یکشورید و السلام چون از خویشین بسند و السلام عشقوا هم عشق اند و السلام عشق در خوش آمد و السلام
--	---

جان عطار از سپاه سر عشق	درد و عالم شد سپهبد و سلا
هر شب عشق جگر میبوزدم	همچو شیخ تا سحر میبوزدم
یا پر و بال توام تا عشق شو	گاه بال و گاه پیر میبوزدم
چون کم ددر و چون نامی نظر	کز فروغ تو نظر میبوزدم
چند دارم دید که بر راه امید	کز نظر کردن صبر میبوزدم
بی جگر خوردی بر من سکر	کز جگر خوردن جگر میبوزدم
گشت پیساز تا کم سوز گشت	کز پیسازم سبز میبوزدم
سرد و گرمی نازد بیوزانگه	سوز عشق خشک و بیبوسم
تا بخوالم سوزن بک ساره	هر دم از نوع دگر میبوزدم
من قدم تا سر گرفتیم دود ممت	از قدم تا خرقی سر میبوزدم
من زن اعطار عود عشق سوز	تا بخوالم نگاه بر میبوزدم
کی بود که خورشید جالبیند	بویکباری از زلف خیالت بینم
کاشک خالک در چشم مرا سزید	نی که آنم کردی کرد وصال بینم
صد هزار دل کامل شده در کوئی	خاله درد تو در کاه خیالت بینم

همچو پروانه بر بال زخم در غم تو	کر شیخ بر تو خورشید جالت بینم
جگر کم خون شد از لذت بشن تا بشن	حال دل چون شود من همچو حالت بینم
تو مرا در غم خود میدم می	مرا ز غم دولت که مال لبالت بینم
خاک راه نوشتم خودم پاک بر سز	نی بخور خون دلم را که حلالت بینم
کردم مد شرح غمت خاطر عطار	نشوم هیچ ملول و نه ملالت بینم
کجای ساقای ده مدامم	که من از جان علامت اعلا م
عمر دگر ده نهی ستم جداره	که از خون جگر ز گشت جامم
چو ز جامم زد عشق شیر	تا م کش کردند نامم
که هم ز آمدن خوانند و کردند	من مسکین ندانم تا کلامم
دل عطار مرغ دانه جویند	در بیغ ابد چنین مرغی بدانم
تا و به بند سوز خرابان میبکنیم	بدر فخر خانه صنا جان میبکنیم
کاهی زد درد در دمه با هو میبکنیم	کامی صاف میبکند پشما میبکنیم
چون بکنش صوبه معده شیار میبکنیم	سنت و خواب کار خرابان میبکنیم
پزایبا برین که جوانان رسد را	از بهر درد چه مراعات میبکنیم

طامان پان زدر که ما نوبه میکنند
 نازا کجاست کشف کرانان کابن هم
 دردی کشیم ناکه بنایشیم سر دین
 گویند در حق با خلق از آنکه ما
 ایستاده اهل در دین حلقه حاضرند
 سلطان کسواره طغی دورنگ را
 ناستر وان معنک کعبه دلیم
 در کسب علم و عقل چو عطار این زمان

نابی نفاق نوبه ز طامان میکنیم
 پرار ز کشف و کرانان میکنیم
 بزامل دین و کفر میان میکنیم
 نایس نردا و پی نه مکافات میکنیم
 می ده که کاری ز مهستان میکنیم
 جی بلت پیاده بزوخ نوان میکنیم
 ان دور و روزگار خوابان میکنیم
 باشا مدان رگ و ملاقات میکنیم

من شراب ز ساغر شاخورده ام
 کو بیافت صحرا ز خنجر
 لب فرو کشیم نوبه دین کین شراب
 نو بخور زینها از این می توان
 چون نوبی نوسناند آنچه
 چون در بیع ابد بخریم زین شراب
 در فرج زام که میجو غنچه من

نفلان از خیر رضوان خورده ام
 جام هم پر آب حیوان خورده ام
 با حرف اب ندان خورده ام
 زانکه من زنها را جان خورده ام
 نعره زان می که من زان خورده ام
 لاجر از خویش پنهان خورده ام
 اینقدح سردر کربان خورده ام

دزفراز عرش نازا دشمنیم
 دل چو دوا نکشت سلطان دشمنیم
 این زمان عطا او کرد شراب

دزفها از دست سلطان خورده ام
 شیرازا نکشت تجمان خورده ام
 زبیدش چون زبیر بخران خورده ام

حرف النون

نحج نوبه زلف به شرارت
 دز عکس جلال جانفزا نیت
 دز پیش رخسار پیاده کشته
 چون نوبه کمال رخسار نیت
 بگذره عنم نوحوشتر اید
 پیکار با نده اند جسد
 در راه نونام و نیک بازند
 از نرک نشت نیست ارجم
 چون جان طلسم زلف برده
 نود شمر جان دوسینا
 اندک سو من نکرا کر چه
 ناچند ز کومر وصال

اغلو طرده بسوز کواران
 خورشید و قمر ز شرمساران
 از بهر محمود شهسواران
 نافرص کردند اخباران
 از نفا حضور عنم کساران
 در کار نوبه شکر کف کاران
 از ننگ وجود نامداران
 نخمور محبت چمنانان
 بر جان نکند پیرانان
 بانو چکنند دوسندان
 بیار شدند خواستگاران
 نوبید شوند اسب داران

درده می چو صل خود بیکار
عطار زبک کل وصالست

تا باز رسد در دوزخوزان
بلیل کردد بویهاران

سر عشقت چون نباید بزبان
چون عبارت محرم سرتو نیست
انگز و سگ می کند به گلو
چون زبان در عشق تو هیچ نیست
همچو مرغ نیم بسمل در درخت
دور از نوحان من کبوتر کاز
دوش عشق بود آمد همیشه
گفت صد دین از خون دایبار
مرغ دل آواره در پیته بود
در پرد و عشق فراد بر گرفت
عقلان فی کشت و جامه عدوم
عشق باد لکشت و جامه عدوم
دید و دانش اینجا باطلست

همچو طغیان مهر دادم بزبان
چون دهنده محرم از پیشانشان
دوستگان چو خورد با پهلوان
لب فرو بستم فلم کردم زبان
در زبان خالک و تو گفتم طپان
کر مرا پروغ ناری زین میان
از ره دزدیده بغیر راه جان
نادرا شام که مسمم این زمان
باز یافت از عشق جای شپان
عقل و جان را کار در همچو استخوان
عشق دل ناندند با هم خار دران
زین عجب فرصه نبوده در جهان
بودن اینکار فی علم و عنان

چون بیانشه فانی مطلق عشق
خانان مرد و توان بافتن
تاکی بقطار کوه را عشق

هست مطلق کرد اندر امکان
کر چه جانان با بد جانان
راز مکتوبی طلب کن رازدن

ای نهان ز دیده و در دل عنبان
هر کیسه جان و جانها پیچوندند
هم جهان از آن جانب بچو بدند
تو جبهه لبک جوانی بدید
چون بدیدی چو پنهانی معنی
جان زینها بود داده برک
جان چو خوش است چو باید
جان ز تو سخن بیاست یافت
هر که و کتیبه وصف کردند کتی
ز اینها در دو چو علم
هم منم نه که ذات دو کون
اینچو جویم کان نباید طلب

از جها پروغ و پله در صحر جان
خود که از مرد و روزنجا ودان
هم زبان بچو بدند دام جهان
فی که جای لبک چو کردنهان
چون نهان کرد چو جا و بد جهان
من زینها فی نوحان بر میان
من چو در خویش است چو باید
این دو در این دو جوهر در کان
فوت و وصفیت با بدن زمان
میسر و لبه میان بر سردان
جان غسانند با طبل بر جان نشان
نان چو گویم کان نباید در زبانا

درد زانیم چون بگرد نام وصل	پرزند کردیم حالی دیمان
شرح این اسرار از عطار خواه	او بگفت اسرار کو اسرار دان

بناوستم در زبان خواهد بدین	کان وای جسم و جان خواهد بدین
هر کزین سزافت بگذره نشان	از دوز عالم بی نشان خواهد بدین
محرمان شو که کران بودت	تا بد عمرت زبان خواهد بدین
هر نفس کان در حضور او در پی	عمر و انسان خواهد بدین
وای بر حال کس کو بر سباز	زان جعفت بر کران خواهد بدین
مریدانیم مستحسان کین جانیان	چون بسپرد همه چنان خواهد بدین
تا پنداری که بر کو خا بود	روز محشر کستان خواهد بدین

میکش در کشم و اندلس برین	عقل کم کن روح از جوهر برین
روح داد ز کار او حیران نکره	عقل از کار او مضطرب برین
درد عشقش که گوی هست	صد هزاران سردان برین
جان شد عاشق لاشونه	خوش نفس چون عود در کعبه برین
پیش شمع آفتاب رو او	عقل از پرورانی برین برین

بس خوران که چندند که هست	دردهای کون و خشکتر برین
کردند با آفتاب نور بخش	مهر عطار سخن کس برین

بست که صد بر دم ز کبرین	تا بد تو چرا بسوم بر سر برین
اکاه از آنم که بجز تو در کس نیست	اکاه نیم از بد و از نیک کس برین
عمر ره تو حسین و پیروزانه ندید	کم اندم انجاسک راه کس برین
دل خون زانم که کون از خاک	کردم چو مهر کارنگز پرور برین
دز کوی جوابات و خرافات	و انگاه نشستم بیست دامن برین
بر کشتم ز اندوه بیکوره درد	هر لحظه کاری دم خون جگر
و اسرورد درین شاد دانی چه نام	در نزع فرو مانده چون نغم برین
مرغان چون کین بلده در حلقه	وز حلقه بد زنده چو حلقه برین
ایست و بعبا از نظر کن که نداد	چو پشمر از ره تو هم خبر برین

بیت ره عشق با بزرگ و نواسا خن	خوف پروزه را دام بلا سا خن
دلن و عصا بنویس که نگویم هست	از پی دیدار حق دل را سا خن
مرغ دل را که اوست مرغ بخواه	لا یوق عشاق نیست صید هوا خن

از فلک بفرار هیچ نیا مویخته
مفلس این راه را سلطنت فقر پیش
بر سر میدان عشق زخم کل خون دوست
کار نود در بند گشت کار بساز و بنیا
زخم خور را عشق زانکه بدیدار پیش
نادل عطار را در درد و دوا شد یک

در طلب درد عشق پشت دروا^{ساختن}
بزدل عدم داشتن راه فنا ساختن
دل بصفت هجر کو به پیش با ساختن
پیش بر روی مؤذ کار زنا ساختن
خسته که عشق را هیچ دوا ساختن
بست جز اورا بعشق مدح و ثنا ساختن

درد هفت چهر شدم ایجان من
چون دیدم از نو کردی پس حیرا
در غوغای غافاب روی شو
خوبش را چون خام بودم شرم
تا از ایجان دل خود خوانده ام
من عبرم تا چرا در درد شو
چون رخ پنداشد زین طافه
بزمیدان که بر من بگذرید
خاک شد عطار اندر درد و دوا

بپرسنا مان شدم ایجان من
در نو سر کردن شد ایجان من
ذره چهر شدم ایجان من
با دل بر پا شدم ایجان من
بید و بچان شدم ایجان من
از پی درن شدم ایجان من
در کفن بچا شدم ایجان من
باز بین چکا شدم ایجان من
اگر خون فشان شدم ایجان من

درد دل دارم چنانچه بیو من
عالم جناب شد در درد تو
رو در دیوار کردم اشک پر
من خود بندم مرده ام بشم مانند
جان من بسوزد و زودند
سبونی غم فریاد رس
چشم می دارم زهدانی حیرا
دل چهر بگردم ز نو پاک و بپین
چون نگردم سود سود استو
بانوام در چشم مور عالی است
کریم کس از من سخن نشود
دوستار شدند هم جناب شد
هفت عطار باز عرس بست

زانکه بسپیم زبانی بیو من
چون کنم با هم جانی بیو من
تا میزیم ناکهانی بیو من
پوسته و اسخوانی بیو من
چند باشم تا نوبی بیو من
زانکه گشتم چون کانی بیو من
زهر خوردم بچکانی بیو من
میکنم هر دم زبانی بیو من
می بکنم در جهانی بیو من
پر سخن دارم زبانی بیو من
با که گویم داستانی بیو من
خود ندانم آشنایی بیو من

عاشق چیست بر ایجان کفن
عشق پدید آوردن ز خود رستن

سز کویین بر ایجان کفن
خلی کردن ز عیان کفن

دانهائی که در دل پر خوست	جله ز چشم در فشان کهن
زبانی که اسک خونین راست	فصیح خود بگایگان کهن
همچو پروانه پیش آتش عیش و شو	حال پیدای خویشان کهن
بشیر چون می گزید از آتش	شیر پر زنده را توان کهن
راه روزی که بود سخن	بر روز گفت آسمان کهن
کمتر از علم هیچی آموز	راه رهن سخن روان کهن
کار کن زانکه بهر استسرا	کار کردن ز کار دان کهن
جان بجان جهان ده بظناد	چند از افسانه جهان کهن

عشقر اینچو بشنن باید شدن	نفس خود را از هنر باید شدن
بب بود در راه او هر چه بر اوست	در ره او بشکنن باید شدن
زلف جانان از اسکن پیش از حد	کافر بیک اسکنن باید شدن
نوید و ز زدیگ زدیگ و لیک	دور دور از خویشن باید شدن
دز بکشد ما و من در راه او	خاک راهن بنن باید شدن
دوست هرگز چون نباید در وطن	عاشق از ای وطن باید شدن
در ره او بر آید وصل ما و	خاک راه مرد و زن باید شدن

دردی که او چون درونی را در اینست	با کج در سپهر من باید شدن
همچو اولد غرض در خون جگر	زنده در زیر کفن باید شدن
پس چون عطار اندر افان جهان	با کج از انجمنن باید شدن

ای روز و تو شمع بپرستان	با خون تو فوت ننگ کستان
زلف تو و صد نفر از حلقه	چشم تو و صد هزار دستان
خوشید نهاد چشم در ره	تا بود ز ای از شبستان
کردون بهار چشم هر شب	واله شده در تو همچو مستان
پران ره حروف زلف	ای کج خوانان این دبستان
در عشق تو بنیستان که هستند	بمکنند نه بنیستان نه بستان
مکن نبود بلف تو خلق	از دیداران و بی پرستان
کوئی تو که آب خضر بود است	هر شیر که خورده ز لبستان
ای بر شده لب بلند اختر	بیزین بگر بر بردستان
کلکون جمال در جهان ناز	وز عمر رفته داد لبستان
بکن کلین تو بهار حسنت	دیزد هم بیک زمستان
مشغول بکل شو که ما راست	نهان ز تو خفند در گلستان

کو رسناست کند زبستان	زخمی ز دند بچشم زخیمی
عطار ترا مزار دستان	بو کلین بوستان حسینی

ورنه انکار را انکار کن	کر بر انکار داری کار کن
سنت منکر خویش را مستنار کن	خلق عالم جمله مست غفلند
تا چهری رو در دیوار کن	چو بدانی و بد بد جمله را
درد این شهور افرا کن	که طمع داری وصال آفتاب
خوف را بسنج نوز تا کن	کز ز نو بگذره باقی مانده است
پس ز اسفند اسفند کن	با من سرگشته اسفند باش
اول از خود خویش برار کن	با دین راست از نونا نومه
چشم در خود ز جمال بار کن	که جمال بار بیخو به عیان
نوحوست خویشین بار کن	بپشت پنهان آفتاب برآل
دیده بردوز آنکه دهدار کن	تا بد هم از عدم هم از وجود
دل سرای خلوت دهدار کن	چند کرده کرد عالم پیغمبر
مرده دل چو شمع کرده کار کن	روح مرده عشق بر طاق دل
کز جبار کرد چون پرکار کن	نقطه توحید تا جان در مینا

چون روز بفرم بجز عیش	عز و خلوتخانه اسرار کن
درس اسرار است نقش جان تو	درس نه تعلیق نه ز افکار کن
کس مکن در لوح جان خود نگر	لبس بان در نطق گوهر بار کن
کر که در اعمل بپند باز گو می	ورنه در درج نطق را مستار کن
در سبک هر دو عالم کفنه	درد مند پیش و چون عطار کن

ای روز و آفتاب کو بن	از تو نوطاق تاب خوش بن
بر روح جهان ندید چشمنه	درد و چشم نوحه بن
دیدم کسر ترا ز هر سو می	موج آمده بد جانش ما بس بن
چون تو که روی ز کان جانیه	جای بر که کم ز کان بس بن
مهر فت دم بفرق تا بولک	از لعل تو بکس تو کند و بن
زلفت چو عقیاب در عقیاب بود	بر بود و کشید در عقیاب بن
کر دیده ما سعید کرد می	خال تو لب است شرفه العین
درد غار غم تو جان ما را	درد تو لب است ثانی اشبن
چو روزی تو میدمد بجزر شد	نور که از دست این همه زین
تا چند بر آفتاب بند می	کز بر نولست نور کو بن

کز جمله فروغ نونه بدینم	دز عین جهان با بودین
کز در غلط او فیم در علم	کی دز غلط او فیم در عین
عطار از این سخن بروست	از مطلب کبف مطلب عین

حرف الواو

ای سراپه نه از حسار تو	سور سرد پیش از رفتار تو
ذره ایست از خم زور شد ز خست	نقطه ایست فلان از پر کار تو
کل که باشد پیش رخسار از آنکه	عقل کل جز ویست از رخسار تو
پوشک شد سرف ناغرب جهان	از سگر پر ز سگر کفار تو
چشم کر ز ذره ذره در در کون	بر آمد ذره دیدار تو
کیچ پنهایی نواجحان جهان	جان شعاع نوجهان آثار تو
چون نومیست مری زمان در خورد	بست مردم نیز بازاد تو
چو کسرا ایست بارادرد کون	بس که خواهد بود جز نوبار تو
صد هزاران جان فروز نفس	کس نماید واقف اسرار تو
پیش بد نام هزار صد هزار	بر آید بدین دیدار تو
دبدم می افزیند هر چه هست	وا فریدن نیست جز اظهار تو
نودخی سندی بگذر رخ	ناثار نوسود ایشار تو

هر زمان صد هزار عالمند	دوشن و نایبند از انوار تو
زان حسین از دار تو منصورند	کز هزاران تخت اشتر دار تو
کز هر افق عالم پر کلند	کز هر کل خوشترم بچار تو
عالی در هستی خود مانده اند	زین جهت شد نیست خود عطار تو

ای چو کوئی کشته در میدان او	نا ایچون کوی سر کردان او
همچو کوی خوبش نسیلم کن	پس بسر میکرد در میدان او
جا اگر رود دار و جانان تو او	من خروده در خم چوکان او
سوز عشقش کس در جان تو	دل من بر وصل در هجران او
باوصا و هجر و کاپت نیست	بغض ایست کس که عشقش ز او
زین حال کس در دواد عشق	خوبش را بهیچ همسران او
تو که در راه عشقش خطره	غرمه در دربای بی پایان او
من زن اعطار و جان پرور دار	برفشان چو در رسد فشان او

ایچما ایست کم از رو تو	بل جان از هر دو عالم سو تو
صد هزاران ادبی از راه بر تو	هر دینی از کس جادوی تو

لا اله الا انت و انت غفور رحيم	بروی خاشقان بر روی تو
سر بر کن تا ببینی عالمی	هر که در اسبوه در کار تو
دست دور از روی تا بر روی	با بگو بان جاد هم در کوی تو
ز کازی بنا تا جان و دل	تا ز جان و دل تو مهندوی تو
هر شب وقت صبح عطار را	عطر جان آمد نصیبی تو

اغذای جانم نام شو	چشم جانم روشن از انعام تو
عقل من دیوانه جانم شد	تا چشم بدم بر عه از جام تو
شجره از روی من شد همچو ز	تا بدیدم سیم بخت اندام تو
حلقه زلف تو ام دای نهاد	تا بجانم زنجیر از دام تو
دشته چشمم اگر خونم بر بخش	جان من اسود از دشت نام تو
گفته بودی که تو ام بگریزد دل	جان بد ما خط کسم بر نام تو
منظر بنشینم نامم در رسد	از پی جان خواستن پیغام تو
و عده داد بوسه و نرسد	تا تو زین بی صبر و بی آرام تو
وام دارم بوسه را از نومس	پیشتر ذل بسندم در وام تو
وام نگذاری و کوی تا بک	از تقاضای مایه پنهانم تو

بوسه در کامت نکند از رومده	که بدین بخواهد آمد کام تو
کی چو شمع سوختار دل	که بودی همچو شمع خام تو

ایستغاث بپوش در خار شو	با مغان مردانه اندر کار شو
چند از این زور و ناموس تقا	تو بکن زین بوسه و دین شو
با روز حلقه مردان دین	در میان حلقه کفار شو
با منادی کن انا الحق در جهان	چو انا الحق گفته شد بر دین شو
چون نه در دین در کفری نام	که ز ماری و در حصار شو
چو حضور نیست در مسجد	بی مرتفع کرد و در زار شو
چند با ناله در جبار خویش	عالم بخرید را عطار شو

هر که جان در باغ نیاید آرد	صد هزار از جان تو آید آرد
تا توانی در قضای خویش گوش	تا شوی از خویش بر خورد آرد
چشم مشافان روید و سیرا	سینه بود پر نور خسار آرد
نقد باشد هله لار و رو	در مقام معرفت دیدار آرد
دوست بگدم نیست خالی	کوی کوی تا نشود اسرار آرد

پنیه را از گوش بر باید کشید خوردن او بهشت و دوزخ دوزخ مردان بهشت بگراشت کز امید وصل و ز بیم فراق عاشقان حسنه دل بین صد همچو مرغ نیم بسمل مانده اند صد هزاران ز فتنه اند کسند زاد عطار اندرین به هیچ نیست	بو که بگم لبش بود اسرار او پای بر زین ز نور و نار او در کد زین هر دو ز بهار او خامردن خوشداند کارد سز کون او چرخه بر دار او بنخود و سرکشند دبدار او نا که بد از فتنگان امار او جز امید رحمت بسبار او
---	---

ابدل و جفا عاشقان کشد در وصال نو جمله شوخ خود نکند جمله بپین که در با نادل طالباست را از نو دلایی بود جمله اهل دبد از نو زبان ز کار شد چرخ روند و فریبها بسوی یاد در نایدش نشان و نام از دو چرخ برید شد مانده شد و در دور اهل و کون از دست	عقل همه مغربان بی خبر وصال نو مژه هزار عالمست این جهان نو هر چه که هست بدر جهان در هست مثال نیست مجال ننگه در صفت جلال نو بست حنیده میرود از بی کوشمال نو هر که در پی جلاب خود از فوج زلال نو زانکه و چون کنت خلوق را رضال نو
--	---

خشد شدیم در ز پرده ز دور بر فلک کز غریب در جهان نیست فصیح تر	تالیشان عاشقان ترسواز وصال نو رد مکتش که در سخن نیست با نسل نو
---	---

حرف الهاء

ابراهیم مجرب کوانه در عشق نوصد هزاران دو کون بهیج باز ناید بناید اکثر زبان از او سرخ دل ناز عشق نوحشا کهنم دل پرغم من احسر در وصل شو چون خدم توان زد نای جمله حکیم و چه جویم مفصو و نوبی و جمله هیچ است عطار چون نشان شد از نو	عشق نو ندیم جاودان در سینه می زند زبانه بان دل که زل شده است خانه سوزد بر هم همه زبان پرو ز دو کون اشپان کردد بوصول شاد خانه پش فدی صداستان چون جمله نوبی در کربان ایست سخن در کربان اورا بشان از این نشان
---	---

ابر و همچو مایه بگردد بر کفش در پیش نور و سپهر آن شخصت	جانهای پیتران فریاد در کفش با صد هزار محبت ایان ز سر کفش
---	---

عشقت بد لرمانی بکاد دست برنا جان هر دم از فراغت راه دگر کشید از بس کرده زانساند اندرز بیگش چو افتاب بخت بر جان فلکده برنو عشق تو چو هایت پر بر کشاده از هم مستان عشق هر شب چو صبح بخیزان انجا که تو جو حبست بوی بزل نموده عطار از غم تو شادی هر دو عالم	ناگاه جان و دل را لبس بپنجر گرفتند دل هر دم از کمال راه دگر گرفتند هر خزه در ره تو صد راهبر گرفتند عشقت بپنجر سپید دل راه گرفتند جانهای عاشقا زاد روز پر گرفتند در آرزو رویت راه سفر گرفتند صحرای هر دو عالم خون جگر گرفتند هم از نظر فلکده هم محض گرفتند
--	--

ایچمانی خلق کبریا مانده تو بغیرش هر دو عالم ناضد عشق تو طوفان و دلهاشین نا شده عشق بود در جامه کف عاشقا مستغفند صد هزار جان عاشق با وجو عشق تو همو عطاران بشین دل خوشان	تو بزیر پرده پنجان مانده تا اسپرند زندان مانده شبنم دزد بر طوفان مانده جان سودای تو چنان مانده در دنیا این بنایان مانده از وجو خود پشیمان مانده در ره تو صد هزاران مانده
---	--

ای پابدل ز عشق تو در کل مانده مرغان با کوز درازی راه تو جانا عجب مانده ام از تو که روز و شب کار بست پر عجب ای پوینده کار تو دری نهفته بود برای عشق در جانها ز یک شرب لست تو با بجز سرکشکان راه نرزد عتاب تو خالک سکان کوی تو عطار مانده	از دیده دور کشنده و در دل مانده بی زاد و نوشته بر سر منزل مانده تو با منی و من ز تو غافل مانده کار بست و فناده و مشکل مانده ما از نهیب موج لباحل مانده مست و فناده و شب در کل مانده تا حسرت با عشق تو حاصل مانده در سنج راه عشق تو مقبل مانده
--	--

از سودای بود لب شدانده عاشقان در بجز صد هزار از بنایان و کل بر خوانده عاشقا ز او آمد درو تو نوز جمله فارغ و مستجو خوش دیده در خوشبختی در اینه ناهر پروانه بر سوخته	ز ان عشق تو اب ما شده تو چو در درین دریا شده در میان جان و دل پیدا شده خون دل بالوده جانها شده تو بعشق خویش ناپروا شده بر جمال خویشین شده شده تو چو شمع انور بکا شده
--	--

یوسف اندر ملک سلطنت چون دل عطار در عالم دیلی	دیده یعقوب نابینا شده می بینیم از نو خون بالا شده
آید زه از نور تو بر عرش اعظم نایفه ان ذره در دینت شده خورشید خایفه	از عرش اعظم درگذر بر مرد و عالم نایفه سزای قدم دینت شد بر جان آدم نایفه
اولا پیدا آمد خلیفه صحرای امده بگویی نمود در صبح بر کاوه و یوز در	لبن میسجا با امده بر پیش و بر کم نایفه مسکت با عنبر تمام مویز هم نایفه
بر عا شقان ز تو بوسه بر ساکنان کوی تو عکس رخت از بظلمت افتاده ناستر	در زو بگویی نو کار معظم نایفه بواسطه بر یکسک نور مسلم نایفه
ایجان بر اسرار کرده فدا دبدار را	کاهیدل عطار در اعتقاد یکدم نایفه
ای از شراب غفلت مست خواب مانده تا چند با خط اخرا ز حرص نفس کافر	در ساه خوی کرده بی افتاب مانده ایمان با داده مست شراب مانده
اندیشه کن که روز این خفتگان را انجا که نقد هارا نافر عیار خواهد	که در حجاب پینه که در عذاب مانده مردان مرد پینه در اضطراب مانده
روز مگر با نخواهد از جان و دل ما	هم دل نیا به پینه هم جان خواب مانده

انجا که صافه ترا ز صد باز پرسند علیه پاک روز از سوز شکسته	سرو مرید پینه اندر جواب مانده چهرن میان این خود در خلا بمانده
ای از فدا ده درو بجای چشم و نگر تو هم که هیچ عاشق بر راه را نبرد	پران راه بین سرد رطاب مانده وان ماه رخ با نذر بر نقاب مانده
در حجر عشق در کسب از چشم خلق چاه بر اثر محبت از سو این عجایب	با حله عرفی کشته آن در دُراب مانده عطار در دل و جان در و نایب مانده
ای بگفته نوصد من حلال کرده نیگویی که هرگز بی روز بد و شب	در جو فانیب ختم جمال کرده هر سال ماه دو با ماه و سال کرده
خود شد طلعت و ناکه کند عکس ماه که فاف ناه از عکس و سن	اجسام خیز کشته ارواح حال کرده چون بود بد خود را پیش چو ال کرده
اول چو بد بدسیم از نور بیدر بوده بگنیز ضعف صند پیکر تو سرا	واخر شرم ز تو خود را اهلال کرده هم دست خوش کوفه هم با مال کرده
رو تو مهر و صرا در بر خود کوفه زلف تو چون شیر تک افراوشند	با هر یک ز خوبی صد پرتو بال کرده خوشید بر کینه غم زوال کرده
دل را شد پریشان حالی و روزگار	تا از کند زلف تو خپال کرده

چو مرغ دل زلف جنبه برون و سینه	خند مرا زان خون زلف مصل کرده
کوی باغی کس را کو تیرین ترا سپد	خط نو چشم کسبه خال لولال کرده
شعر فرید کرده وصف عجب شرب	با او وصف چشمت سخن جلال کرده

ای نشود ای بود و از جهان اینک	صد خیل خونین چشم نواز عشق اینک
ای کار کل با ساخته ناکاه کرد لخته	برقع در رواند لخته زرد افغان اینک
که دام زلف انداخته که برتر کار لخته	حبل زین بر خنک صدف زان اینک
نوهیم صحرای کشته افکنده در جان معرجه	سلطان عشق نشسته اند جهان اینک
اندیشه نوه نفس بگرفته دل پیش و	بس مرغ دل از بنده از اسبان اینک
عطار از ذکر خود روزگهای کج خود	کرد کسند فکر خود از اسنان اینک

جانانم ز من سر در جهان نهاده	چو شمع آتش بوبر فرق جان نهاده
نوهیم افشای نایبده از همه سو	من همچو ذره پشت جاد در جهان نهاده
من چون طلسم و افسون پر کج مانده	نوه در میان جانم کج نهان نهاده
دل پر غم نو دارم لکن چگونه کویم	مهرش بدین عظیم بر سر زبان نهاده
از روی همچو ناهفت بر کبر استین را	هر چند دارم از بر استین نهاده

عطار از عشق نهد چنین عطا شد	ایضا عقلت جان ز در بر عبان نهاده
-----------------------------	----------------------------------

در راه نومه را انداز خویش نهان مانده	بی جسم و جبهه کشته بی نام و نشان مانده
در پرده دار الفقرا از کفر زده خیمه	در زیر سواد لوی جز از ملو نهان مانده
فوی نه تکونی بد با خود و بی پیچود	بی بوده نه تا بوده بی مانده عبا مانده
در عالم امان و من بی من شده و بی ما	در کون و مکان بی مویی کون و مکان
جانان محققیت کل نشان بشری	هم جا و همه من بی این نشان مانده
چو دایره سرگردان چون بقطر قدم محکم	صد دایره عرش ساد ز قطب جانانند
چو عین فادیده از خویش فیا کشته	در بحر یغین غرق در بندگان مانده
خاش از سر هر چه بود کون و کج کفنه	اناهه از کجای کام و زبان مانده
جلد ز کران عقیله در سپر سبک نوه	وانکه ز سبک روی در بار کران مانده
لبیکسته دلبران را از چست واری	ترکب شده ناپیدا درد عیان مانده
بفر و خنده ز هفت دو کون بیکان عیش	وز ناخوشی عالم موقوف و روان مانده
از که نرا است و از ماد در خود هرگز	ایشان همه هم با او از صحران مانده
ناراه چنین فوی عطا بر زبان کرده	جانش بلب فادیده در رخفقا مانده

سرویا برهنگانم اندر جها افتاده مرجان راه بین زاد ز کبر کی کشیده در گوشه نشسته دست از جهان اندر میان سنا چندان کاره کرده همه خبا که مغلنا ترا جمعیتت دور نه مومن و نه کافر که ایسم و که اسم عطا دگر دگر بار ازین همی بر ایسم	جان را طلاق گفته دل را بنیاد داده زدان ره نشین از چخانه در کشاده در پیش زرد پوشان بر پای ایستاده کز چشم خلق عالم بیکاره کف داده تا بیم و جان و دل را اندر میانها ده رقم بجا کار یک زین هر دو خر پیاده دل با بد که کرده از هر دو کون کشاده
---	---

بوی زلفت در جها افکنده از سیم زلف خوافشا خویش از کمال نود و دو خوبش در فروغ لعل جان قری خویش روز و شب از بهر غایت خویش مرغ دل را بر امید کج وصل هر که کرد در لبش اند عشق تو دام سودای خود اندر خلق خلق	خویش را در در کمان افکنده غوغلا اندر جها افکنده الیه در عغل و جها افکنده شورش در کج و کان افکنده نغمه در کون و مکان افکنده اندرین در هیچ اشبان افکنده خویش را در پیشان افکنده کنند که چیا افکنده
---	---

دربلای نیک و بد عطار را روز و شب در این جهان افکنده	صد بو که کشند از لطف چاه او بچند سرمای برین مدد از شاه راه او بچند از بهر بیکر از ادب از سجده گاه او بچند خوشحالند خند پیش سباه او بچند عالم یک مدد از ان ز ابوان شاه او بچند
--	---

حرف الباء

بکا شد ز عشق دستان پذیر بود در آرزو رویت چندین غم نبود میگویم که جانم بر تو خوشتر است عشق مرا کشی که بکدم و صا کی باید لبخند در فیر باز نماند کشته که با نور و نور و صیله بهم برآرد که شاد کرده نوع عطار را بوحیله	با از نو جان و دل را بکدم کز بر بود کرد در هر جهانت مثل ز نظر بود وز بر فشا ندی چهره چهر بود با پاس بر کشی باد سن بکیر بود کرنه بکره ما هفت زلف جوهر بود این و عهد لبس خوشی که دل پذیر فی جان ز ند کشی نه دل سپر بود
--	--

ایک دم راجت روئے سز روزاں کیسے
انت جمال و دلبری مثل کیسے ندید اپنے
از لب میجو شکرت پر کھرسنت علیہ
بلیو چو نیا و دل شو سپر شدم زجا و دل
ای زده راه بردم ز کس نیم مست تو
عطار از هوای تو سووز زبان رد نشد داد

ملا نوشد جا جمانا جمانا کیسے
بمخت ندانم لیکر نوز از کیسے
ایک دم شرفستان کوهر کاں کیسے
ایک جان من کو نادان جان کیسے
رفتم دل شد مرد روح و روان کیسے
از چو وصل و مخرج سوود و زباں کیسے

ایک لفتاب ز روی تو اسے
میز کن ندیدم پیکل از مصحف
بر لب خطن چو دم دید جای فیت
بر مشک مخطتو جگر م سوختن لیک
اس جہات در ظلمات ضلالست
خورشید را که سلطنتش بخت رو
هر دم ز زلف تو شکست دیدم رسد
چون زلف تو نیاب درم تا کہم رسد
زلف تراست ز سر و دیند تا بچین

د ز جنب جام لعل تو کوثر حکا ہے
سر سبز ز خط سبناہ تو اسے
کرد از حرف زلف تو حالی روا ہے
دل ندہدم کہ در ظلم ارم شکا ہے
تا کی ز عکس رو تو با بد ہدا ہے
نیکو کہتہ سائے زلفت حفا ہے
ز اسے ہمیز دستکش احکا ہے
از زلف عنبرین تو نسیم عنا ہے
زان دل ضرور گرفت ز خوش و لا ہے

عطار تا کہ بود بودش بپسج روی
چو در دستے روی تو هر کر جبا ہے

ایبھر نو وصل جاودا ہے
دز عشق تو نیم درہ حیرت
بی یاد حضور نوز مانے
ز نے بجز از تو کس نیند
دز عشق اگر ببرد عطار

واندوہ نوعین شاد ما ہے
بہتر ز وصال جاودا ہے
کہ است حدیث زندگیا ہے
چون جملہ نوبی بدین عبا ہے
شد زندہ دایم از معا ہے

ایدل اندر عشق تو غا چون
انچہ کل خلق توانست کرد
دم من خون پیچور جو فخر مکن
تو بھی خواہ کہ دلی تر عشق
چون بود عشق خود پیروید
چو ترا نیست از خویش کن
عشقا سرا بہ با بد سگوف
چون را هر دم حجاب بدگاست

عقل را بچودہ رسوا چون کنی
تو محال اندیش نہا چون کنی
پشتہ یا یاد صحر اچون کنی
کہ بدین زینت دانا چون کنی
سر عشق اشکارا اچون کنی
بس عشق و تو لاچون کنی
پس تو ہر گاہ سوداچون کنی
جہنم و جان خویش نہاچون کنی

چون بیکفطر لک فایع بود	جان خود را کل دریا چون کنی
چو نونا بر پاشی و او انساب	بفرغش خویش بد چون کنی
هر که و بد است در صد نفر است	چو با شیخ جمع انجا چون کنی
مرد نیست نکر او دل جمع نیست	ای تختت بن تو فرزا چون کنی
مذهب عطار کبر و نیست شو	هسته خود را عجااا چون کنی

جانا دم سیر در جانم بسوخته	گفتم بنام از نوربانم بسوخته
گفتم که از سخنان تو ای سرورم	اناه در درون دمانم بسوخته
اول بوصل خویش بصب و عذابم	انز چو شمع در پی انم بسوخته

ای که هیچ جانی از ام جان ندیدم	رخ چها کشیدم کج نهان ندیدم
هر چند جهد کردی کاری سیر ندیدم	چند که پیش فخره را لکن ندیدم
خرچو شیر مردان برز پر چاه رفتم	انکار نفس سکراد رضا کدان ندیدم
دل ربابا دادی و انکه بگام این سگ	بکاره نان مخور پی بد استخوان ندیدم
عطار در رخ خود عمرت با خواند	چه سود کنی غم او از زبان ندیدم

امتاب رو بپسرو سپی	بر هم بیناید الا بر رویی
نی خطا گفتم که بیناید چه	درد من و من هم نینم ز الجی
که چه عالم بر خجال بوسفت	نیست چشم کور زاروی بجه
همچو غوا صی که کوهرا ندید	باز کرد دشت کلب کجست نفی
فخر این در با جز این دنیا نماند	دیگران مستند و شنیده در کج
باز کرد بد نذرین نجر ایجب	خسک کلب هم مستند هم نسبی
حلقه بر در میرند و میروند	نیست ز تابان هیچ کس را کجی
انفر بد اینجا که هستی محو کرد	چند کونے کونھے بر کوهی

توسا چهر افکند از زهد سیر سا بی	اکون من وز تباری در بر بینها بی
دی زاهد دین بودم عباده نشین بودا	در باب یقین بودم سرد فخر دانا بی
امر روز اگر هستم در دکش و سرم	در بنگد بنشستم دین داده بر سنا بی
نی محرم انجانم نی کفر هم دانم	نی اینم و نی انم در زمانه برسوا بی
دوش از رخ کفر دیدم بعضی که نران فی این	بنشسته بودم عجبین شورید و سودا بی
ناکه در دون جان در داد نداجانا ن	کاتعاش سرگردان ناچند ز شیدا بی
و در دوا کر از ما ماندی تو چنین نشنا	بازای موی دریا چون کوه دریا بی

عطار چردانی نو و بنقصه چرخونی نو
کر هیچ نهانی تو زین جاشو انجایه

تراکزینت با من هچکا پی	مرا با تو بیج کار است با پی
منت پسند خوام بود غمخوار	نوام کر چه نیای غمکار پی
زحل و عقد ملک عشق پرست	ندارم حاصله جز انظار پی
براسته رخ چون افناست	چه ضایع سبکدارم دور کار پی
دل زانا تو خواهم بود با پی	نخواهم بود کجای غمخوار پی
دلاکر عشق خست خست	تو در راه او بی اختیار پی
اگر خود را سرمو شمار پی	سرمو نیای در شمار پی
کر از فرعون بردانی تو خود را	ز فرعون نامت خاکسار پی
جهان بر افناست و نویسیا	نیای جز فنا اینجا حصار پی
اگر با فتابی تو نکدم	براز دار توان بگدم دمار پی
چکر دی کرد ایند ربا اعظم	کجای غم کردی از غبار پی
اگر موی ز این دریا سزا بد	تا ندشور و صورت نکار پی
دند با خد کوئی چون ندید	دیدن در با مجر زین کار پی
نوعه شو که پیشین بد شیر	ندید هیچ شیر و مرغار پی

اگر روزی بیینه چند شران	ز غم فخر ستا می عین عار پی
بچشم خود مرز بر طلب کن	که فونیکه شوی بی نامدار پی
چونوای که سلطان بادو	ز خد نکار سلطان باش با پی
بهر نوعی کمان او باش	چو بود آن وجه کل چه خار پی
اگر تو باد کردی ف عطار	بس است این باد دایم باد کار پی

کر مرز اینچند ره پیش بر سبک پی	ورنه بجان بنشین چه مرز این بر پی
درمان عشق جانان هم درد دوست ام	درمان مجوی دل را کر زنده دل بدر پی
کعبه ره سپرد کردی بر ارم از راه	نی هیچ ره سپردی هیچ کرد کر پی
کر چه زخوت دل چو کوه پاید پی	در پیش عشق تر کس چو پیش باد کر پی
مردان مرد ایجا در پرده چو زانند	تو پیش صف چای چون فی ز نه مر پی
مردان هزار دینا خورد و نشسته سرند	تو مست از چه کس چو عری مجورد پی
کر سالها بهلوی کردی تو اندرین ره	مرد سونو بگدم ملول کرد پی
باید که ره دو عالم بکیر و جانک ابد	کر تو بجان کله در راه عشق مر پی
بگذر ز راه دشو در جمع اینل معنی	مر هم طلب ز ایشان کربان بنوود پی
عطارا اگر بکلی از خود خلاص باید	بکیر و جانش ابد چرخ لاجورد پی

جانا دھینے چاہیے دار ہے
صد شورش زلزلہ دغا و است
فندیم و فرست و مہر ساز
کھنہ کدرست عہد کرم
درماز و بھیا بیکر و کز حسن
بک کل ندیہ زرخ بوطار

دزلپنہ کھر درسنہ دار ہے
زان فند کہ مغز لسنہ دار ہے
زین پیش مرا چرخہ دار ہے
صد عہد چین شکستہ دار ہے
صد بلونک لسنہ دار ہے
ولنگاہ نمراد سنہ دار ہے

خقی از غالبہ بر غالبہ ان اور ہے
نہ کہ منشور کوئی توجی طغر اورد
نا باہت نرسد چشم بدھم کہ
نیست از جانب نا ابو بکوی میان
ھر کہ او از سر کوی توجی سر نافند
کہم از لعل لب بکسکار ہم بد
خواست از لعل و عطار بچہ بکے

دل اینو خنہ کار بجان اور ہے
رفیخ از غالبہ طغر اوشان اور ہے
ماہ زاد در زہ مشکفتان اور ہے
توجی اسہدہ افموی میان اور ہے
با سر کوی خودش موی کشان اور ہے
کفتاری شد و زخم زبان اور ہے
حکمر خورد و عرش بزبان اور ہے

خالک کوی توام نوی دینے

خالک بزرو من چہ افشانیے

سر کز نام از زہ نو د ہے
کریخونم در افکند زدرت
با جو من کس کرنا توان بودم
سر ہمہراز غم نو در دل من
کر بروم نظر کی نصیب
من ز در زبان بجا شدم بزار
کر مراد در دنو فوجا ہد بود
ہر در مان مرا لکن ہر کز
کھنہ بود کہ دل ز نو بزم
ناز عطار دل فخواہ بزد

کر بخون صدر ہم بکر دانیے
بر بکرم ز خاک پشاپنیے
نوان کرد ہرچہ مہو اینے
راز عشق لکین پشاپنیے
ہمہ از روی من فری خوانیے
جان من در دد مہد اینے
سر بکر نام از مہ لمانیے
کہ ہم خرد بدتہ ار زانیے
کہ ز دل داری این پریشانیے
نرمہ از مسرار حیرانیے

درا مدد و عشق لدارم بہار
حوامت باد کہ ہمہ بار مانیے
چو با نامہ بنوی بود ہر شب
چو با غمکساری مہنوں کرد
بدان مہار ہم کز غز خوش

مرا کھنہ بکو نادریہ کار ہے
دراورد دی نامی برار ہے
روا بود کہ فی شب کد اڑ ہے
چو با باد بیکران غم می کار ہے
نرا در حال اندازم فجواریے

خوشی بادشمن مای نشین	نباشد این دلیل دستدار
نن نجات بکلام که تا نو	بانی نابد در پیغراو
چه بسند زجانان این سخنها	بد و کهم که دست جلد داین
ولکن چون تو با غم کسای	مرا از ننگ من برهان بیای
اگر عطار تو میسین تا بد	برو کوبند در عالم سزار

دی زد بر آمد بر و سبکین	بالب بر خند چون سبک
عالی نظاره کی چسوان او	دست برد از نده پای اندر کل
علم درو صیف لبش لا بعلم	عقل در شرح خوش لا بعقل
زلف همچون شمشاد کسید	هر کجا در شهر جانی با دله
عاشقان از خیال زلف او	نازه کرد در هر زمانه شکله
تا نکر دی همدور لفسر جان	فی مبارک با بی و موعبل
جلد پشت دختا بدند از او	هر کجا بد عالی و عاقل
مزل عشقش لب پاکست لب	نیست عشقش ز نور هر کس
تا نو بیخاصل کردی زد و کرد	هر کجا از عشقش ناز حاصل
سند دل عطار غرق عشق	کی تو اند غرق در بند ساجله

لب لعل جان قری من	لب زلف دلر مای من
نو نو پی کر که کسای	کر بیند فلک صد کرم
کر چه نو در جهان بلای	به بلای جهانت دارم دوست
که نو پی کر جهان سزای	هر کس از کزاف میگوید
من برای تو نواز برای	اینهمه ز نجات میدانم
نو که جان منی بجای	کر با اینم اینصنم رو در
کر نو کوی که نو کدای	جاودان بادش شو عطار

در دست شراب ارغوانی	ز ساجد لب سنا پی
چون الش و اب زندگان پی	دوش آمد و پی نازد بنش
چون عشق بسوسم جوان پی	دانی که خوشی او چنان بود
بکشاده دهن بد لسان پی	بر کسب مینان خود سزای
صد عالم کافر می نهانی	در کهر خم زلف دلر بالمش
برزد محکش با محانی	آمد بر سر ما و بنش
از دست لبش بنا توان پی	الفصیحی سرور و او دید
بارب ز بلای ناکهان پی	دردی لبش در دستان کرد

در داکچین بز کو اریے	برخواست ز راه خرد داپنے
ز ساج بر پیش خود خواند	بس گفت نشان ده لجه داپنے
گفتا که نشان جان کون پیش	کا بجان نوبی و نه نشاپنے
چون پیر سخن شنید و گشتا	عطار سخن بگو که جاپنے

الحسن بواب زنده کاپنے	ند پیر وصال مائو داپنے
از دیده بر و ن مشو که نور	وز بنده جدا مشو که جاپنے
ما با تو چو پیر است کشیم	با ما تو همسوز چو کماپنے
پر سے تو زم که عاشق چپ	دور که چو من شو ی داپنے
ز نهار مشو تو در حنر البت	هر چند فلند رجهاپنے
سطر مخ مبارز با ملو کان	شکست شو و زنده اپنے
عطار سخن ہی چند کفت	رو حست غدا ی مرد جاپنے

اگر تو نوفت جهاپنے	منه تو منر کجا که جاپنے
کرده سر زلف دلفریب	از هر سر مویم اصحاپنے
در چشم زرد ز دست بر هم	چشم بگره بر جهاپنے

اگر تو پیر شد چو پیر است	برزه که کند چین کاپنے
طارے را طراوت نیست	ببطره چو نو دلسناپنے
ند مده مهر نور هرگز	هر ذره اگر شود زمانپنے
خو رسید رخ ترا کند ذکر	ببغا رض چون تو مهر نابپنے
تا من سگ تو شدم ناندس	از قلب من جز اسخو انپنے
سخان الله بخوبی تو	هرگز ندهد که نشاپنے
من شاک تو ام مرا چن چو	در خون مغلک بفر زاپنے
در عشق تو چسب ز عطا	مربی پیر کز اسبابپنے

کر مرد ایچد ز نار سید پیے	دین از نو دور در ابرو پشمن چسید
ان کفر ناکد شد دعوه پیک سو	کر نحو کفر کردی بنیاد دین فکید
اندر نهاد تو پیخه نزار دپوست	ز نار کفر تو خود کبر کئی اگر نبتد
هر ذره ز عالم سدیدت در ره تو	چو کو عبت که خود را مینو چو پند
مرد آن پای در زنه کسیر مرد رایپ	وز نه بکوشه رو کر مرد سستید
ای سب نفر مانده تا که تو دعوی	کر کافران ز عالم جان من از بلید
عطار مرد عشق فی سوار عالم	کر لیکه نه نهاد در بند سخن سید

مهر و دو عالم در جنب این جفتند
اگر ز هر دو عالم خود را بپسند

ای ز من بی خبر چه می طلبد
گر چه شهر باز معرفت بودم
مانده ام همچو کوی در ره نو
درد و عالم ز هر چه بود نبود
من استغنی را از عشق رخت
پیش حکم کلاه کوشه نو
گفتند درد نو هم می طلبد
پای ناسر ز درد نو ناست
چند با شتم ز دل ز جان بی نو
پنجبر مانده ام ز من عشق
برده بر کبر پیش زبان احسر
بپوش عطار را روان شود

خوش خست ز چه می طلبد
در خیم نبال در چه می طلبد
گشت پای و پیر می طلبد
چو کسبم در چه می طلبد
هر دم استغنی ز چه می طلبد
گر دم جاد گر چه می طلبد
در داز این پیشتر چه می طلبد
شده ام نوخدر چه می طلبد
وانده در بدر چه می طلبد
بستانم ز چه می طلبد
پرده من مد چه می طلبد
خون گرفته جاگر چه می طلبد

ز عشقت سوختم ایجان کجایه
ماندم بی سرو سامان کجایه

من اندر ره نفی ستم چه بدیدم
نه جانی و نه غیر از جا چه خبر
ز پیدائنه خونجهان بماند
هر از آن درد دردم بیو لیکن
چونو حیران خود را دستگیر
بیانا در غم خویشم بیست
ز شوق آفتاب طلعت نو
شده از طوفان چشم غم کشته
چنان دلت شک شد عطار بنو

دجا با مداد کاغذ منم آفتاب رو
گفتم مگر عزیزت حتام کرده
چون ساعتی بگردم من ز در شدم
دیدم نیاز بکنه ز در کار سخن
میگردانم بر این و اندام او خجل
کچو مسکینو بی درد فلکده بود

ز خود بر عالم ایجانان کجایه
نه در جان نه بر تو از جان کجایه
چنین پیدا چنین بجا کجایه
نذار درد در دمان کجایه
ز دست فدا ده ام حیران کجایه
چو کوه در غم چوکان کجایه
شدم چو ذره سرگردان کجایه
ندانم نادین طوفان کجایه
گر شد بر محبها زندان کجایه

بر من گذشت همچو مهر اندر حساب
گفتا بلیه فونز بنا با کبر کوه
او در در رخانی ز پیر و کوه
همچون کله که نو بدیدر کار جو
میزد سر بر لب و سنک بر سب
همچو میانش که شده اندر بنامه

چون دید آب دیده من کرم بر روی	مشه کلمه باد که دست از دل کشد
دست از دم بشستم و انکا کفتم	کایجان ازین دل عطار رنج

عشقا کریمه بد بد	این در بسند را کلید
نرسد هیچکس بدر که عشق	نشد هیچکس سید
بار اگر هیچکس بد و نرسد	اثر آن زد و در بد
لیک عالم ز عشق موج زینست	وزند عاشق بنام سید
در دل ازینست لعل عشق	بارها زین نفس مید
دزبانان عشق نغره زنان	بلسرو پای سید و بد
گاه چون خاک می فادستی	گاه چون باد میوز بد
دز میان از شراب خانه عشق	بدره نمان فطر ما چسید
ناصری بود چون دلشدگان	نغره عشق بر کشید
دل عطار را درین معنی	سختی روح پرورد بد

سزمت در عالم از سر کوه	ناستند رخ و کوه زده مو
چون میجویی دو چشم مست	چون میخور و کوه بر آب

نزل فلک ز بخان همبگفت	کی من ز میان خانت مندو
فرهاد کان فلک الحیرت	کو چشم که بگرد زهی رو
پیش لشراب خضر شد خاک	زیر قدمش بهشت کوه
دل زار بجاها بگرست	همبگفت بجاها کای بو
چندین منسین کاین است	چون ناده روی روز بهر سو
جان مطلبد ز کس و ام	بر روی تو میدهد صد رو
عطار نو و نیم جانی	بادوست بینم جانی کوه

کز نود و لختانه نو چند را محرم شو	ناج عالم اگر چه و نغز به آدم شو
سایه نوا اگر چه رسید کرد شکار	نوی چون سایه نغز خورشید ای و محرم
جانک در نو چند ایم معذرت است	نوی چو در نغز کوه صد عالم شو
بوده همزبان از پیش نغز شد	این زمان همزبان او سوز نا اهدم شو
چون ز اول و آخرت اینجا جس بر چو بد	کر کوه در میان نغز کوه شو
زنگ دیا که چون بشنم ز نغز شو	ناست همزبان دیا که چه بکشم شو
چست بشنم که دم از دریا است نا نغز	کر با میسر تو هم در بحر کل بجم شو
و نیا من ز غفلت با نغز از نغز	چون بیاید بحر صحبت بگر خرم شو

زاکه نو که هیچ کس تو ز هیچی کم شو	همه بود همه خواهی شد کنون تو پنج
وز هر خوی جو مردان پنج در یکدم	کز تو عطار پنجانی همه یک نام

تو نگر که جان جان که چو جان جانم	چو کعبه کی تو نایب که ندانم چو چو
ز که خوهت که با کس نشینم تو خیره	ز کجاست جویم ایجا که کس نماند هرگز
دل و دین باند و لاله تو تو خود چو خیره	تو جوان برفد ز پیش تو ما تو خود چو کعبه
ز کمال غنیمت تو تو مشور می سپهری	بنگر که چند عاشق ز تو خسته اند درون
چو ضیعی بدان نیز که تو خون من بر رخ	چه کینه مرا که من تو ز غم تو کشته کشم
بنیاد زای خرم صبا چه می کز بر نه	چو زلف تو لیس می عمان نکند تو
بفرخست ز اشکبار دل اش غم پر نه	چو بافت جان عطار ابری زد و تو

صد کا فریچ بندار دیندار کنی خایه	کر کسک از اعلت در کار کنی خایه
لبیبی هم مردان ز نار کنی خایه	در زلف پریشانرا بر هم فکته حلقه
ان ناو که مرگش پرخار کنی خایه	چو دیده من مردم کلبره ز خست بند
بزم بجو شرم ایثار کنی خایه	صد کوه جفا دین چو درم مر ایینه
نار اچو زبون دبد در کار کنی خایه	صد بولعج دانی کا با پس ندان

بردی دل من ایجان چو بانو که دعو	خود را عجز سازی انکار کنی خایه
هر صبح صبا زان رو بر خاک هفت را	کز بوی سر زلف عطار کنی خایه

نگر با بدل بچاره چو	چگونه می در در سر نکونے
زمانه در نشانی خایه	زمانی در نشانی جو اپنے
اگر خواهم که باشی از بزرگان	مباش از خرد بهران کونے
چو باشی نه کافر نه مسلمان	که تو نه در مکتوبی رستمنے
بگذره بسودست را	ولی ده نیست بهتر از تو بے
تو اعطار اگر چه دل ندارد	ولکن اهل دل داد و وضو بے

کر من اندر عشق مرد کار پی	ان بدو نیک جها بیزار پی
کفر و دین در با ختم در بند	چسبے کر بجو از دل داری
کاسیکه کر محرم مسجد نیم	حرم در در کس خستار پی
کاسیکه کر اندر خور مصحفیم	بکف من اندر خور ز نار پی
کر دل من هو سبب است پی	از می غفلت دبی سبب پی
چون نمی بدین وصال و نشان	باری از کوی پش نشانی داری

کر بودی زاه از من در حجاب
من درین ره درین عطار

نکاره

نکار مست و لا بعل کجاست	در آمد آن در مسجد کجاست
سپه چشم و شبیه و سپهر	سپه کرد بود پویند سپاه
زهر زهر که اندر زلف او بود	کر و میر میخ کهری و کجاست
در آمدش پیر ما سزای تو	بد و گفت ای سرب جاپه
فسرد میخ از زهد کردن	نبو آخر چو ایش کاها کجاست
چو سیرا بدیدان سنگدلان	بر آورد از دل پرانش اچ
زده افتاد درو آورد در کفر	نزد می ماندش درین نزاره
بیار یک زلف او فرو شد	بدست آورد ز جعفر جاپه
دگر هرگز نشان او ندید	کرد و بد بشا پادشاه
اگر عطا دبا او هم بر فتنه	نزد بدیش عالم برک کجاست

هر دم مست بازاری کجاست	راستین چیست بهنجاری کجاست
می عشق میچشان و سرا	مست کردانی و دکار کجاست
کاه از کفر بدین باز ادری	کاهم از کعبه بخمار کجاست

کاهم از راه بقیع دعوت کجاست	کاهم اندر سراسر کجاست
گرد مسجد نجر ابا ب سیر	کاهم از سبکده در غار کجاست
چونکه اسلام مست با اند	از مصلحان بزنا کجاست
چون مرانیک ره درین	بردم در ره کفار کجاست
بس که سیران حقیقت بن را	اندرین واضع بر دار کجاست
ابدل سو خند کرد بر	خون خور وین زنی و بار کجاست
بر اسد کل صلح شت رو	همچو کلین ستم خار کجاست
انش اندر دل اعدا فیکه	خاله درد پده اعتبار کجاست
بوی از بجزه عشق بر	باده از چهره دلدار کجاست
غم معشوقی که شادی است	در ره عشق جو عطار کجاست

ز سگاکوین ایخان که مدهر است	که ندیدم از نو بویی و گذشت نکره
نغمه جو مرغ لعل شب و روزی	چو بلیک رسید جانم کس از این کجاست
هر ندانم کسادی بطریق مهربانی	هر دستانها بستنی کمال دلستان
چو بر کجاست در راه مه عاشقان جود را	ز سیرا دستم جو غم لبرد و این
دل ان نشان کوپ ز جهاج است	که خبر نبود در او که بود در میان جان

دو جهان بر از کهر شد ز فروغ تو لکن دل دشمنان عاشق غمگین بسودند هر عاشق بیدار هم بیدار آن عاشق عباب گفته بود که برانگشت نشاتم	بوکت توان رسد که تو مجر می کنی چه بود اگر شراب بر دشمنان شام ز نو ناز اندر هر آن بوی می توانی چو بر لب سوخت عشق چه برانگشت
اگر زنی تو عطار را روضال باند دو جهان بسرد زار در جوهر معانی	

پیه ترکیبات

کی باشد ازین نشک نمناک سبب اند عقل کو هر از کل و بر خیمه چار طاق ابوان ز مراثت خراج چار عنصر عشق است براق بیادین زاده ان لحظه که جان شود خرامان بر نغمه ارغنون تو چید دست نازان و پای کوبان	دل خیمه جان زند بر افلاک بفشارد روح دامن خاک در حلقه عاشقان ناز چاک امید خدای از تو نوباک من کیست طفیلی بغیر اک در هودج کبریا بر افلاک رقص خوضون جان خالاک در محفل قدس با طرباک
--	--

بنام و نشان دل محبرد فی از صفت به همیش بس در مینما کمال کل	وز مستی نیشین پاک فی از صفت طبع به پیش پاک ساکن شده است ختم الاک
--	--

در ظل سیراد فانی الفت واهی طلبد بسیر وحدت

هر که بود ابر صیفی والا من ساه صفت فناد بر خاک تو بار کشاده بال همت افروخته رایت جلالت نکته زده همگی پادشاهان و نه حجه شک افرویش بر بوده نقاب ناسوحه الله در شعله نور عشق کبریا اناد ز بنده سر تکلیف در صبر کبر و وصل با رازان سان چون فطره از این رجوع جیب	وارسته توان صبر و و نرنا فازغ ز کاکش سمننا در جوهر بوی لای الا بر طره هفت سف مینا بر اوج سر پر چرخ حضرا پرونده رخس دل بصحرا از چشم زرد دران سناشا بالمعبر بر حسن پیکنا ایمن ز فضولے من و نا شبنم که قد درون در با بکله کیدان شاد آمد اینجا
---	--

اندم که جمال ناری پند **ایا که کار و بار پند**

شهرت و جوداد مبراد	بر باد نهاد شهرت بنیاد
باد است که خاک را براند	چون باد که کشت خال اسناد
دل خست شهرت عفل بسوز	شهرت چون عوام خشم جلا د
کر شاه بشو و وزیر است	خرم بود آن باراد و انرا د
و بر هیچ بضدان بود کار	بنیاد همه بنیاد بگرداد
خان کج و ظلم خشم دائم	بر کج از این ظلم مبداد
که خازن کج این وصل	که باد بدست رند و شتاب
در کسبه بهر خاتم دن	وان مهر بدست عشق همزاد
سلطان خونینه نقل فرود	شد شاه و وزیر و شهنشاد
سدخانه خراب شهر خالی	از گفت و شنو بانک فریاد
عقال مناصب و لایست	هر یک بیلاد دیگر افتاد

در انجمن مقرر است **زیرا که بدین قدم است**

من جز نوندارم از جهان کس	و خراب دل ایستم ازین پس
--------------------------	-------------------------

ز خال در تو بود اول	هم با سر خور رفت ازین پس
ان او ج فلک چون نیست معلوم	باری ز نشست خال بر سر
چون رو صند خلدان لاله	بر سوس و پاسبین و نگر
در خال بین بی لاله	کز دیده خور بر و نگر
از جعد شهادت و حج و کسوف	و ز لعل بیان نقاب اطلس
هم ز کسوف نبار محسوس	هم بلیل نظر عاشق احزس
بر رنجد از خندان غمزه	بکسند ز این محسوس
از جور چهار و هفت نمانده	مخوس و محجره مسدس
سرفهای برهنگان کفره	اجرام محض مفدس

خاموش زبان و بهر مو **بصوت و حر و وفادار**

ان خاک ز نور لطف برخواست	و نگاه روشن از جیب راست
شد جانور که استپانسن	بر ز رضه و هم داناست
هر لحظه از فیض فضل ان نور	ز بی و نشاط دیگر راست
پیر که فلک جو محرم	بر چهره او جو نور پیداست
فدای که خالصه کو	در جنب وجود او نهیاست

مطلوب ظهور سزاوارست
درج کهر کوز غیب است
دز کوبه طالع اداست
کین وصف چنین بر سر عشا

مقصود و سحر نفس است
غواص مجوردین و دنیا است
فنجون لوی عز و اولا
بن خد و قبای او بود در است

سیود از دکان پرودینے **هرگز نشو این سخن بے**

رفند سران بزم سلطان
ربحان ریاض الشیو است
بر برده طبع کشت خاموش
شد فطره بچط و دره چو شد
انار خضال جسم کمر شد
با فطره شبنم سحر کا
دز پرده نیس هم او از
چون صبح نشان بنای پیچو
چون سوخت پند بر آسود
در نسخه کیمای نو چید

مانند جنبید را بد زبان
بر دند سفال ز انجمن دان
نوبرده فهم شد سخن دان
از محو صفا صنع بن دان
در مطلع نور فریب جانان
بزر و ضمه وصل او سلطان
چون ناله نیم خواب سندان
بهری بنشان سزا است بشا
مثله یکن از جمال خوبان
خواندم کفناست مغربان

اینست سخن که نانو اپنے **خود را بزبون در نما اپنے**

ان کیست بران سپهر عظم
انخاله کی سادان فد
که کار و جهاد رو که
در یار که جلال مفرد
در نور جلیش شخ اکبر
جانی مرو و موجود فر و شو
در حرف نغمت باز بایه
کر بر سر ستر ابر معصما
خوش باد چیسند روز
کک از دایح سر سبنا
بگذره سپهر بفت خور
عطار ز شعر عشق بز کوش

وان کیست وز ای مرد عالم
و نزاب در و بلاد احکم
که نام لجه جهان در و که
دز جلوه که جمال محسّر
در نقش کیش اسم اعظم
در نسخه کیش بن لقب کم
اسرار زمین و آسمان هم
افاد دلت زهی مکر کم
روز که جهان شد مسئله
چون شرح دهد زبان ککم
یکم ز شراب چار کون ام
انوار صفایات مبهم

نو نور هوای انجمنے **بر خال قلمی نا کھ اپنے**

انگانه
سنگداری

ایضاً فی النجم

فداک لای واتی این نفسه	براف اندک بر غم عمر
ترا چه عالم و چه عرض و چه فروش	که صد عالم و رای عرض و عمر
کون رو خانیل عرش این	چه سر بر خط خاده السق و حبه
نوی سلطان مطلق در عالم	که خط در اندلس و بجای و حبه
ز لب کلمه می جریل ز زلف	شد چون جبهه الکلبه و حبه
چو اندر عالم جان او صدای	از آن ساپه دایم می در حبه
چو دایم رحه للعالمین	از آن جرم دو عالم این حبه
نکرد مطلع بر نفس تو کس	که نور بر زنده طاق حبه
چو نور بر زنده طاق حبه	که اندنا چه نوری و حبه

فیسج الذی یسر بعد الی الجرد و الماکو کله

زهر ز عرش اعدا بر گذشته	وز انجاء عرش الازر گذشته
همی رو خانیل بجای مانده	نوی جاز از سر گذشته
هم از عقل معظم پیش رفته	هم از روح معلول بر گذشته

قیامت نفی است که با این	نواز دی و ز فر دار گذشته
بجای صفت تو از عالم افزون	ذو صفت در با بر گذشته
بیکدم چون که هر زشت بر	از این نه طیب است بر گذشته
شده مستغرف نور مستغنا	ز عدد دور است با بر گذشته

زهی دای اسرار دنیا و دای انجمن و انجمن

زهی روز قیامت روز بارش	خلافی سر بسرد را خا در
که کاران کبر جان خود ز نهاد	هم جان بر کف اندر ز نهاد
کجا پیغام بر دانی کران روز	بسوزاند سپند روز کارش
نوی بخندار کل افزیش	که حق بجلد کرد اخنبارش
چو نور بر باد بد ملک عالم	ملک نصر آمد افتخارش
صوت چرخ از آن نور افکند	که چرخ آمد بطنهای تارش
فلک زان میر و با طشت	که هست از دیر کا پی طشت دارش
بهر آینه از آن می بدت بر	که از خالی تر نبود غبارش

زهی دای طول بخش کبر شفاعت اهل طلاق روز شنبه

هو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بے پری سراواز مہیلا د	کہ اعطاردتتتتتتتتتتتت
نجا برہم زدتی فنہ کرد ہے	بدیوار مذاہب دختہ کرد ہے
نو کھنے انجہ احمد کھت با هو	نو کھنے تریسیر اسرار با هو
نو کھنے انجہ سلمان در زہار کھت	نو کھنے انجہ منصور او عیار کھت

نوستار طہیف مست کرد ہے	نوستان شہین پست کرد ہے
نود عالم زد لاف نوکل	جفا چٹا لمان کردی پختل
نو کھنے سرتو حید خداوند	نداری در نضو ہمچو مانند
نو کردی راز پنہان اشکارا	بنا با من بگو معنی خدا را
کہ ناہاسم و فوفی از معانیے	کنم در علم حکمت کا مرا پیے
پیار کو کہ منز لگا ہ ان پار	کہ پنہان بدہنش از چشم غبار
بنا بر کو کہ ان روح رواںم	کہ تا این ہم جان برو حیث اسم
پیار کو نو حال عاشقان را	کہ در ذراہ خدا کردند جان را
پیار کو طرب و فقر و درویش	کہ دارم من دلپازد کردار و پیش
پیار کو کہ انسان کیست در دہر	کہ با شد کند مغانی با بیان شہر
پیار کو ز حال زہد و تقویے	بر پیش کیست بر بعضی و دعویے
پیار کو کہ راہ حق کلام است	ذرو مال بجان بر کرد و وام است
پیار کو کہ ابن افلاک و ایوان	ز بھر چہ پست ہمچو چرخ کردان
پیار کو کہ لذت بجان چہ پست	درد و ابتلا جان بجان کیست
پیار کو کہ سلطانان عالی	ز عدل خود چہ خواہد کردہ ظالم
پیار کو ز حال شاہ ظالم	کہ از ظلمت مجرم پاکستالم

پیار کو کہ خود حق را که دید او	که این فطره شد در بطن او
پیار کو که سر لو کشف چپیت	معانی کلام من عرفت چپیت
پیار کو ز حال نوح و کشتی	اگر با نوح در کشتی نشینی
پیار کو سلیمانی کدام است	چرا در کیش او پر تکره را مست
پیار ز حال فاضل کو و غنی	چرا خود را چو ایشان و بختی
پیار کو ز حال احسانیم	که با ساقی دهد جام شرابیم
پیار کو عوام الناس را حال	که بی نشان گرفتار ز زمان
پیار کو طریق اغنیها را	پیان گردان فوسر اولیا را
پیار کو که ان زنده کجا شد	که ازین جان شیرین می شد
پیار کو که از بگدن احمد	که وهفتاد و دو دولت بر آمد
پیار کو ز عشق بار سر مست	که بر دست عشق او را خود اند
پیار کو که زنده کیست جاوید	که از وی زنده چه دارم امید
پیار کو همه اسرار عالم	که در حق بجز با او مستم
چو که اینست سوال آن از من	هر و بر دم سر اندر جیب غم
فادام در نغمه که اللهم	هر جایی نون پشت پناهم
مهر چرخه که دار دانه نای	سوال کرد از من در کلامی

شوق دانا ای اسرار نهانی	نمیدانم من مسکین بود اینی
نوک بالکن بفضل خود زبانت	یده سرف که اسرارش بدانت
زمن پرسد نام ستر نهان	زمن پرسد نام رمز سپران
سوال اوست از اسرار منصور	سوال اوست از موسی و اخو در
مرا پرسد ز مشکلهای عالم	ز ستر کدام و احوال ادم
مرا گوید که اسرار ما را	طریق مصطفی و مرتضی را
مرا کی ز کمره اسرار کهن	طریق خبدر گمراه کهن
مرا پرسد که راه حق کدام	که را دینی که در عالم شامست
که قادر است بود بی اسرار	که گوید اسرار اسرار کاز
مرا پرسد از ان پسو کا مل	که لطف زو که در کینست فاضل
مرا پرسد ز غنچه و سرتک	چرا حق بک و دیگر فاضل غلت
دگر پرسد سلیمان چه چیز است	که همچون یوسف مصر عزیز است
نکردی نوسلیمانی چه دانی	رموز عشق سلطانی چه دانی
رموز مرغ و مور و وحش و صحرا	چه چیز است کان سلیمان دلداد
رموز ما و مور و ماهی و طیر	سر سر کهنه نام در منطق الطیر
میان اینها این سر نهان است	میان اولیا انا عیان است

دکتر پرسد ز حال هاضی ما	که او شیخ غیبی داند بگو غا
ز شیخ و فاضل صفتی چه گویم	طریق مرصفتی را از که جویم
بمخود بر لبه اندر شیخ غیبی را	نمیدانند امام حق و علی را
شربعتی اگر کنند بظا هذ	ولکن سر مضار را کشند بنگار
دکتر پرسد ز حال احسانم	چرا نافع شوند اندر شرابم
جواب این سوال از من بناید	سر این راز را گفتن نشاید
همه عالم از این آزار دارند	بنزد حق از این که تار دارند
دکتر پرسد عوام الناس چونند	چو در دالین باطن زبونند
عوام الناس احوال مشکل	عوام الناس پایست در کل
عوام الناس از بعضی ندانند	عوام الناس در دعوی جانند
عوام الناس خود خود را زبون کردند	بد برای جهالت سر کون کردند
دکتر پرسد که حال و لیل چیست	انام دین ز بعد از صحت کسب
نباشد بعد این که تار کسرا	نیادم در دل خود این موسرا
دکتر پرسد که آدم از چهار رفت	بعزیز در بهشت جاودان رفت
بگو آن آدم و کدم کدام است	چو در راه روان دانه داشت
بگویم زین سخن ای بار محکم	در این سراسر که باشند همدم

و کلام

دکتر پرسد ز عشق بار مست	که اسرارش ز انسان هست کویست
بدینا فی زبان اب حیا تم	رمان از سخت ریخ و معانم
ز سر که جهل نامن زنده کردم	میافا شفا خسته کرده ام
ندادم این سوال را جوابی	نخوردن از این سر خسته ایی
بگو بدان بفضل خود خداوند	کجا بدزدل من فقل این بند
دکتر گوید ز سر کار سب کو	طریق آن دل بیدار سب کو
سرا که هر که از سر این راه	که باشد واقف اسرار الله
هر که واقف است الهیست	جنبید و شبانگهی کوا هست
جنبید و با بزبدا که بودند	بشرع مصطفی اکاه بودند
طریق بعضی را راه سب بودند	انام بحالمدل اکاه بردند
بروای بار این سب را ندانند	هکو اسرار بز دانی با عیار

باقی پرسد از اسرار این بار **که همان است چشم از چشم آغبنا**

جواب این سخن ستر نهان است	ولی آن بارد در عالم عیان است
بود روشن سوزان نور سپیدان	وله منکر شد ترا بجهل نادان
لجا افتاد لب در دهان فاش	نادر دایب بد چشم خفاش
نمیدانند چو نطق از نور	چنان دادند که از چشم مست نور

حقیقت منزل اول است	بمعنی در زمین و آسمان است
مقام او بود اندر محمد جا	از و خالی نباشد هیچ ما و او
هر شکر از بیک است همیشه	چرا که آن مابد و چه بیک است
اگر خالی بود از وی مفاهی	نه همیشه داشتی از وی نای
دو عالم از وجود او است موجود	هر آن چیزی که بپند او بود
بیاض اینچنین میدان که کفتم	بظاهر سراورای نهفتم
کون یا نو بگویم که بدانه	زجا همان در پنجاهار معاینه
از و باشد حقیقت همیشه ما	مرا و داد و وجود است ما و او
باز نزدیکتر است آن بار	کیمی داند که شد از خود خبر دار
نو که خواهم که پستی رو دلدار	طلب کن مظهر معنی سر از
بمظهر بگو که بر روی است	حقیقت در آن دلدار پینه
بچشم نزل بیا بدید نورش	که گشته همه جاد و حضورش
چو دانسته بمعنی مظهر نور	شود اندر حقیقت همچو منصور
شواهد معانی همچو انوار	بگویم سراور بر سر دار
سوده در هر جا مظهر نور	و پند نادان از آن نور است مجبور
بچشم جان که کن در جانان	که تا باب حقیقت بوجانان

بچشم جان بین آن نور مظهر	که تا بپند معنی روح حیدر
بچشم جان بیا بدید نورش	که تا با بپند معنی روح بولش
بود حیدر حقیقت مظهر نور	بیکه همچو خورشید است مشهور
حقیقت بین بود در نظر کن	بجز از او وجود خود بدر کن
بچشم که نور که بر وی بدان نور	اگر نزدیک را بشی شوی دور
و کرده بر وی از وی بود نور	بمعنی و حقیقت در حضور
مرا در جان و دل آن با باشد	ز غیر او دم بیزار نباشد
حقیقت در زبانم است کویا	بود در دید من نور دیدن
مرا و اگر شناسی راه با به	حقیقت مظهر الله با به
نویشتا آنکه او از نور دانست	بیکه استکار از صفای است
نویشتا آنکه مقصود جهان است	بمعنی رهبران کاروان است
نویشتا آنکه خوا و او پله خود	نبی ز بعد خود او را خوانند
نویشتا آنکه او در عین دیده است	هر درهای معنای را کلید است
نویشتا آنکه از باب التجا است	بفرمانت حیات و هم مستا
نویشتا آنکه او را جمل وجود است	که هم در جان و هم در سره توانست
نویشتا آنکه او با حق پست	بمعنی میدان که شاه المر است

نوایشنا آنکه او سپر مغان است	حدیث او زبان بی زبانست
نوایشنا آنکه بی سر را و کشت	حدیث خرف و انوار او کشت
بود آنکو متحد بود جانست	محل نزع بوسید در همانست
بدان بوسه بدان سر را پاکست	مر او را سر در سر را پاکست
هم او سر داد باشد لبها را	کرم او سال را شد او لبها را
امیرالمؤمنین اسم وی آمد	چند سر او خود از بی آمد
امیرالمؤمنین آمد امامم	که مهر اوست در دل همچو جام
امیرالمؤمنین است نور بر زبان	نور او را سطر و نصرت کفایت
امیرالمؤمنین است نور آفتاب	امیرالمؤمنین از جمله آگاه
امیرالمؤمنین است اصل آدم	امیرالمؤمنین است فضل آدم
امیرالمؤمنین روح روانم	بمعنی نظیر کشته دردی نامم
امیرالمؤمنین دانای سنیاست	امیرالمؤمنین در جانا بوی بد
امیرالمؤمنین اسبدان کشته است	مر او در کل افغانا پناه است
امیرالمؤمنین است اسم اعظم	امیرالمؤمنین است نفس خاتم
امیرالمؤمنین راه طریقت است	امیرالمؤمنین بجز جفت نیست
امیرالمؤمنین است اصل ایمان	امیرالمؤمنین است شجر ایمان

امیرالمؤمنین هفتار آمد	امیرالمؤمنین هفتار آمد
امیرالمؤمنین در حکم محکم	امیرالمؤمنین در حکم محکم
امیرالمؤمنین را تو چه دانست	امیرالمؤمنین را تو چه دانست
ز بغضش راه دروغ پشیمان	ز بغضش راه دروغ پشیمان
ترا ایمان و دین از وی نامست	ترا ایمان و دین از وی نامست
درین عالم بیچسب من راه دیدم	درین عالم بیچسب من راه دیدم
بغیر از راه او کان راه حق نیست	بغیر از راه او کان راه حق نیست
بمعنی اهل دین را راه وحدت	بمعنی اهل دین را راه وحدت
ترا از سر حق آگاه کردم	ترا از سر حق آگاه کردم

در کبریا طریقی عاشقان **حدیث عاشقان جانشان را**

سر او را در جهان بس عاشقانند	کبر روی مگر زمان جانها خشانند
سر او را عاشقان بسبار باشند	سر او را نفس سر را باشند
هم در عشق او باشند فرهاد	که در اندر خور هستند خود باد
هم در عشق او اندر ناک و دو	دو عالم نزد ایشانست یک جو
همیشه با خدا همسر از باشند	ز مهر چه غیر او بس از باشند
نی خواهند چرخ لافا بس	ز خود فانی و باقی در با بس

سر از شراب عشق سرمست
 هر زاد دل و جگر جگر
 هر در عشق و با شدند سلیمان
 نوکر خواهی که دانی عاشقان
 براه صفت در روان شو
 ز عشق مظهر الله پایه
 ز عشق او شو مانند منصور
 ز عشق او شو بهیچن سلیمان
 ز عشق زنده جا و بد با پیش
 ز عشق او شو بهیچن خورشید
 ز عشق زاده بز دانی بد پایه
 ز عشق او هر اسرار پایه
 اگر عشق او در جان نداری
 نباشد عشق او کرد دل تو
 نو در دل در عشق او عطار
 نو در دل عشق او منصور

هر در عشق او بنیاد داده از دست
 روز در دانش و جوان چو بود
 هر زاد دل و جان نو را نشان
 طریق رفتن آن سالکان را
 نو هم در راه آن چو عاشقان شو
 لب و او حقیقت راه پایه
 ز عشق او شو نور علی نور
 دهی بر جن و انس و طبرستان
 بهیچن بهر از خورشید باشد
 بانی در لقای جاودانی
 طریق بن سلیمان بد پایه
 درون خویش بر انوار پایه
 بهیچن دانش و ایمان ندارم
 ز بهیچن پاره کی حاصل تو
 که نایابی معنی واقف یار
 که ناکوئی انا الحق بر سردار

ز عشق او هر اسرار دیدم
 نو در دل در عشق او چو سلیمان
 ره روز عشق او بردم از دست
 سر عشق ز بود خود بر کرد
 ز عشق زنده جا و بد با پیش
 بهیچن عشق در کس ندانم

سر و داد دل عطار دیدم
 که نایابی حقیقت اصل ایمان
 ز عشق او شدم سید و مست
 بگویم و حدیث او رسیده کرد
 حقیقت بهیچن از خورشید کشم
 بگویم با تو اسرار نهادم

در کسب طریق فقر در پیش

که در کسب از در او در پیش

طریق فقر دان راه سلامت
 نوکر خواهی چه حد فقر و خیر
 حقیقت شاه درویش را دهند
 نوکر همیشه در کارگاه
 ز دنیا بی نیکی کن دست دل هم
 بهیچن از فضل ابد رضاده
 نباشی غافل از وی بکرمانه
 بهیچن او بود درویش آگاه
 بود ماورا سرمه صفا را

درین ره باش ایمن از ملامت
 نو اندر فقر شاه بحر و برتے
 که سلطانان عالم را پناهند
 توان گفتن نو در پیش این راه
 بهیچن بهیچن بر هم ادھم
 دل و جان را بنور و صفا ده
 بجواز عجز او نام و نشانی
 که بر اسرار چه کرد در او راه
 که نیند او طریق مرخص را

بدن مصطفی ما مور باشد	بواه مرخصا منص وور باشد
بود در پیش انکوره دانند	حقیقت مظهر الله دانند
عوان در ویش دان امرد آگاه	که بر دارد وجود خویش از راه
عوان در ویش دان کار بر آید	طریق حقیقت کتار دانند
عوان در ویش دان کاره بین آ	حقیقت بر طریق شامدین است
بود در ویش کود لدار باشد	همیشه مرهم ازار باشد
بود در ویش که خود کشت آگاه	فضا خضر خوار رضا داد
بود در ویش کود آرد توکل	بدین مرخصا دارد توکل
بود در ویش کود آند دبان	نباشد ذره اور احسانت
بود در ویش کود شاد باشد	ز غمهای بجان آزار باشد
بود در ویش انکوار است کو بد	بغیر از راست چیزی نبود
چود انست که در ویش آنگانند	مبادیده بینا عیانند
چود انست بانسان اشنا باشد	چو ایشان بر طریق خضر باشن
ز در ویش بانی جسمه اسرار	شود اندر حقیقت و فقر یار
همه باست که همچون مر مستور	حقیقت یکدیگر را چون برادر
حقیقت بین شوار خود گذر کن	بجز حق از وجود بدر کن

چودل خالی کنی از غیر لدار	نماند در وجود غیران بار
شوی اندر حقیقت واقف حق	چو منصف و اندر این درانا الحق
شود در ویش که اندک مسلم	تو باشی پادشاه هر دو عالم
دگر برسی که تصور از کجا گفت چرا اسرار نهان بر ملا گفت	
چو شد منصور ما مور شریعت	بغیر دید اسرار حقیقت
مرید جعفر صادق بیجان بود	شای خضرش ورد زبان بود
سجود در که ان شاه کرد پی	سر خود خالکان در گاه کرد پی
ز جعفر دید با نوار معانی	برو شد کشف اسرار معانی
ز سر و حد حق کشت آگاه	وجود خویش بر داشت از راه
یک کشت غنی در ره حق	ز بازش کشت کو یاد رانا الحق
حقیقت کشت رو پند ز دریا	چرا اعدا داد دریا بدینا
شناستند بنور خویش آنگاه	لبوی بحر وحدت یافت از راه
بدر با باز رفت و همچو او شد	با دل بود در آخر هم او شد
در بعضی اما الحق گفت منصو	ولی در بیان عطار است مسود
انا الحق گفت او و من یکم	ولی داشت کار امن بختم
اگر با جان نباشد باطن حق	کرا توه که او کو بد انا الحق

چنین دارم ز دانا بان روايت
 که بي پرسيد از منصور پاري
 نوابت مي نوادر بزبان
 هيش از کان اين سفته
 بيا بامن بگو در سخا اين را فو
 جوايش داد کفتاي بار جانان
 ازان گفتم رهوز اين حفاين
 با سر مغاني را جو بکند
 بيا البالك اين سر را بشنو
 زماني در کربان سرفروز
 نغز کن که اخراجا بپاي
 نواز اين عالم فاني بسرداز
 نواي ارجعي را کوشيد
 ازان سخن سر اي کز کن
 بعين بيدان که نواز بجايد
 بانده در سبوت قلب ن

بگويم با تو بشنواز حکايت
 بيا بامن بگو اين قصه باره
 چرا سر را گفتم بخلقان
 با خراشکارا باز گفتم
 ز درو اين سخن ده پرده باز
 زمين بشنويان اين معاني
 که نوحه را بداند اين خلاي
 طريقي راه بز داني بويند
 چا سر رکان خوش مهر و
 ازان کلماتي معجزه نو بوز
 در پيچي نفس بهر چرايه
 بشناسان خوش روز باز
 چرا در خانه کيل ارميد
 بسو عالم رسد سفر کن
 لبان فطره اندر سبوت
 بدست خود سبوت بر زمين دن

سبوت بکن که ناپاي نو بجه
 نو پنداري که اين مشورا باشد
 خيال دزد نو فکر بجايست
 خيال و وهم خود از راه برگر
 نه هر کس پر خواني پر باشد
 با سر حق بود سپر حقيقت
 چو پاي دامنش محکم نگذار
 ترا راه حقيقت او نسايد
 بگويد با تو از دين پيغمبر
 بگويد با تو احوال شريفت
 بگويد با تو راه دين کدام است
 ترا وسوي مظهره نمايد
 بعلمش بسطهر راه بايه
 چو مظهره ناهي پاي نو بجه
 چو مظهره ناهي از خود برزو
 چو مظهره ناهي سر د خدائيه

روي در بحر حد همچو فطره
 حجاب تو هيمن بپندار باشد
 ز فکر تو همه کارت خوابت
 بپيراند رطريفت دامن سپر
 دين ره مرزا دستگر باشد
 طلب ميدار او را کز رفيعه
 بر سر دامنش از دستگذار
 در سر روبرو بکشايد
 بگويد با تو از اسرار حيدر
 بگويد با تو اسرار حقيقت
 که اندر راه دين حق نام است
 در معبر برويت او کشايد
 بهر چرخ دل انگاه بايه
 روي در بحر حد همچو فطره
 بکوي رسد حق را ستموش
 پاي در حقيقت الشدائيه

چو مظهر با فخر خاموش سببا
 چو مظهر با فخر انبیا کج حقیقت
 چو مظهر با فخر منصور کردی
 انام مظهر حق منظر دان
 امیرالمؤمنین است نام ان شاه
 امیرالمؤمنین راه طریقت
 امیرالمؤمنین استاد مویج
 امیرالمؤمنین مویج عمران
 امیرالمؤمنین دانه خلیل است
 امیرالمؤمنین علی بن مریم
 امیرالمؤمنین با جان منصور
 امیرالمؤمنین میگفت انالحنی
 سرا از هر دو عالم اوست معبود
 ز عشق او کون در جو باشم
 مرا عشقش نبود خور و کرد
 نای عشق او اکنون کنم ساز

مکن با جاهلان سرخوش
 بدین هم شریعت هم طریقت
 انالحنی کونای نوز کردی
 نو اورا مظهر نوز خدا دان
 امیرالمؤمنین از جمله اکام
 امیرالمؤمنین شاه حقیقت
 امیرالمؤمنین اندر منم روح
 امیرالمؤمنین بعبود کجگان
 امیرالمؤمنین با جبرئیل است
 امیرالمؤمنین با روح محمد
 امیرالمؤمنین دگر دیده سوز
 امیرالمؤمنین سلطان مطلق
 در دیده دل اوست موجود
 برادر عشق و خاموش باشم
 بگویی و حد حق را بسنو کرد
 بر آورد در خون قربان داد و آواز

بگویم سزاوارا اشکارا
 منزلان جان فدای شاه با دا
 نشسته عشق و برجا عطار
 نو که خواهی که این سررد اینی
 بیوی کلبه عطار مبرور
 سخن اندر حقیقت کعبه عطار

ندادم از ملاک خویش پروا
 سر من خالک ان در کاه با دا
 بگویم سزاوار بر سر دا از
 رموز حقیقت گزار داینی
 چو او نوار بین اسرار مبرور
 بمعنی این سخن را باد مبرور

دگر پرسوی و فخر و زین معنی جواب این سخن بشنو که کفیه

ز خال فخر و معنی چه بر چه
 بخود بر لبه دین مصطفی را
 بظاهر هر و ندر راه شریعت
 صد بگریه و یکدانشند در
 شریعت بود مغز حقیقت
 شریعت چون چراغ راه باشد
 محمد در حقیقت رهنا بود
 محمد گفت امت را درین راه
 محمد انوار شریعت

کایشان نیست اندر عرش و کعبه
 نمیداند حقیقت خود خدا را
 شده غافل از اسرار حقیقت
 نمیداند که دارد گوهر و در
 بی این وان باشد طریقت
 طریقت راه ان در کاه باشد
 و چه مفصو این ره مضیا بود
 علی سازد ز اصل کار اکام
 علی مرصفا نور حقیقت

اگر قول نبی است شودی
 نیز قول رسول اثر کردند
 شنیدند توحیدش منزل خم
 بینه گفتا علی باشد امامت
 بخود بر لبند در مصطفی را
 شنیدند توبیان استوارا
 بجو اکنون دلیل هادی راه
 توانی جا علی فی الارض زین
 بقران اطیعوا الله فرمود
 نکرده کوش قول مصطفی را
 ز قول مصطفی بشنو پایی
 که مخالفان جهارده نماید
 اگر او در جهان بگدم نباشد
 سونست آن حقیقه اسمان را
 چو عالم از امامی نیست خالی
 بنردی که حقیقتش او راه

خلافی در راه امت بنویدی
 سراسر خلفه اکراه کردند
 چرا کردی در آخر امر اکم
 بگوید با تو اسرار فایمانت
 بنماید ره تو رسم مدارا
 چرا منکر شدی قول خدایا
 که تا کردی پی ز سر کارگاه
 خلیفه بعد پیغمبر دان
 ترازان مصطفی آگاه خبر تو
 ندانستی بعضی مرضا را
 که باشد در جهان از امامی
 ز اسرار خدا که شنا بد
 حقیقت عالم و آدم نباشد
 بپوزد منما خلق جهان را
 کردانی امام خویش خالی
 بمانی مرید و مردود درگاه

علی را دان امام اند حقیقت
 علی باشد نسیم ناز و جنت
 علی باشد میان خلق فایم
 بجز راه علی راهی نگیرد
 حقیقت است فایم در دو عالم

برو شد ختم اسرار سر بیعت
 کد بز تو چو بود ز نار کلدان
 علی را در جهان میدان نمود ایم
 که نادان خجسته و نادان عیب
 سخن کوناه شد الله اعلم

در کبری که حق را دیده است او که این قطر باشد در بحر اولو

بگویم با تو ناخون را که دیده است
 هر آنکس در حقیقت برین است
 بدین مصطفی او راه جوید
 نمودن مصطفی را راه مبر
 سخن او مصطفی و مرضا کو
 بدینی مظهر انوار حق را
 ترا اندر حقیقت ره کند
 چو دانی بزرگ بشکلم او شو
 پس آنکه اخبار خویش بگزار
 بدو دست و پانز در دوید

که این خطر که در دنیا رسیده است
 ببعثت و ائمه اسرار دین است
 حقیقت ره لبو شاه جوید
 ز سر مرضنا آگاه می شو
 دلیل ده بر راه مرضنا جو
 ز سپرد راه جوئی این سبقت
 ز اسرار و بی که شنا بد
 ز هر راهی که خراب بد برو شو
 بجز راهی که گوید کوش میداد
 که نادان حق ره پستی اعزید

بمغضه چونکه اندر حق رسیده	بدر با همی نظره ارسیده
بدید در حقیقت رود لداز	شوی اندر حقیقت واقف کاز
شناسان شود ناگاه حاصل	شوی چون نظره اندر بحر وصل
شناسان شود نظر اول بار	که ناگریدی ز بحر و خبر دار
ترا از هر دو عالم افسر بماند	بمغضه از دو عالم برگر بماند
هر آنچه هست پدید و دو عالم	هر موجود در ذات آدم
در وجودش پدید آید پنهان	نمودارد دو عالم کشت انسان
و پنهان کسی باشد درین در	که او باشد ز حال خود خبر دار
ز حال خویشین آگاه باشد	بمغضه در ظرفی شاه باشد
درین که خاک است بر صفحه شود	ز خود بیگانه با او آشنا
تجدد است انوار شریعت	ولا کبر مغضه بحر حقیقت
مغضه در راه در صیقل کوه	طرفی راه دین مرصع اجوه
چنین کردند اناها حکایه	ز عبد الله عیسی ابن رولیه
که در جنگ جلار شاه مردان	میامرد و وصف چون شیر خزان
ساده بود وصف خویش میکرد	دلان کافران را برین میگرد
مغضت کسانم شاه دو عالم	پناه جلاک افق و آدم

کشف حقیقت

منم کها حقیقت بود الله	که کردم از دو عالم دست کوناه
ظهور اولین و آخرینم	من ز انوار رب العالمینم
منم بر هر چه می بیند هر شاه	بقران من ز ما پهلوت نامه
مجان مرا باشد به ششم	خوار گردید و رخ میفرستم
که کاری که عذر از دیدیم	چاره دوی او را دستگیرم
کیمی که در ره ما برد زحمت	کم بر ما بطف خویش رحمت
چو کهار این سخن از وی شنید	بفصد شاه مردان درد و پند
کشد نگاه چند بیغ کین	سر رکشت کفار لعین را
بجز آنکه او آورد ایمان	بیزداد کافران دیگر که جان
نفرمود این سخن چند بار	ندان این حکایه ها بخاریم
تفکر کن درین کهار ای بار	که باشد این سخنها جمله اسرار
با سزار علی کرده بپند	حقیقت اهر اسرار بپند
در پی بپند زاه بزدان	شوی اندر ره عقبا خدا دن
هم باشد بمغضه شاه سرور	هم او باشد حقیقت راه و سر
نووا را از دل جان باش ما مور	که ناگردی در پایت هر نور
مرجان و دل رو زنده باشد	دل و جانم سر او زنده باشد

مراد نباشد وصف شاه	دل و جانم مرا و بندۀ راه
ز وصف خوشنویز اندکی کهنه	سخن از صد هزاران او یک کهنه
ناباید وصف از صد هزاران	رود که عمر جاویدان بنایان
اگر گویم چید از سحر چیدر	سجده بر هم زخم جمله سراسر
بگویند چیدستان شاه	بر آمد ناله و فریاد از چاه
بگویند از زبان بی زبان پی	چید او بود دسترنهانی
من آن گویم که آن نور منور	نویسند در حقیقت شاه و نور
نویسند بر هر چه بی بینم شاه	نویسند از هر چه بی بینم جلاگاه
نویسند فرمانده اندک هر دو عالم	سلیمان بافت ز تو ملک و خاتم
نوادپی حینت الماری بادم	بجوفان نور او بود تو همدم
خلیل الله دانم و دین بدین	دراش چون فکندش ز زین
در اندم سر ز خواند از دل و جان	شدش در وجود او کلستان
ز این میخواند بود در مناجات	بر آورد مرا و را جمله حاجت
ز این عیبی مریم بود سنده	بنامت مرده را میگرد زنده
فخر مرز اینخواندند کاه	که شوق شد از انکشان شاه
نوشاه اولین و احسن پی	نویسند اسمان و هم ز پی

نویسند در ملتک و بر پی	نویسند دی و توانی و نویسند
نویسند در دیده من نور پدیا	نویسند اندر زبان سبده کو با
نویسند اندر میان عقل جانم	از آن که هر نفسان کشد ز نام
مر از فضل و رحمت سبک	خط که رفتند را اندر پد پی
در اسرار بر تویم کشاد پی	بگویم در رحمت خود راه داد پی
نویسند از کم و از پیش ما را	رسایند در وجود خویش ما را
نویسند بخشش و رحمت مستم	سخن کو ناه شد الله اعلم

دگر بر مسأله کلام است **چو از پیش دین پرده را بر آست**

مسلمانان بود راه شریعت	نمی دانم شریعت از حقیقت
شریعت از ره معنیست اهل	حقیقت را معنی است و چون
شریعت است و معنیست اهل	میان و آن باشد طریقت
شریعت مثل دنیا از حال	که باشد مثل مثل مثال
موجود بر کسب اهل شرع	نمی دانند حقیقت معنی آن
بود اهل شریعت اهل دنیا	معنی در حقیقت نیست دنیا
حقیقت اهل دنیا هم چونند	همیشه با خورش و با غروبند
ناباید چو را در بند کردن	با مبد و را خرسند کردن

شربعت حفظ اهل بیت است	بمعنی در حقیقت پادشاه
بگویم با نور کان شربعت	چو دارد معنی هر چه حقیقت
بمعنی در حقیقت رهنما بد	در معنی بر وین او کجا بد
مازل بار کوبیم از شهادت	تا ایم الهی راه عبادت
شهادت آن بود امیر اکاه	که بر داری و جو خوش از راه
کوی نفع و جو جمله استیا	ندانی هیچ غیر از حقیقت
شوی از نور او دانا و بدینا	نور او شناسا باشی او را
بدین مظهر او از بر دانا	شوی ندر معنی خلدان
ظهارشان بود کوشش پیش	که دین پنداشته او را از پیش
کنی کونا دست زوی بیکار	شوی از هر چه پوست هزار
دل و دست که او فرستاده کردی	بغیر دین حق اوده کردی
باب حلم بارشست و سوت	کوی از بهر جمله گفتا کوی
که باشد جمله حق پیر اکاه	که او مفضل باشد اندرین راه
چون جمله یافته اندک ناز است	نهادن بر زمین رو بنار است
ناز نو بود فرمان ان پسر	تا او را خواه نیک و خواه بد کیز
بهر امری که فرما بد چنان کن	هاست امانت هکس کن

زمره وقت اگر فرمان پذیرم	کنی در ماندن کا نازد سن کبرم
بناش پسر کمان بد کرد الله	بد کس نباش و اندرگاه و کجا
ناز نو درست اکناه باشد	که در دل ذکر لا اله الله باشد
ناز نو شود اندک سفاری	که از غیرش بیانی بی نیازی
بروزه نیز با بد بود مادام	نهاده مهر بک صبح ناشام
مکوا سرار حق بی اس فرمان	کجا دیون قدر مشران
بنا بد عینت خون دین کرد	بدیشان خوشتر ایا بدترین کرد
بد رویشان یابد بود ملحق	سخن پو نماید گفت از حق
بنا بد جز شد دین نمودن	همیشه که کوی حق شنودن
بنا هرگز بنا بد رفت جائی	که در انجا نباشد اشنا پی
بنا بد عیب کس را بر کبرم	خطا همه کس از او پذیرم
ز کونه مال مبدلی کدکست	بد از مال خود حق امامت
شعبه خویش سازی صراط	ز مال خود دهی حق خدارا
بود در مال نوح امامت	که دست کرد و اندر قیامت
بد رویشان حتی راهی هم	ترا نچه بود از پیش و از کم
نداری باز از حق نچه دارم	سر سر نچه داری در سپارم

حجاب نشد در زو جابه	حجاب خویش بر در از راه
دگر خواه آنچه در پیش کبر	لبوی حق سفره پیش کبر
بستی از خود و بال و کت و وصل	بجی رفتن همین معنی است در اصل
قدم بر روی از عالم کمال	روان کردی لبو خانه دل
کیه ان خانه را خالی از اعتبار	در انخانه نکند غیر د لدار
در ان خانه کنان بار منزل	بنور و شوی نگاه واصل
شوی اندر حقیقت همی نمود	انا الخی کوئی دگر که نور
نماند در وجود هیچ اثار	هر او باشد اندر عین لذت
هر او باشد و دیگر هیچ	کی عطا این طوار در هیچ

دگر بر حجاب انسان فاشد چنان نبیند عالم کجاست

بگویم بانوسر ایخندان	کز بی عالم کجا خواهد انان
دگر گویم فانی او کلامت	چو فانی شد بقای او کلامت
چو انان پاک رفت ز عالم	مرور اکت سلطاستم
بقای خود مقرر در فنا دید	صفای الجهن خود در صفای دید
چه بقیم هست انان شرکامل	کشد در بحر لا اله الاصل
شناس انان کمال صفا را	بدین مظهر نور خدا را

برو ختمت سر را معانی	برو باشد بقای جاودانی
نوحید در دانش اس نور برد	که باشد کاهی پید کاه پنهان
خواه راه ظاهر انوار حقدان	خواه او را گوهر ادم را صدفدان
درین دنیا جواهر شمار است	ولی انسان ز جوهرهای پاک است
درین سر را چون کشی نوحید	در چو فطره اندر بحر اعظم
بگویم میرد فطره بد کز با	نوبت و این سخن اسبرد دانان
برو شناس خود را اسبراد	که نماند به نور حق منور
نکدی کن و اغواز کجاست	در زینبلی نفس کجاست
بدان گزری از سراد بجزیره	کاز بحر و جوار است فطره
چو دانستی تو انسان کامل	شوی در بحر لا اله الاصل
کیه کو خویش را بنده بد است	خدای خویش ترا هم بد است
باول چو نک ظاهر کشت انوار	برو آمد ز پرده ستان باز
هر خلق حجاب در ساید او	زمین و آسمان پیراست او
اگر ظاهر عیشت را و بعالم	نموده ساید او در حجاب کم
اگر غایب شد بدکزد دنیا	نموده ساید او پیرایه بر ما
چید که حلقه ایغی نیست	طریق را سپید در دین نیست

چو دانستی بر و با خویش میناز	ملو با ناکان ز خفا این راز
ز بحر شخویش الم کن فوظم	که ناپا بجی ز وصل خویش مبر
باخو وصل انسان با خدا شد	فخو طره سو بحر شرا شناسد

زین برسی طریق ادیب را طریق صدر دار بسیار

بدن انسان کامل انبیا بود	ولی بهر زجمله مصطفی بود
بعالم انبیا بسیار بودند	که جمله واقف سراسر بودند
ولکن شش سپرد در طریقت	شدند مأمور سراسر شریعت
مخسین این نداد داد آدم	بکسر دوشریعتا بعالم
پس بر ایتم بد صلح کل	که بروق انش سرود کل
ز بعد او ایم الله را دان	عصا شد در کفش ناند شعبان
بماند بعد از آن علیه و سلم	که مرد زنده کرد پندار و
ز بعد خاتم خیر البشر بود	که او پیمبر از جمله سر بود
برو ختم سراسر شریعت	طریق دست احوال حقیقت
بقرن پنجمین فرمود داود	مواند پیش بدانی ای برادر
که عالم البشر روز اضر پد	محمد عالم بر کز پد
بود عالم حقیقت عالم دین	چنین دانه پیراه نلفین

بودش روز دوزش شمس	مر بعلم فرا گشت باورد
ولکن روز دین سال هزار شد	بدین ز نوب عالم امدار شد
چو کرد دشت هزار سال اخر	شود فاسم مقام خلق ظاهر
بباید هم دور در شریعت	بامر حق شود پیدا قیامت
نوسرا قیامت اندا پی	ره دین قیامترا چه داپی
نبد خزان که سازند انبیا را	دمود این قیامت اشکا را
حدیث مصطفی گفته در بنیاب	رویت اینچنین کردند صحاب
که جن وانس چندانی که باشند	هلند قیامت جمع باشند
که بزادند علم از پیش خلفان	باشد خوب برداشتن
بنها علی بر دار دانا را	که سراسر پنهان اشکا را
بگوید علم جمله اولین را	تا بدست علم اخرین را
خدا را هم خلفان او نابد	در لبسته خلفان او کشاید
جهان کرد دوز و بر زمین بیان	خجاد و جانور با بد از و جان
کیسه کو مرده باشد در جها	ز فقه راه حصر از جهالت
نماند در جهان رسا و کافر	کند علم حقیقت جمله ظاهر
قیامت دور در بر مضمندان	به معنیش بواب مصطفیان

نوباب الله دان مرخصا را
 از این در رو که ناپیله خدا را
 از این ذکر کرده باشی نور خن
 که باب حق هم او باشد کعبه
 امیرالمؤمنین است جان آدم
 امیرالمؤمنین علیه سرسپ
 امیرالمؤمنین باب نبوت
 امیرالمؤمنین شرح و بیانست
 امیرالمؤمنین سلطان عادل
 امیرالمؤمنین باب ولایت
 اگر از حج بر خوردار کردی
 سرتاب گونا بد راه محقق
 درین در باش و بلند پیش

ز خود کاه میدان مرخصا را
 از این درگاه بینه و صفا
 در پرده حقیقت سر مطلق
 امیرالمؤمنین میدان نوبیخته
 امیرالمؤمنین بانوح همدم
 امیرالمؤمنین ابرو همدم
 امیرالمؤمنین اصل نبوت
 امیرالمؤمنین نطق و بیانست
 امیرالمؤمنین انسان کامل
 امیرالمؤمنین ختم رسالت
 مطیع جبهه ترکرا در کردی
 نوباب الله را دانی محقق
 بدین دولت خون غرضتند

دگر پرسیده که دار زهد و تقوی

کیمی از همد و تقوی مستم
 باشد غیر حق که در دل او

درین معنی مزاج هرکست دعوی

که پشت پازد او بر هر دو عالم
 مقام ضرب و حد منزل او

شناسد زده و حد خدا را
 نباشد بکفین بامر ان شاه
 با سرش هر چه کرد محال است
 ثنای سردی از امر و فرمان
 بر آنکس مال این دنیا حرامست
 حرامست اهل تبار از نوز
 سازد و روزی مهربان خدا
 ندانی که طریق مرخصا را
 شوی که واقف سر جبهه
 عبادت را بدانی که نوبکسر
 اگر طاعت کنی با نوصدنا
 موطا عزرا با بر اولیا کن
 هر آنکس که درانی شد بغایت
 نوبی که گفت جبهه از چنان کن
 مؤمنان در قول ابدی را
 ز هر چیزی که حق نبراز باشد

امیر خورش داند مرخصا را
 ز نافرمانیش که مغر افه
 و پله بی امر او بر تو نباشد
 که تا کافر غیری ای مسلمان
 که غیر مرخصا و امانت
 که او را نیست راه و رسم جبهه
 چه داری خبیا و بر خود و دان
 ندانی از زده معنی خدا را
 بر آری نعره الله اکبر
 بودی مر جبهه ز خال بر سر
 پناهی ذره نه شوق و نه حال
 بزرگ عقلت و روزی با کن
 برو هم مالک دوزخ بگنایست
 طریق مخلصان و مؤمنان کن
 نوبی باصل اولیا را
 بغین میدان که او مرد از باشد

نواپان بزکیے وز کہ خر گفت	ترا از راه بن معنی سبق گفت
چو بان اوردی کرچہ ہمہ نور	ذوق لاف انا الحق کچھو منصور
انا الحق گفتن پاک و منور	شراب ذوق خورد از دست کبیر
بجان و دل سترم مهر جبر	بجو ردم شریض از دست جبر
حلال این دامنم پرستانم	بود مسئے شوق او بجانم

دگر پرسے کہ راه حق کدامت **کہ کوئی کہ اندرین سفایت**

محمد چون ز پیش خلق برخاست	امامت خلق عالم از ورست
ز بعد مصطفی جبر امامست	ترا ایمان و دین از وی تمام
انام است من مضال باسین	طریق راه انسانست در دین
عقل اندر بجان منصور است	سر سر رکمر از او نیامست
دلبل از جفدان من مضارا	براه او شناسا سو خدا را
چراغ مهر او در دل بر افروز	طریق دین حق از وی بیاموز
انامان ره دین را یکد ان	کاین باشد طریق اهل ایمان
بظاہر کرد و دود و غاد بانند	ز بعد مصطفی صاحب زمانند
ولی غیر بود احمد اصل ایجاد	فدای جان او جانهای ما باد
کہ ما اول و آخر محمد است	محمد دان وسط از حکم کرد

دگر پرسے کہ راه حق کدامت

بظاہر پاره معصوم بلیم	هم بگور از نور خدا بپیم
زا اول ہم ز اوسط نا باخر	یک با شیم ما اندر مظاہر
انامان ره دین را یکد ان	کاین باشد طریق اهل ایمان
بجی در سلسله بہرودین	کہ تا کردی زاصل کار کاہ
یک میدان ز رو ذات انوار	بظاہر کرچی ہیضے فوسبنا
ظہور دارد اندر ہر زمانے	مغای دارد اندر ہر مکانے
کھی طفل کھی پر وجو است	کھی درویش کھی کشاہ است
کھی در مصر و کہ در عسرا	بد و خود مومنا ز اشیا است
زمین و آسمانرا اوسولست	نودر ظاہر ہندانی کہ چو است
بیاطن دامنس اندر ہمہ خا	نباشد مرنجی او را و ما وا
بدین معنی ہمیشہ در جہ است	کھی پیدا و کا ہی در جہ است
از انیش کہند اند مظہر عجا	کہ ظاہر سازد آثار غایب
بدنیا نایب اور بہر است	بجان علی جملہ برانند
شناسا سوید و ما زاہ باے	بمعنی مظہر اللہ باے
اکر بشناختے اورا سبراد	چہ مہر پر سنا و چہ کافر
اکو ہم نام ان سلطان کرد	کہ پانہاد بردوش محمد کرد

امیرالمؤمنین شاه معظم
امیرالمؤمنین ورد با نسیم
طفیل اوست از نه نایب
خدا را در حق معصود او بود
اگر دینی بغیر او انا ہے
یکه دان نور حیدر او احمد
سخن کو ناه کن عطار میدان
معاد خلق دان او را بعالم

امیرالمؤمنین اسرار ادم
امیرالمؤمنین روح روانم
بجو او را بهر حاجتی که خواهد
همیشه غایب و معبود او بود
نبانی در مسلمانان او نایب
بود هم اول و آخر محمد
مکوباناکان اسرار نهان
سخن کو ناه کن الله اعلم

**دگر بر سیه که نایب کیست در راه
درین کیست از اسرار گاه**

نونا جبرائیل ز مالک
حدیث مصطفی گفته در بنیاب
چنین فرمود که بعد من است
یکه نایب بود در دین الله
بگویم با تو کن نایب کدام است
بود ما مور امر مصطفی را
شناسد از ره معنی و وجه را

نمیدان درین ره کیست مالک
بگویم با تو این اسرار در باب
شوند در دین معناد و در
بود معناد و یک سر و در گاه
کیست که واقف شایان است
انام خویش دانند مرصفا را
بناسد منکر او قول نبی را

شناسای ما مان سالکانند
بود نایب کسی بی شک درین راه
مخا با حق دان کیست که راه دان
نونا جی دان کیست که یار باشد
نونا جی ان کیست که در راه مست
هر آنکس که علی کرد پد مامور
از نایب بجان و رستگار
خدا او را بهر جبار داده است
نونا حاضر دان سر او در هر جا
که جی حاضر بود او کله غایب
بگویم اول و آخر هر اوست
بغین میدان که او از نور دان
در این اسرار شریف و صادق
نونا مالک دان هر کوره ندان
نونا مالک دان کیست که غیب
نونا مالک دان که شناسد علی را

ولکن ناشناسان با لکانند
که او باشد ز اصل خویش نگاه
امیرالمؤمنین را شاه دانست
بغیر واقف اسرار باشد
امیرالمؤمنین او را پنا هست
شود پیشک سرایش همه نور
نودست از دامن او بر ندر ہے
بهر چیز دل گاه داده است
که جی نهان بود او کله پید
مر او را گفته اند مظهر غایب
بغیر باطن ظاهر هر اوست
نهان جان او اب حیا است
بودان مالک بدین منافع
طریق ملت ان شه ندانست
که نیک در ره دین سپرد بر
نداند او امام حو و علی را

نوها لکدان که او ما مور نبود	نهاده جان بکن منصور بود
نویالکدان کچک کو بیست دوز	نمیدان نام ور بر خویش
اگر خواهی که باشی ناجی راه	شای سزای حضرت شاه
اگر بند کردی راه فرمان	و خود کنی همچون کلستان
بیجان زاد سواز هر دو غلام	حکیم به از این الله اعلم

دگر بر که علم دین کدام **که ان با از امر حق پیاوست**

علوم دین بگویم تا نوائی بار	توان سر از زمین کوش میدار
علوم باطنی را کوش میدار	علوم ظاهری هر نفس میدار
ز علم باطنی بار آسوس	چنین کشند داناها را رهبر
که علم دین بود دانستن راه	سود در راه دین از خویش گاه
شناپی خوشبخترا که کجاست	درین محنت سرا هر چه چرپاست
با اول از کجا داری نواغان	با خرم کجا خواهی شدن باز
انام خوشبخترا هم کجا پی	طلب داری حیات جاودا
ولکن کس بخود این ره نداند	که پر ره برای ره بداند
طلب کن پر بر اندرین راه	سود در راه دین از خویش گاه
ترا از جفندی که او سنا مید	در اسرار بر روی کسنا بد

ازان در علم دین آگاه کردی	تو وافق از کلام الله کردی
تو او را اگر شناپی سحر مانی	بغیر او در چیزی نخواستی
تو او را اگر شناپی جان بیاپی	طربن بودی و سلیمان با بی
همین است علم دین اسیر دانا	که دانی در ره و حدت خدا
نفر شاه مردان ره بر می نو	سوی وافق ز سر حیدری نو
مقام علم دین در فرشتا هیست	سردر معین این علم راه هیست
ببغیش نام من سزا راه	که تا کردی ز سر و حدت آگاه
بین خود را اگر تو سر دین	خدا بین اگر خود را نه بین
تو خود را بخو کن در سیر پند	خدا بین و خدا خوان و خدا دان
در رای در مقام خود سیر کن	تو خود باشی بت و خود را پیر کن
بجز حق هر چه مضمونو نباشد	همین مضمون معبود نو باشد
تو خود را نیست مگر هست از	ذعام و حد حق مست از و باش
تو خود اول شناپی در خدا را	ز بعد مصطفی خود مرصا را
با سرار علی کر راه با بی	ز علم مصطفی آگاه با بی
تو او را اگر شناپی نور کردی	پاکی خویش را خوب کردی
تو او را اگر شناپی مرد راهی	پای در دوز عالم باد شای

بسرارش کرباشی تو محرم	دی چون فطره اندر فجر اعظم
بنور او و لیه او را شناپی	مکن بر نعمت حق ناسپاسی
مهر عیصر طهور کرده در مهر	کهی باشد بصحرا گاه در مهر
سجده نور و جبهه نور نور است	بهر طایفه که خوانی در حضور است
زاد مکر بود او ره سنا بد	نشان راه آن در که گنا بد
زاد انش بدان در گاه ارد	زجی راه زاده راه ارد
برو عطار این سورا نکه دار	صبا ن عاشقان سکو سوار
من اسرار یک در دل پی نه غم	بوا سهر سالک باز گم
در معنی برویت بر کشادم	کلید علم بردست بودادم
یکو با سر که دانا سر حق را	ز نادانان بگردان این در خوا

دگر پر ز من این پنج فیروز ز بهر چیست کرد از شب و روز

بلویم با تو من احوال کردن	که تا بنی سبغی ستر بچون
چنین میدان که این پنج مدد	که کردان شد با سرباک داور
بگردن روز و شب این پنج داور	همه مضبوط او داوران باور
همه سرکشه کردان بهر بار است	ز بهر کیدن اوبی فرار است
بگردن چنین کرده هلاک	بود ناب و باد و انش و خاک

سینه

همه سرکشه فرمان او بند	همه دلاده سبده ای او بند
بگرد این چنین بوسه بادام	کزین کشتن زمین باشد نام
بگرد این چنین گردند کرد و	که نا بد در و با هوش بیرون
بگرد تا نبات از خاک برود	از حیوان غذای خویش جوید
هر آنچه بری که پدید آید	حقیقتا همه مضمود او بود
جهان با بد زبان پس نیت وین	که باشد هیچ آثار کوین
بزیر کبند فیروزه کون طاق	بهر آنچه که نویسی در آفاق
نمای بهر انسان از بدند	سراورد در دوزخ عالم بر کردند
که آنچه هست از پندار و نهان	همه موجود شده ز ذرات انسان
سراورد عالم کومک از آن گفت	نیارد در دین اسرار را سفت
ولیه انسان ز بهر کرد کار است	سراورد از حسنا سنا چکار است
شناسد خویش را آغاز و انجام	بیاد حق بود در صبح و در شام
بداند کز چه موجود است استبا	شود عارف نور حقیقت علی
شود او را شناسای مواصل	بداند در جهان انسان کامل
امام کل عالم مرضا دان	نواورد مظهر نور خدا دان
ز سؤوف او بود کردن کواکب	سراورد سرکشند طالب

سپهر از کهر او کرده باشد	مراوز از دل جان بنده باشد
رخسار باشد کینه بنده او	هی کرد که زه بالبدست او
بهر دم مشربی لبخ خوش	شای او بود وزد زبانش
گرفته تیغ تبرخ ستمگر	که سازد جدا از دشمنش سر
بدرخش زهره مردم سازد اره	بهر سازی نیرا او از داره
بود از جان دل خورشید انور	غلام و چاکر اولاد چسدر
ز نور مرصفا او نور داره	کران افق را معجور داره
عطار و عنبر دیوان او دان	ز شوق او بود در کسرخ کردن
بیس کرده بگردش ماه شبگرد	که در کشن سینه دگر از و کرده
هم از شوق او نالان و کردان	همیدانم چو کیم با نونادان
هم سرکشه کیشا بگرشاهت	چه نوبتید و چه جرج سار شاه
بود او را بهر جان اسایه	بهر نفع بود او را لبایه
و پی در وصل او سرشند داره	که این رسته بهر پیوسته داره
نکرده منعطع شکر بهر مرکز	زانکار چنین معصه پر بهر
چنین خد برداد این زه را لب	که کرد در هی این رزم در ناب

دیگر کوئی لذت جهان را

نایم با نوا ستر جهان را

مولدات جهان و حشمتش از	حقیقت حشمت دنیاست ازاد
ز روزن هم بعبه هست لذت	بود اندر حقیقت رنج و سخت
مولدات جهان لذات دین	ز لذات جهان معصوم این دان
حقیقت هست لذت جهان علم	سخا و رحمت و احسانا و هم حلم
زافوه بود از علم دین	از و مقصود بود و کونین
ز علم دین بیابی سر کونین	بیابی در دود عالم زینت دین
مولدات ز علم و از عمل بود	چرخانی لذت علم از عمل بود
بجود لذت ز ملک و جباه عالم	ببفتان دست برد و عالم
ز غریب شوی هم بر کاره	نه بینه خولش نیرا در مبانه
ز خود بکاره که ازاد کرده	مطیع چند گرا کردی
مولدات ز حبت شاه باشد	بمغذ کر بولش راه باشد
ز مهر مرصفا بیانی نوحوت	نیارد بر بولش باران رحمت
مولدات جو که در عالم چو جانا	رضیق اولیاد هر زمانه است
شد بر راه اولدات میدان	از و باشد طریق راه عرفان
از جاشده لذت این کار	بر و طالب ره مولانا که دار
عباد را نوا هم لذات میدان	وی باید که او باشد بغیر مان

عباد و ابا مر مرضا کن	بزرگ غفلت در روز با کن
سکران سردی از راه عرفان	که تا کافر نمیری ای مسلمان
بغیر او اگر راهی گزینے	درین خوبتر از دریا به بنے
از و دنیا و عقاب تا مسکت	حقیقت در دو عالم او است
از و با بی بهشت و حوض کوثر	از و کرمی چو خورشید منور
که او باشد همیشه نار و جنت	رماند مرزا از زنج و محنت
حقیقت مرصفا را کردیدانی	کینه در هر دو عالم کار مانی
بهر چه مرصفا کو بد چنان کن	عدوی بدوزخ جاودان کن
تو این کفار و لذات سدان	همیشه کهنه عطارین کن

دگر بر بیجه که عدل شاه چو **که ظالمی در عالم خود زبوس**

بگویم با نوسر عدل بدوست	اگر دانی طریق عدل نه دوست
کیچه با عدل باشد اندر بن راه	که او باشد زصل کار آگاه
گرنه پند او طریق مصطفا را	بداند در حقیقت مرصفا را
شریعتش اشعار خویش سازد	طریقش را در خویش سازد
حقیقتش را مقام قرب داند	وجود خود بدین منزل رساند
عدالت این بود کاکاه با بیجه	بمجنه بر طریق شاه با بیجه

عدالت ان بود کاکاه از ابدانی	چو باشد مثل او را انجوانی
عدالت ان بود اسپه گاه	که بر داری وجود خویش از راه
عدالت ان بود ای بارانور	که باشد در دل توحب خبد
عدالت ان بود کرا ز جوئی	سخن جز خبد در صفد ز کوئی
عدالت ان بود کرا ز بیجه	که در کوبین جز خبد ز بیجه
عدالت ان بود با بیجه	بیان عاشقان فرخنده با بیجه
عدالت ان بود کرا راه جوئی	طریق ملت انشا جوئی
نوع عدل ان که در در حید	مطیع مرصفا باشد چو سکر
نوع عدل ان که راه مرصفا	نه همچون جاهلان راه خوارش
اگر دانی عطا اعدای تو	و گرنه در حقیقت جاهلے سغ
اگر عادل شوی بر راه با بیجه	بمجنه در دو عالم شاه با بیجه
خدا را بیجه بود از پادشاه	که در ملکش چو باشد دادخواه
اگر نوع عدل در رزنده با بیجه	میان عاشقان فرخنده با بیجه
ترا که عدل باشد راه جوئی	حقیقت مظهر الله جوئی
بنخواه از عدل هر چه که خواهی	نه از عدل بر سر تاج شاهی
ز جمل جاهلان این سر نهان کن	ولی نزدیک دانا بان عیان کن

چو دارد این اغبیار بسیار	موازاغبیار سرخود که دار
بود هفتاد و سه ملت بعالی	یکه را دین حق باشد مسلم
اگر هفتاد و دو اغبیار باشند	نه ایشان در خود اسرار باشند
بگفت منصور لو کشم کرا	چنانیکه در زمین عمر قرا
شستاد جا میلان یا و حکم کردند	بناد این بان حق کو حکم کردند
اگر من بار گویم ای سزاد که	سجده از پرورد کردد سر سزاد
نگو دانم هم اسرار ما را	طرب من مصطفی و مفضلان را
باسرار معانی راه بدینم	ولی این ره بسو شاه بدینم
نگویتم هم اسرار حکم کرد	بود نور دل ز انوار حکم کرد
در و پرده دل داد زار د	در رحمت بر ویم او کشاید
در و پرده دل مهر حکم کرد	ز نورش خانه دل شد موز
در و پرده دل شاه باشد	حقیقت از همه گاه باشد
مواضع از دل خود دور کردان	که تا پیوسته بود دل نورزدان
بوی نزدیک او تا نو دوری	خی بیست بچشم دل چو کور بی
در و پرده دل اوست منصور	که میگوید انا الحق هم منصور
در و پرده دل شهر بارش	سراج عشق او در کجا بارش

درون دل بغیر مهر حکم کرد	برو کن از در و دل سراسر
درون دل چو خالی شد زغبیا	نماند در دل بوغبیان باز
پس انکا هی نورش محو مانع	بمان در بغایت جاودا مانع
دگر بر سه بنا بحر و قطره	
حقیقت بحر دل در باقی نور	هم نیایی که آن ماوی نور
نوی بقطره از بحر موجید	بیکای نکر بگذار نفس پدید
نفس کن که اغراض کجا پی	بداکشته ز بحر او حیران
شنایه که میخیزد خویشت را باز	بدانی کن کجا داری مواغاد
نوی داری شو ایامر نادان	تجا خود نوی فتنه همین بدان
خودتی خویش را بردار از راه	که تا واقف شو از سر الله
یکه نور است حقیقت کل اشیا	ناید که هر و باران ز در با
حقیقت بن شود در نحو نظر کن	موظفه شو بحر او کز در کن
هر آنکس که نشد از بحر گاه	ناید در حقیقت مو او راه
و که خود را ندانی از کجا پی	نای ندانین بحر اشنا پی
حقیقت تا ابد در محفل مانع	جان پی در جهنم جاودا مانع
نگردد بر رخ در معر باز	اگر خود را ندانی مواغاد

بشود غواص در بای معانی
 بر او در دو لبش کس صد فرا
 سویی در با چو در در پناست
 اگر که از این معنی سویی نو
 بجهت بری ستر حقیقت
 حقیقت را بجهت شاه دارد
 بجز آورد دلها تا تو ای
 چه دانی تو که در دل پاریا شد
 بجز او نیست اندر جان عطر
 چو فطره واصل در بای او

که نادانی نشان من عرفا
 بجز در با در کس چو بنی
 سویی واصل بجز معنی نو
 در چو فطره اندر بجز حقیقت
 بسو جمله معنی راه دارد
 که باری هست در دلها نهاد
 دل تو خالی از اعتبار باشد
 دل و جانم بود خالی از اعتبار
 سخن گوناه شد الله اعلم

دگر بر ز ستر کشته و فوح که بر من سب از این ابواب مفتوح

ز حال فوح و کشته باز گویم
 حقیقت نوح دان مادی مطلق
 کیست که دعوت حق را پذیرد
 کیست که کوفته آرد بکشته
 تو که کشته شود دوزخ جالد

پیش عارفان این را از گویم
 بود معنی کشته دعوت حق
 کشته نوح او را دستگیرد
 بعین میدان که او را پذیرد
 سحر غیب در بای جبالست

همیشه تا ابد در جهل مانم
 ز راهادی دلیل راه باشد
 تو از آن غرق کشته وار باشد
 علی زاد آن حقیقت مادی راه
 نجات و رسکاری از علی ظان
 حقیقت هست کشته دعوات
 اگر ای درین کشته چو بود
 اگر ای در کشته چو سلمان
 اگر ای در کشته سویی
 اگر ای در کشته بر سینه
 اگر ای در کشته بی سینه
 اگر ای در کشته نوساچه
 اگر ای در کشته رفیق
 در کشته در انا شاه کرد
 در کشته در انا روح کرد
 درین کشته در انا بار بی سینه

دری اندر جهنم جاودا بمانم
 ز ستر کشته آگاه باشد
 بکشته نجات اندر رسا شد
 زهی دولت اگر کشته تو آگاه
 ز هاند سر ترا از شر طوفان
 پناه و رسکاری رحمت او
 سویی بهتر ز خود شید منور
 از این غرق بیرون و او بی جان
 سویی از حوض رکوت همی من
 بلند می پایی از کرباب بپسند
 ظهور او توبین و امر بپسند
 بفرمانت شوم تا بساچه
 توان گفتن راه سرد حقیقت
 حقیقت مظهر الله کرد
 کشته نوح همچون نوح کرد
 هزاران معنی اسرار بپسند

در بز کشته در اناساه باشی
در بز کشته نجات روستکار باشی
از بز کشته اگر تو باز مانی
بغیر ذکر روح تو نوح است
در بز کشته اگر معرف باشی
شناسد روح او را کشته زن
در بز کشته روز چون روح کامل
بود عارف بذات حقیعالی
باید از وجود خویش بهره

ز اسرار علی آگاه باشی
در بز کشته نجات پادار باشی
بانی در عذاب جاودانی
که در کشته زن او را نوح است
بدین صیغه مخصوص باشی
کجشن باز کرد داور کلشن
شود در بحر لا اله الاصل
بداند مظهر نور خدا را
روز در بحر وحدت هم غوطه

دگر پرس ز احوال سلیمان چو از مرغ و طایر دایمیان

مسلک است او را ملک حاتم
نفرمانش همه دیو و پری بود
علی را بود بنده همی مسلمان
بفرمانده فریانی دهندش
اگر فرمان بری فرمان سه سوز
اگر فرمان بری بانی تو خاتم

نفرمانش در زماند هر دو عالم
سراور از بهشت کشتی بود
از آن پر هر دو عالم داشت فرمان
ز ملک سلیمانی دهندش
لبو در که ان شاه ره سوز
نفرمانش شود ملک دو عالم

اگر فرمان بری کردی چو سلمان
اگر فرمان بری کردی هر نور
اگر فرمان بری اسرار با بی
بفرمان علی سببش آباد
اگر فرمان بری او را چو سلمان
ز فرمان علی کسر سبب با بی
تو فرمان بز که نام مقصود با بی
علی را بنده بودن عین دین
علی را بنده شوناراه با بی
علی را بنده شومند سلمان
بچون نزدیک دانا این سبب را
ز بهر سبب که آدم کرد بد دید
سراور از خورد کدم زبون کرد
میچ از راه فرمان سحر المیز
ز اسرار کشت پدایر دو عالم

ترا دیو و پری باشد بفرمان
حقیقت بشوی نور علی نور
رموز حیدر گزار با بی
بفرمان علی سببش آباد
چو آمد حقیقت چو سلمان
بگرد و کون پیشک ره با بی
رضای حضرت معبود با بی
بزد من سلیمانی همی است
معجزه مظهر الله با بی
که تا فرمان دهم همچو سلمان
مگردان زده جاهل این و فرما
بلا و محنت و لذوه غم دید
ز صد جنت لماوی بر تو کرد
بفرمان باش دایم همچو در پس
عین کوناه شد الله اعلم

دگر پرس ز حال احسانم چو امانغ شوند اندر خسانم

بگویم ز احتساب حال با شو	سراسر باز گویم حال با شو
حقیقت احتساب کار درین است	حساب تو برت العالمین است
باید احتساب خویشتن کرد	بر او از وجود خویشتن کرد
که اصل احتساب است خود را	کجی پالت پیراد را ز بد پها
بپر همزی زبیر و بخل و نخوت	ز او از دوز و زور و زنج و نخوت
شروعین استعار خویش ساری	طریقین را در خویش ساری
بمخود راه شریعت چو بریدی	بغین میدان که در منزل رسیدی
حقیقت منزل این راه باشد	ولی منزل مقام شاه باشد
حقیقت هم شناسائی شاه است	که آن شه مرد و عالم اینا است
چه دانسته بود او را در حقیقت	ز تو بر خیر و اعلال شریعت
بمخود نون و پان راه رفتن	به سپر رهبر آگاه رفتن
ترا برید به منزل رساند	ز رفیع و بخت و غم وار یاند
ز عشق منضمه در خویشت باشد	ز دستش شریک کور بنویشد
ز عشق مرصفا خورشید کردی	حقیقت زنده جاوید کردی
نشسته عشق او در جان عطار	بگوید سزاوار بر سردار

دگر بر این علوم الناس وجود میانشان اینهمه رسون وجود

علوم الناس را احوال بسیار	علوم الناس را احوال بسیار
حقیقت دین ز دانی ندانند	علوم الناس که جاهلانند
بد برای جهالت سرگوشند	علوم الناس چون درین زبوتند
سر درین ایشانست تقلید	علوم الناس راه دین کجا دیدند
سیند ایند حقیقت اصل ایمان	هم تقلید باشندین ایشان
بمخود و ز سراسر از باشند	علوم الناس خود اعتراف باشند
فخرف مره شان کلیشان زانند	براه دین سراسر هنر نمانند
بصد باره ز کسب و و خسر که	هم در بوند بصورت همچو آدم
نخود را بدیشانند نخدارا	نمیدانندین مصطفی را
هم در دانش باطن زبوتند	علوم الناس چو گویم که چو نند
علوم الناس با بسبب در کل	علوم الناس احوال مشکل
علوم الناس رد دعوی بانند	علوم الناس اینمغنیانند
بد برای جهالت سرگوش کرد	علوم الناس خود خوار زبوت کرد
هم کوسال را الله خوانند	یکم الله را هادی ندانند
هم خرا خرد از خوک واریه	بیا زانند عیب را بجا ریه
هم هستند که دار این خویش	هم کوشند در ازاد در خویش

از ایشان خورشید را دور سپارد	از ایشان سر خود مسوور سپارد
براه دین عوام الناس غامند	ندانی نخه ایشان را که مانند
هر آنکس گفت چون منصور را	لباعث میزندش بر سر را
همین از عوام الناس پر پیروز	زاهل غام همچون نیز بگریز
ندانی تو عوام الناس مردم	حقیقت راه دین را که اندک
نکردند سر و دین پیچ را	همنداند بقول او و صدها
هر کوزند و گرداند حقیقت	همنداند اسرار طریقت
بفران هم خدا هم بک گفت	ز بهر غام این در المثل گفت
ز بدینم کورشان ز چشم ظاهر	پس آن کوری بودند بد سر
بگوش ظاهرش هم کور بدینم	حقیقت معنی دیگر بدینم
پس آن کوری بود کوری دلها	و چشم دل دین اسرار گشا
بچشم دل حقیقت کور نباشند	از آن راه معنی دور نباشند
نظایر جان اگر بچند در ایشان	ولکن در حقیقت مرده اند
نظایر زنده اما جان ندارند	اگر دارند جان جانان ندارند
حقیقت بجایان نامظهر نور	که او باشد ز چشم غام مسوور
هر آنکس کوی نورش راه بیند	حقیقت مظهر الله بیند

نور او بیانی زنده کانی	بانی در قای جاودا بیانی
ز سر او بیانی پرسی نواحوال	بگویم با نواز احوال الشان حال
حقیقت اولیا خورشید دهند	سر ز خلق عالم را پناه مند
نام اولیا اسرار بینند	بمعنی روشنی در راه دینند
حقیقت چون کلام الله دانند	لبس معنی او را با بند
بمعنی رهبران راه بزدان	خدا بین و خدا خوان و خدا دان
خدا با اولیا باشد معنی	و معنی را از ایشان جوی معنی
بمعنی چون شنای اولیا را	بدانی امر اسرار خدا را
نام اولیا بگور باشند	ز چشم مسوور باشند
جهان از اولیا خالی نباشد	جهان بود اگر والی نباشد
جهان با هم بدت اولیا دان	نیاید تا اولیا بدانان
محمد گفت کا حقا هم نموند	کهی در رتبه و کاهی بر و مند
یکه کرد آنکه باید استماید	تغافل دیگر ای اندم بیاید
بدین معنی همیشه در جهانند	ز نسل و نسب بچکانند
نوکر خواهر که بچند اولیا را	ببظن اسرار میکن التجار را
بمظهر در عجبها که بیند	روز اسرارها و ز بیند

ترا دم از نوا شد چنانی
 تمام اولیادان ککامند
 بدو در آخرین پداسود این
 ترا از اولیا اکاه سازد
 در و ز اولیا اسرار باشد
 وی نادان کند انکار اسرار
 بود ظالم که انکار و لایست
 برو ظالم که حق سب از انو
 نو دین مصطفی غیبی داد پی
 نداد پی در حقیقت دیده و پدید
 سر از اولیا اسرار و معنی
 بگویم بانو لار من و اسرار
 ز جعفر پیشو اسرار و تصور
 با خواسکار کرد اسرار
 نداند جاهل اسرار و لایست

بگویم بانو راه حق کدام است
 امامی های مطلق کدام است

بود هادی دین بیشک پشیر
 بود حیدر حقیقت واقف حق
 نوکر راهی در راه عیله رو
 درین ره رو که ناکند باخته
 درین ره رو که ناسرار دین
 درین ره که اولیا جمله سزایه
 درین ره رو که ناپیخته خدای
 درین ره سخنان افتاده بر خاک
 درین ره عاملان دیوانه باشند
 درین ره منصور است مسطور
 درین ره رهنما همراه باشد
 درین ره عمر بعد مصطفی
 درین ره مصطفی به وجود باشد
 درین ره مرتضی بعد محمد
 درین ره مظهر الله باشد
 فرستاد ندانان پیغمبر انرا
 امام الشرح و جن خود مستحیدر
 در و پیداناید و خبر مطلق
 روز حیدر از عطار لبش نو
 زهره زد و عیانی زاد با شیشه
 در و حیدر در کار دانی
 درین ره با بدیا هم سرفهاده
 بیانی ستر جمله اولیا را
 درین ره کشته است سر کشته افلاک
 درین ره نافلان افتادند باشند
 درین ره هم بر سر دار
 درین ره مرتضی اکاه باشد
 درین ره غیر شاه مرتضی نیستند
 درین ره مرتضی امضی نیستند
 درین ره مرتضی سلطان است
 دل نظهر بخت شاه باشد
 که راه حق نماید خافلان را

سرسر عاشقان و عارفانند	منزلگاه عشق عاشقانند
درین ره عطار دیوانه با بے	چو با خود عشق را سخن بایه
میان عاشقان عشقست و ^{مست} و	میان عاقلان صورت پرستی
بیزد عاشقا دیوانه باشند	درین ره عاقلان بیگانه باشند
میان عاشقا مستی و بیداد	میان عاقلان فطرت و بیداد
میان عاشقا از دنیا است	میان عاقلان زهد و عبادت
میان عاشقا اسرار باشد	میان عاقلان نکر باشد
میان عاشقان توحید باشد	میان عاقلان تقلید باشد
گذشتن از زبان عقل و تقلید	ز عشاق شنیدم سز و خجید
چو عود از انش عشق هیسوز	سوز عاشقان دین بیا موز
همیشه مغبل درگاه کردی	ز اسرارش کراگاه کردی
که هر دم بجایمان بر خاستند	درین در که همیشه عاشقانند
نه فر کن را بد ز که راه باشد	بظاهر عشق را درگاه باشد
عشق مرضا بیدار سواره	اگر خواهی که ره با بی بدرگاه
انا الحق کوی و کردی چو نور	ز عشق مرضا کردی هر نور
دیگر بر جن و انس و حجر فرغان	ز عشق مرضا با بی سلیمان

ز عشق مرضا اسرار دانی	بای زنده کافی جاودانی
ز عشق مرضا با بی تو بگره	رو دزد مجر و صد همی و خطر
ز عشق مرضا در ویش با بی	بیزد جاهلان خاموش با بی
ز عشق مرضا در زبان را	و دای کن هر ملک جهان را
ز عشق مرضا کرد در هر زبانه	ز دستش شرب کوش و بوش
ز عشق مرضا خورشید با بی	حقیقت زنده جاود با بی
ز عشق مرضا عطار با بی	مطیع جگر ز کرد با بی
نشسته عشق در جان عطا	کوید سز او را بر سردار

و کز آن سخن بر راه برد   **سخن از مظهر الله پیرا**

ز مظهر گویم آگاه کردان	مرا و اف ز پیر راه کردان
که و اف کم از سز از راه	که تا کردی ز سز کار آگاه
رسول الله پیر راه باشد	ز سز هر و کون آگاه باشد
محمد اند دین ره پیر است	و پله حیدر زایش و پناه
مویز راه میدان مصطفی	ز خود آگاه میدان مرضا
ز نو آگاه باشد او بعالم	بنوا آگاه باشد او بعالم
در وین حقیقت نور کعبه	برون با بی ز فکر کذب و دعو

اکر او را بیای اندرین راه
 که پرست مظهر لب عجب است
 ترا پرست که مظهر کربدانی
 برو مظهر بخوان و کلامش
 که در هیر با نواز اسرار کوبد
 مراد عشق پیر راه او شد
 تو او را در درون جان جلیقین
 تو او را پر سره دان و طریقت
 چه مبدوم کنون شاه و لایق
 نومی اندر میان جان بویدا
 نومی مظهر نومی سخن نومی
 نومی انجم نومی مهر نومی ماه
 نومی عصمت نور حمد نومی
 نومی خاص نومی مناسبت سبحان
 نومی اول نومی آخر نومی سرور
 نومی دم و شب نومی نوح

و سر کار کردی خوب آگاه
 در و بیست و نوار غزایب
 غنیمت دانی و اورا بخوانی
 بچو مظهر لب که شادمانش
 رموز جدید گزار کوبد
 درین ره سالک از شاه بوشد
 تو او را بر روز کون و مکان بین
 تو او را مظهر حق دان جعیت
 دو عالم از او باشد هدایت
 نومی از راه معنی در زبانها
 نومی سرور نومی شاه و سلطان
 نومی ز اسرار هر دو کون آگاه
 نومی اندر جعیت بنیاد
 نومی مدد نومی ملت نومی
 نومی ظاهر نومی جلیقین نومی مظهر
 تو بر هم نومی نومی نومی نومی

ترا بخواند آدم هم با غار
 خلیل الله ترا بخواند از جان
 ترا بخواند چون موسی
 ترا علیه مرتب بود کبده
 محمد انامت شد مظفر
 سلیمان یافت از خوشمن و حیا
 بدگشت از ره سلیمان ترا خواند
 شید حاضر ماند از بلاش
 نومی در دل خواند بد پیش
 کهی با یوسف مصر بخاچه
 کهی طغی و کاهی چون جویانی
 کهی در ویش کاهی پادشاهی
 بظاهر که بر دم و که میچینی
 نومی اندر جهان پوسه نومی
 نومی بشت مراد نومی عالم

رسید او را بهشت و بهشت نواز
 شدانش بر وجود او کسان
 مظفر کشت بر فرعون و یامان
 بنامت مرده را بیکر که زنده
 بجای پر نام امل کافر
 نظرانش ز ماهی بود شاماه
 در اندم کوبد کشت شیر در ماند
 نومی در دین ره نالیش
 ز نور نومی داد اعرابش
 کهی در مصر غریش پادشاهی
 کهی بنجان شو کاهی عبانی
 برائی نومی صورت که خواچه
 بیاطر در مهر روی زمین
 جهان بین از لذات نومی
 بنیادیم جز این والله اعلم

دگر چه کد امست زندگیا
 بگو با من نیا این معانی

بگویم بگره تو اسب مرد دا نا	بگویم با تو بیان این معجزه ها
معجزه زنده کی دنیا محالست	که این عالم همه خواب خیالست
حقیقت زنده کافی هست ایمان	تو ایمان را کمال زنده کن آن
بر و انبیا لک ره راه بردان	تو همچون خضر عیون همچون
که تا با بی حیات زنده کانی	بانی ما بد در جاودانی
حقیقت همچون راه بردان	مراد از راه بردان هم علی دان
با و ایمان و دین تو نامسکست	معجزه هر دو عالم را نامسکست
بنور او معجزه راه پی جو	تو سرش از دل آگاه می جو
ز اسرارش شوی نگاه آگاه	که برداری حجاب خویش از راه
چوره بری مورش زنده مانی	وز زوای بیغای جاودانی
تو ان اب حیات سراسر میدان	هم مقصود خود ان پار میدان
بود ناز یکی این اب ای بار	مثل پنهانیش ز چشم اعتبار
چوره بانی بسوی تو در معا	بیابی در حقیقت کار مانی
اکرا و ایمانی زنده کردی	شما مؤمنان هر خنده کردی
اکرا و ایمانی سرده سو	میان زنده کان افسرده تو
چوره بانی شوی مانند خورشید	بانی در بغایت زنده جاودانی

حجاب خویشش از راه کن در	که تا کردی معجزه همچو مصیور
و با اسرار مسور هم بدین آن	ز جاهل این سخنها کن زوینا
شنیدی تو که با منصور خود	ز نادانی چها کردند با او
شده بود از دو عالم بر کرانه	نمیدانست جز حق بگانه
بر آورد از زوین خویشش کرد	بجو در که حضرت اچان کرد
بجو در اهل لایزید باشد	بجو در دیگران نقلید باشد
تو سجده ان چنان کن این لیرا	که سجده برد ان خودم علی را
بگویم با تو اسرار بجو در	که چون با حضرت عالی راز بودیش
شنیدی هم ز دانا بان اسرار	که در حجاب احد سطا کرار
یکی پیش چشم تو پیکان	بیای مرخصا کرد پد پنهان
میان استخوان پنهان می	علی از درد آن نالان می بود
ز سرور کردنش گشتند عاجز	ز دردش مرخصا می کرد پر هیز
پیش مرخصا اخرج ز گفت	گشت پیکان و با سخن او گفت
بنا بد پای و شکافت کون	که تا آمد ز پایش شیر سرون
نمیشاید مرا اینکار کردن	چنان دردی بیای و نهادن
نیچیه گفتا بدست ما ست درنا	بنازم با تو این دشوار اسان

تایید این است

بهنگامی که حیدر در نماز است
 که او را از کس از خود خبر نیست
 بزنی خاک و بکن چکان را بش
 چو بشنید این سخن از بهیگر
 سنا ده دیده زاده کسناز او
 بیای او در افتاد و بنا کشت
 شکاف ز دی پای شاه مردان
 جوا خرا برد در او بر کسبت
 به نزد مصطفی اند که این را ز
 بکش او بر حق چو وصل جا زد
 چنین مستغفرت در دانت پزد
 نه پروای زمین و آسمانش
 چو از درویدرگاه خداوند
 اگر ز پروردگر کردد و عالم
 هم با حق بود کشت شودش
 بدیع معنی خوش و نغمه نایند

چنان مستغفرت در پای زانو
 غم بگام و هم در دگر نیست
 که کشته عرف در پای ضامن
 بشد خراج نازد یک حیدر
 بجای برداشته روی نیاز او
 هزاران شاه درین مر کجا کشت
 ز خود بیخورد بر او در پیکان
 برفت نگاه خراج سبکدست
 بلطف مرحمت بر من بکن باز
 چه پروانی ز اصل و فرع دارد
 که او را نه خبر از جسم و ارجمان
 نه فکر این جهان و آن جهان
 بسزد از وجود خویش میروند
 نکراند سراز درگاه ان دم
 برای حق بود وجود بخودش
 مزاورا با خدا بوند باشد

چنین باید عبادت مخلصدار
 کس را کین عبادت بار باشد
 چنین میکن عبادت ای برادر
 اگر صد سال باشد در عبادت
 عبادت آن زمان حق را بگولست
 امیرالمؤمنین را که بداینه
 بنورس را هم رسو در معانی
 بدو و اصل چو بجز مظهر
 بنورس زنده جاوید باشد

چنین مبرو طریقی مرخصارا
 دلش منزله که دلدار باشد
 وی میدارد در دل حبت حیدر
 نیار بی شاه دین ارادت
 که در دل حبت و لاد رسولست
 بیایه در حقیقت کامران
 که نا سرار بز دانی بداینه
 بیای از بجز خویش بهسره
 بمعنی بهتر از خورشید باشد

دگر پرسی که راه دین کدام است

حقیقت علم دانش علم نیست
 بظاهر علم دین باید شنیدن
 چو دانی علم باطن راه با به
 ز علم ظاهر چه زنجور کرد چه
 ز علم ظاهر چه کردی پرتیان
 ز علم ظاهر چه جز فال نبود

معلم در ره و آیین کدام است

بدان نوع علم نافع البقین است
 معانی باید از آن راه دیدن
 بهر چه در دل آسگاه با به
 ز علم باطن منصور کرد چه
 ز علم باطن با بی توانیمان
 ز علم باطن جز حال نبود

سبوی علم فران راه می جو	ز معنی دل آگاه می جو
ز فران اهل ظاهر را بود چو	سوز فران طلب کن معنی بدو
منبت اند حقیقت معنی ان	تو معنی مطلب از علم فران
حقیقت معرفت دان علم حق را	بچون در نزد انا این سفر را
زد انا بان طلب کن علم دین	زد انا بان هر مقصود بچینه
زین و اسان و جلا استیا	چو خست خاسته بود در پیش انا
از این خست خاستی انا دن و چند	سز کر بر سبیل خود بچند
تو خود را ای برادر نسبت بدنا	که هستی را بنده هیچ رحمن
بهستی علی که هست باشی	ز جام وحد حق مست باشی
چو کس عارف حق علم دانی	پس اندک این معانی خوش بچوای
تو خود را اگر ستایی علم دین	حقیقت علم را معنی همین
اگر صد فرزند عالم ستا به	بجو درانی تو علم دین بنا به
زار بر بجز علم دین رساند	ز بسبب بچین رساند
سبوی علم دین ره می غاید	ز علم معرفت که کس غاید
بجو هر ذات که هم این معانی	تو میناید که این معنی بدانی
معنی باشد میان عارفان دین	ولی خود مهره باشد در جهان پر

سخن را معنی دان	چو مهره بود در پیش نادان
زین همت مردان دانا	ز هضم خدمت مردان آگاه
من از نور خدا آگاه گشتم	ز خاک باب باب الله گشتم
نیاشد عارف و معترف جزو	ز هر دولت اگر بردی باو پی
چو دانسته معنی مرضا را	شدی عارف ره و رسم همدارا
که امانت بچشم مرضا ایم	که گوید سز لو کشف اعظام
بغیر مظهر حق شاه مردان	که او باشد خدا خوان و خدا داد
خدا را هم خداوند حقیقت	برو است این معنی از سر بیعت
بگشامد مکتف قولم سر بیعت	بود فعل شما اگر طریقت
حقیقت بجز فرض مرضا داد	علی من مر علی دان اسملمان
علما جان من و من جان اویم	علما زان من و من زان اویم
ندانم جز علی علم لدنی	که او بر تو بود از هر کس بدنی
کهی پنهان بود که اشکارا	بد گشت نوم گشته سنا عارا
طریق علم او ما را در فیض	درین ره علم او ما را شقیق است
سر اسرار کتب اسرار شاه است	معنی هر دو عالم را پناه است
مکن در نزد جاهل اشکارا	ولی پنهان مکن در نزد دانا

عباسیان

ز دست جانشینان پسمبر	بچه از ارد بد نعال حکیدر
سز عبا سنان بسنا خوانند	کنا اسرار دین من بداند
ممودم دین خود پنهان چو عتقا	نمودم همچو جالبغا و بلبا
اکر اسرار دین را باز گویم	به نزد غارغان این راز گویم
طریق دین حق پنهان نکوتر	میان غاسقان عرفان کوتر
توان اسرار چو خوانی بد این	طریق دین بز دانی بد این
مبند از این کتب در نزد نادان	ندانند مرغان دان اسر زدان
اکر خوانی کتب از دست دادی	بطعن جاهلان اندک فای
از این جوهر بدانی در اسرار	به بینی در حقیقت درود لدا
چو بدست سزا و خاموش بیباش	ز سزا با اسرار سر کوش بیباش
ز بعد این کتب مظهر طلبدار	از و پیدا شود اسرار انبار
از و معلوم کرد علم پنهان	از و پیدا شود اسرار جانان
از و کردی معلم در معاینه	طریق علم بز دانی بد این
از و معقول خاص و عام کردی	از و میخند سوی کرام کردی
از و پنهان مقام قرب حیدر	از و نوشی شراب جوس کوز
از و یابی تو هم ایمان و هم دین	بکام تو شود همان و هم این

مرا مظهر بود چشم کبها	از و پیدا شود پنهان و پید
زادم تا باین دم سز و حدی	در و پنهان ز راه علم و حکمت
از و مقصود هر دو کون حلس	از و کردی براه شاه مقبل
در و معنی حقیق شاه باشد	در و معنی الا الله باشد
ترا در دین احدی مقصد اوست	ترا در هر بسوی مرضا اوست
ترا در و مقام حق رساند	بسوی وحدت مطلق رساند
ترا اگاه کرد مانند اسرار	ولی از جاهلان اورا نکدار
ترا این کند از خبر و از سزا	رجی اندر مقام قرب حیدر
ز دین خویش بر خوردار باشی	بمعنی واقف اسرار باشی
ترا باری به از جوهر نباشد	که در هر کان بدان جوهر نیاید
چو مظهر باقی در و نظر کن	بجنان علی تاران خبر کن
در و پنهان جوهر های بسیا	بجوهر بیاب و لوء لوء شهوار
ولی از جوهر دنیا حد ز کن	به جوهر نماند در بنا نظر کن
کنا بینی که خواصا کاند	میان دیده بهنا عبانند
دران میزند عواصا طلبکار	کزین در بارانند در شهوار
اکر عواصا نبود در که ارد	همان باران رحمت بر که بارد

